

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูล

โดย ผศ. กัลยา นิตีเรืองจรัส และคณะ

สิงหาคม 2549

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

“โครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูล”

คณะผู้วิจัย

สังกัด

1. ผศ.กัลยา	นิติเรืองจรัส	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. ผศ.ดร.วันชัย	ธรรมสังการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. ผศ.บรรเจิด	พฤตภิกคิ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. นางสาวอุไรรัตน์	พรหมหนู	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล
5. นายถาวรศักดิ์	รัตนชูศรี	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล

ชุดโครงการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูล
สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

คำนำ

คณะวิจัยคงไม่สามารถดำเนินการวิจัยล่วงหน้าได้ด้วยดี ถ้าปราศจากการช่วยเหลือ ของคณะผู้ประสานงานจากศูนย์ประสานงานกลาง ท่านสหกรณ์จังหวัด และเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ตลอดจนคณะผู้ช่วยวิจัยทุกท่าน

ท้ายที่สุดถ้าทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มิได้สนับสนุนด้านงบประมาณ การวิจัยครั้งนี้คงมีอาจเกิดขึ้นได้ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน และทุกหน่วยงานเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย

บทคัดย่อ

กรอบทิศทางในการทำวิจัยการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูล คณะผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่า การจะขับเคลื่อนเครือข่ายจะต้องมีเจ้าภาพ นั่นคือ ต้องมีศูนย์ประสานงานเครือข่ายการจัดเวทีเพื่อให้ผู้นำองค์กรได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนทรรศนะ ความรู้ ตลอดจนจนร่วมกันแสวงหาแนวทางสร้างเครือข่าย คณะผู้วิจัยพยายามใช้แนวทางการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง การให้เกียรติระหว่างกัน เคารพซึ่งกันและกันมากที่สุด

การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทำยิ่งมากก็ยิ่งเป็นผลดี เพราะเวทีเปิดโอกาสสร้างความคุ้นเคยสนิทสนมอันนำไปสู่ความไว้วางใจ พัฒนาไปเป็นมิตรภาพ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความสามารถ ถ่ายทอดประสบการณ์ ทำให้เกิดการยอมรับระหว่างกัน คณะผู้วิจัยพบว่า การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำเป็นต้องมีข้อมูลพื้นฐาน การส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแสดงออกอย่างเป็นกันเอง แล้วการแสวงหาแนวทางของกลุ่มจะเป็นไปได้ด้วยดี กระบวนการจัดกิจกรรมจำเป็นต้องเตรียมฝ่ายเลขานุการกลุ่มสนับสนุนด้านการจัดบันทึก จัดทำรายงานกลุ่มให้เรียบร้อยและรวดเร็ว นอกจากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบรรดาผู้นำ คณะผู้วิจัยยังได้ลงพื้นที่เพื่อพบปะผู้นำทั้งรายบุคคล กลุ่มย่อย และผู้นำส่วนราชการที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อประสานความเข้าใจ สนับสนุนการดำเนินงานในรูปเครือข่าย

ในการนำรูปแบบโครงสร้างสู่ภาคปฏิบัติ จำเป็นต้องกำหนดแนวทางและขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน และผลที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ คือ เกิดศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับจังหวัด ได้แก่ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด ซึ่งจะทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานด้านการเงิน จัดหาข่าวสาร และปุ๋ยมาจำหน่าย ตลอดจนรวบรวมยางแผ่นดิบ สำหรับชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางจังหวัดสตูล จำกัด ทำหน้าที่ศูนย์กลางรวบรวมยางแผ่นรมควัน และศูนย์ประสานงานรวบรวมน้ำยางสด โดยมีกลุ่มรับซื้อน้ำยางสดจำนวน 4 จุดครอบคลุมทั่วจังหวัด

การรวมตัวเป็นเครือข่ายเกิดมูลค่าเพิ่ม ด้วยการทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการซื้อปุ๋ยลงเฉลี่ยกระสอบละ 5-10 บาท ขายน้ำยางสดได้ราคาเพิ่มขึ้น กิโลกรัมละ 2 บาท และขายยางแผ่นรมควันด้วยต้นทุนที่ต่ำลง ประมาณกิโลกรัมละ 0.30 สตางค์ สมาชิกที่ค้าขายร่วมกันยังได้รับปันผล และเฉลี่ยคืนกลับจากสหกรณ์เมื่อสิ้นปีอีกด้วย

Abstract

The conceptual framework of this research is tried to establish network coordination center, discussion for exchange knowledge, idea and experience among local leaders, including the encourage people's participation and mutual acceptance.

Sharing experience from workshop make the chance for people to trust and reliable in their community and also, opportunity to show their abilities, transfer their experiences toward acceptance.

In this research methodology, There was founded that organizing workshop for sharing experience is necessary to have based line data, clear step of working, good climate, and enforcement in people's expression. In addition, researcher would like to visited local leader in both individual and group, and local government for crease understanding and supporting network.

Inducing the pattern of network to practice, it is necessary to determine guideline and step of working for mutual understanding. The result of this study is establishment of network coordination center at province level as Satun agricultural cooperation with it's responsibility as finance coordination, providing rice and fertilizer and also, the collection of Rubber Unsmoking Sheet. For Satun Rubber replanting aid fund cooperative association, It's role is the center of Rubber smoking sheet(RSS) and latex concentrate collection .with four stations coverage province.

The profitability of network are able to decrease cost of production as fertilizer, labor cost, and pesticide and able to increase income by with sell more product price. It is indicated that networking activity useful for improve quality of life toward increase well-being in community.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)
โครงการการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูล

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปขององค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล

ประเภท	จำนวนองค์กร (แห่ง)	สมาชิก (คน)	จำนวนสินทรัพย์ รวม (ล้านบาท)
กลุ่มจดทะเบียน	66	40,134	2,250.75
สหกรณ์	47	38,741	2,248.82
- ชุมชนสหกรณ์	2	28 (สหกรณ์)	3.3
- สหกรณ์การเกษตร	11	16,570	440.8
- สหกรณ์กองทุนสวนยาง	18	2,388	23.5
- สหกรณ์ออมทรัพย์	6	5,746	1,602.1
- สหกรณ์ร้านค้า	2	571	1.2
- สหกรณ์บริการ	6	13,407	177.9
- สหกรณ์ประมง	2	59	0.02
กลุ่มเกษตรกร	19	1,393	1.93
กลุ่มไม่จดทะเบียน	1,095	65,557	344. 16
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	235	18,156	27.69
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	92	2,112	4.36
กลุ่มยุวชนเกษตรกร	34	462	0.21
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	53	2,079	3.10
กลุ่มสตรีสหกรณ์	24	609	1.25
กองทุนหมู่บ้าน	282	40,353	307.55
วิสาหกิจชุมชน	111	1,786	-
กลุ่ม OTOP	264	-	-
รวม	1,161	105,691	2,250.75

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล และสำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล ข้อมูล ปี 2548

ปัจจุบันมีองค์กรประชาชนทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนทั้งสิ้น 1,161 แห่ง โดยมีจำนวนองค์กรที่จดทะเบียนร้อยละ 5.68 (66 แห่ง) ในขณะที่องค์กรที่ไม่จดทะเบียนมีร้อยละ 94.32 (1,095 แห่ง) ซึ่งจากตารางแสดงให้เห็นว่า สำหรับกลุ่มจดทะเบียนจำนวนสหกรณ์กองทุนสวนยางมีจำนวนมากที่สุด คือ 18 แห่ง รองลงมาสหกรณ์การเกษตร 11 แห่ง อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับจำนวนสินทรัพย์แล้ว พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีสินทรัพย์มากที่สุดคือ 1,602.1 ล้านบาท ส่วนสหกรณ์การเกษตรนั้นมีสินทรัพย์รองจากสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่ก็มีสมาชิกมากที่สุด คือมีถึง 16,570 คน สำหรับกลุ่มไม่จดทะเบียนพบว่า กองทุนหมู่บ้านมีจำนวนมากที่สุด 282 แห่ง รองลงมากลุ่ม OTOP 264 แห่ง เมื่อเทียบกับจำนวนสินทรัพย์แล้ว พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีสินทรัพย์มากที่สุด 307.55 ล้านบาท

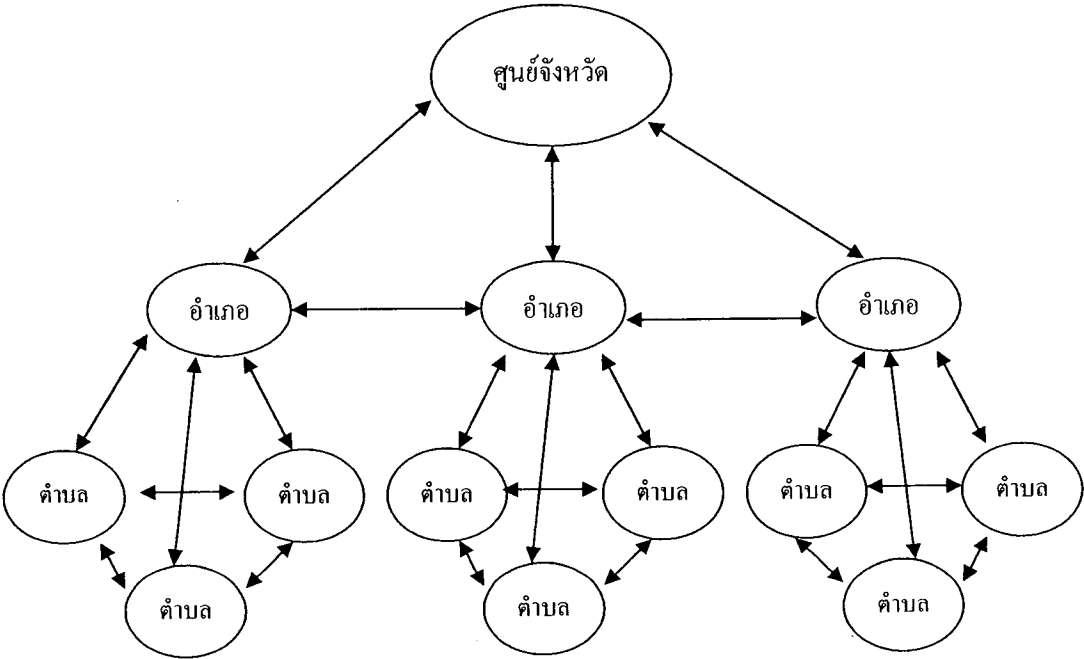
1. ผลการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล

การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันได้เริ่มพัฒนาจากการเชื่อมโยงกันแบบหลวมๆ ไม่มีรูปแบบชัดเจน และเครือข่ายที่มีอยู่เดิมเช่น ชุมชุม สหกรณ์จังหวัดสตูล จำกัด ยังมีการเคลื่อนไหวไม่มาก ภายหลังทางทีมวิจัยได้เข้าไปให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดกระบวนการที่เป็นประโยชน์ให้กับองค์กรประชาชนต่างๆ ที่สนใจเข้าร่วมเครือข่าย โดยทีมวิจัยพยายามจัดเวทีให้ผู้นำองค์กรต่างๆ ได้มีโอกาสได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมกลุ่มย่อย และการใช้กระบวนการ AIC (Appreciation Influence Control) เป็นต้น ซึ่งประเด็นสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างเครือข่าย คือ การได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล และ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดสตูล โดยทั้ง 2 หน่วยงานได้เข้าร่วมในการวางรูปแบบแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมชัดเจน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต ทำให้ผู้นำจากองค์กรต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะเกิดกับมวลสมาชิก อันเนื่องมาจากการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในเชิงสังคมและเชิงธุรกิจ ด้วยเหตุนี้เองจึงนำไปสู่ การริเริ่มพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูลขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสามารถสรุป รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เป็นรูปธรรม มีระบบ ระเบียบ ขั้นตอนชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ และ 2) การเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรม

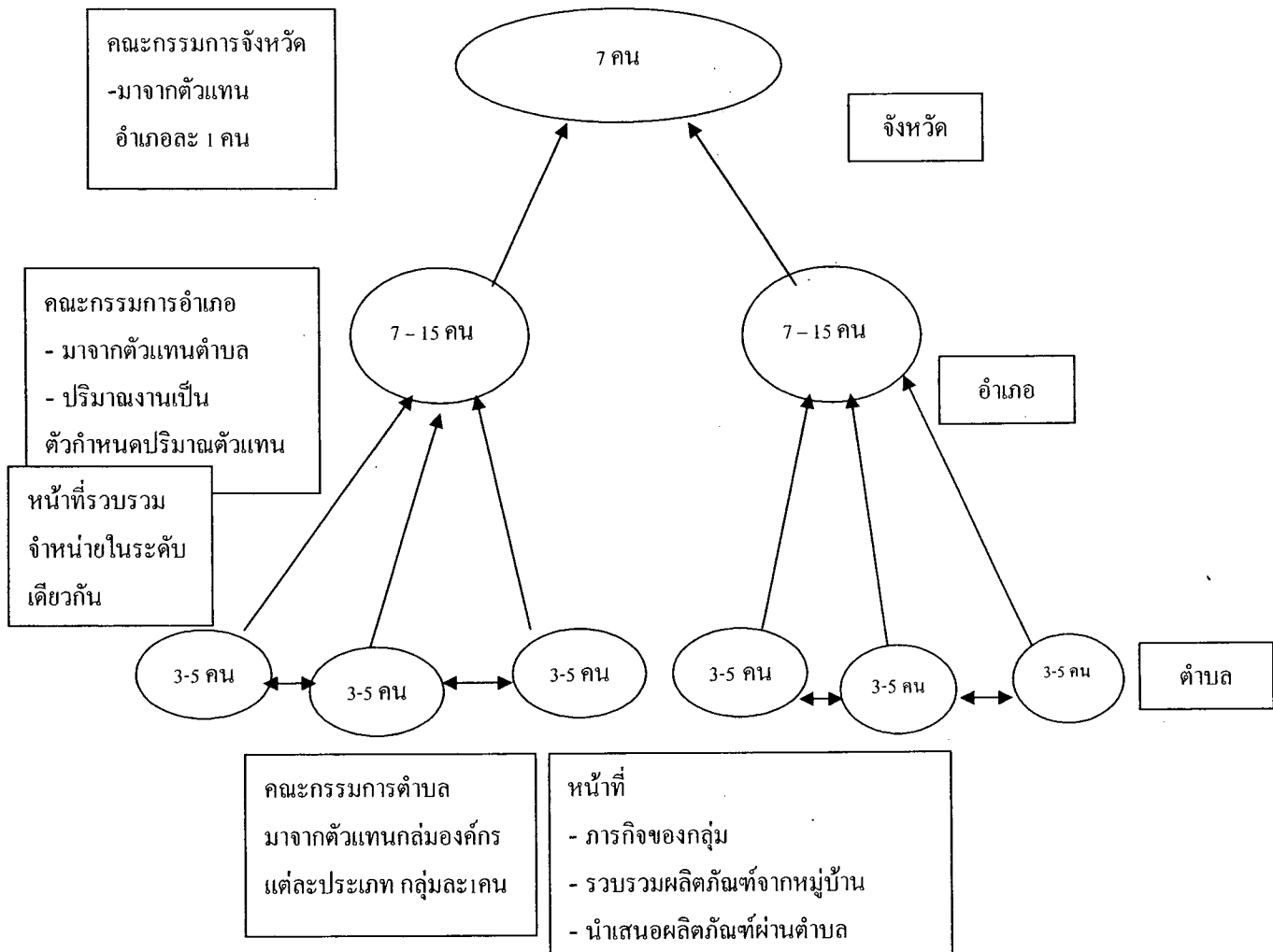
1.1 การเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่

รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยจะมีลักษณะการเชื่อมโยงดังต่อไปนี้ คือ เนื่องจากภายในตำบลต่างๆ ประกอบด้วย องค์กรหลากหลายประเภท ให้ดำเนินการเชื่อมโยงองค์กรประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ตำบล1 มีองค์กร 2 ประเภท คือ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ ให้รวมกลุ่มแม่บ้านต่างๆภายในตำบลเดียวกัน รวมเป็น 1 กลุ่ม และกลุ่มออมทรัพย์ ต่างๆภายในตำบลเดียวกัน รวมเป็นอีก 1 กลุ่ม แล้วคัดเลือกตัวแทนจากทั้ง 2 กลุ่ม มาเป็นคณะกรรมการระดับตำบล และแต่ละตำบลคัดเลือกตัวแทนไปเป็นคณะกรรมการระดับอำเภอ โดยกำหนดให้สหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอ เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับอำเภอ และให้แต่ละอำเภอคัดเลือกตัวแทนเพื่อเป็นคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ตามลำดับ โดยกำหนดให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัด สตุล จำกัด เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับจังหวัด ดังปรากฏในภาพที่ 1 และ 2

ภาพที่ 1 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่

ภาพที่ 2 โครงสร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่

ภายหลังจากการกำหนดรูปแบบการเชื่อมโยง กิจกรรมที่จะทำร่วมกัน ศึกษาปัญหา อุปสรรค ตลอดจนโครงสร้างและขั้นตอนการเชื่อมโยงเครือข่าย ทางทีมวิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาศักยภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดสตูล มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะสร้างเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัยและผู้นำ สหกรณ์/องค์กรประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่าย ตลอดจนร่วมกัน กำหนด โครงสร้างการบริหาร บทบาทหน้าที่ และกิจกรรมของเครือข่าย ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยการดำเนินการประชุมจะมุ่งเน้นไปที่การบรรยาย และแบ่งกลุ่มย่อยเป็นโซนอำเภอ อภิปรายร่วมกัน ในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจแก่ทุกส่วนฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงเครือข่าย สามารถสรุปการบริหารงานเครือข่าย ได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ภายหลังจากได้โครงสร้างการบริหารงานเครือข่าย และขั้นตอนการบริหารงานแล้ว ได้มีการจัดประชุมประจำเดือนของเครือข่ายขึ้น โดยเริ่มครั้งแรกในเดือน กุมภาพันธ์ 2549 ณ ห้องประชุม ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด มีข้อสรุปจากการประชุม ดังต่อไปนี้

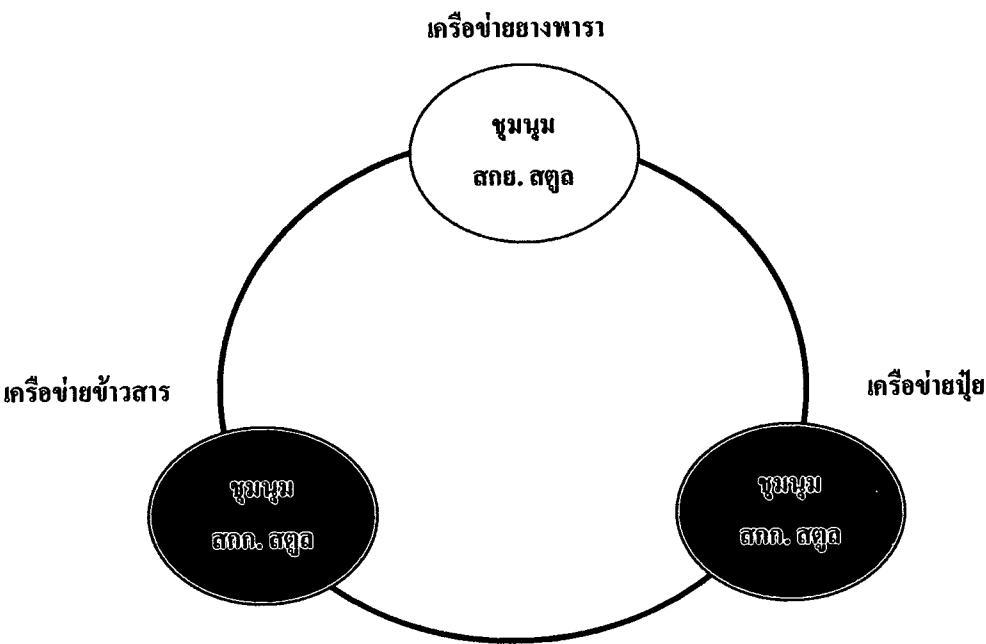
เดือน กุมภาพันธ์ คณะกรรมการเครือข่ายฯ ร่วมกันพิจารณาและมีความเห็นเป็น สองแนวทางเกี่ยวกับการเลือกศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับจังหวัด แนวทางแรก คือ สร้างองค์กรใหม่ขึ้นมารองรับกิจกรรมของเครือข่าย **แนวทางที่สอง** คือ แก้ไขข้อบังคับของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด ให้สามารถรับรององค์กรทุกประเภทเข้ามาเป็นสมาชิก หรือสมาชิกสมทบได้ พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขข้อบังคับข้างต้นแล้วให้นำผลที่ได้เข้าสู่ที่ประชุมในเดือน มีนาคมต่อไป

เดือน มีนาคม ภายหลังคณะกรรมการได้มีการร่างระเบียบข้อบังคับของชุมนุมฯ ว่าด้วยเรื่องการเปิดรับสมาชิกสมทบ คณะกรรมการเครือข่ายฯ ตัดสินใจเลือก**แนวทางที่สอง** เลือกให้ชุมนุมฯเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรประชาชนจังหวัดสตูล โดยมอบหมายให้ เลขฯ เครือข่าย นำร่างระเบียบข้อบังคับของชุมนุมฯ ว่าด้วยเรื่องการเปิดรับสมาชิกสมทบ เข้าประชุมร่วมกับคณะกรรมการชุมนุมฯ ในวันที่ 5 เมษายน 2549 เพื่อแก้ไขข้อบังคับดังกล่าว และให้นำผลที่ได้เข้าที่ประชุมเครือข่ายเดือนเมษายน ต่อไป

เดือน เมษายน เนื่องจากการประชุมเพื่อแก้ไขข้อบังคับของคณะกรรมการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด มีข้อจำกัดในการแก้ไขข้อบังคับว่าด้วยเรื่องการเปิดรับสมาชิกสมทบ จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขข้อบังคับได้ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของเครือข่ายฯในขั้นต่อไป คณะกรรมการเครือข่ายฯ จึงสรุปกันว่าจำเป็นต้องมีการประชุมร่วมกันทั้งจังหวัดอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจและร่วมกันศึกษาหาแนวทางร่วมกันอีกครั้งเพื่อที่จะขับเคลื่อนเครือข่ายต่อไป ถึงแม้ว่ารูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ จะมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ ตลอดจนวิธีการ และขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายที่เป็นรูปธรรม แต่ปรากฏว่า การเคลื่อนตัวของ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการที่เกิดจากปัจจัยภายใน และภายนอกองค์กร **ประการแรก** ผู้นำองค์กรฯที่เข้าร่วมประชุมเครือข่าย ขาดทักษะที่จะนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้สมาชิก หรือองค์กรอื่นๆที่อยู่ภายในเครือข่าย ทำให้ไม่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายได้ทั่วถึงทุกพื้นที่ **ประการที่สอง** เนื่องจากการเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นสิ่งใหม่ที่ผู้นำองค์กรต่างๆ ยังขาดประสบการณ์ในการดำเนินงาน กอปรกับคณะกรรมการของสหกรณ์มีการเปลี่ยนแปลงวาระ ทำให้การดำเนินงานเชื่อมโยงเครือข่ายขาดความต่อเนื่อง **ประการที่สาม** คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบองค์กรแต่ละประเภท ไม่เข้ามาช่วยส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่าย น่าจะมีผลทำให้องค์กรชุมชนขาดความสนใจการเข้าร่วมเครือข่าย ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ทีมวิจัยจึงมีแนวคิดที่จะปรับปรุงรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายที่กำหนดไว้ในแผน โดย

วิธีการสร้างเครือข่ายตามกิจกรรมที่องค์กรต่างมีประสบการณ์ดำเนินการอยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่น เครือข่ายยางพารา จะดำเนินการเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ ยางพารา ไม่ว่าจะเป็น การซื้อ ขาย ยางแผ่นรมควัน น้ำยางสด และยางแผ่นดิบ หรือ การซื้อ ปังจี้การผลิตร่วมกัน เช่น น้ำกรด เป็นต้น จึงดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายขององค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล เพื่อสร้างเครือข่ายตามกิจกรรม โดยการประชุมครั้งนี้ได้เชิญสหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ ซึ่งปรากฏว่าทางหัวหน้าสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ก็ร่วมมือกับทีมวิจัยอย่างเต็มที่ โดยทุกท่านได้เข้าร่วมประชุมตลอดวัน อีกทั้งมีส่วนสำคัญทำให้ผลการประชุมมีข้อสรุปที่เป็นรูปธรรม

ภาพที่ 3 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรมที่เกิดจากการประชุมปฏิบัติการ

เพื่อให้เครือข่ายแต่ละกิจกรรมมีการเคลื่อนไหว ทางทีมวิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมย่อยแต่ละเครือข่ายกิจกรรม โดยให้องค์กรที่รับผิดชอบในกิจกรรมนั้นๆ ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน และเป็นเจ้าภาพในการประชุมแต่ละครั้ง โดยเริ่มจาก เครือข่ายยาง และข้าวสาร มี ชุมชนสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน และในที่ประชุมตกลงกันว่าเลือกดำเนินการเรื่องยางและข้าวสารไปพร้อมๆกัน ทั้งนี้ในที่ประชุมได้กำหนดให้ทางชุมชนฯดำเนินการออกแบบสำรวจ ความต้องการ ปริมาณ สูตร และยี่ห้อของยาง ตลอดจนปริมาณการบริโภคข้าวสาร ที่องค์กรต่างๆ ต้องการใช้ และให้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ส่งกลับมายังชุมชนฯ ภายใน ระยะเวลาหนึ่งเดือน เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูล แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการประสานงานยังขาดความต่อเนื่อง บุคลากรในสังกัดของชุมชนฯ มีเพียงคนเดียว ซึ่งภารกิจหลักที่ทำอยู่เดิม คือการรับฝากเงิน และการให้สินเชื่อ มีการซื้อยางผ่านชุมชนฯบ้าง แต่มีจำนวนน้อย และภายหลังการเข้าร่วมประชุมเครือข่าย

ก็ทำให้ปริมาณการซื้อขายร่วมกันมีจำนวนมากขึ้น ดังปรากฏในตารางรายการซื้อขายจากชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่าง สหกรณ์กองทุนสวนยาง กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยางสด ชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด และสหกรณ์การเกษตร เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2549 ได้ข้อสรุป และรูปแบบการดำเนินการซื้อขาย โดยแบ่งเป็นเครือข่ายย่อย ตามเครือข่าย คือ 1) เครือข่ายยางแผ่นรมควัน 2) เครือข่ายน้ำยางสด และ 3) เครือข่ายยางแผ่นดิบ จากนั้นทำการคัดเลือกองค์กรรับผิดชอบเป็นศูนย์เครือข่ายย่อย ทั้ง สามเครือข่าย ดังต่อไปนี้

- 1) ศูนย์เครือข่ายยางแผ่นรมควัน คือ ชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด
- 2) ศูนย์เครือข่ายน้ำยางสด คือ มีเครือข่ายย่อยรวบรวมน้ำยาง 4 จุด

ได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด

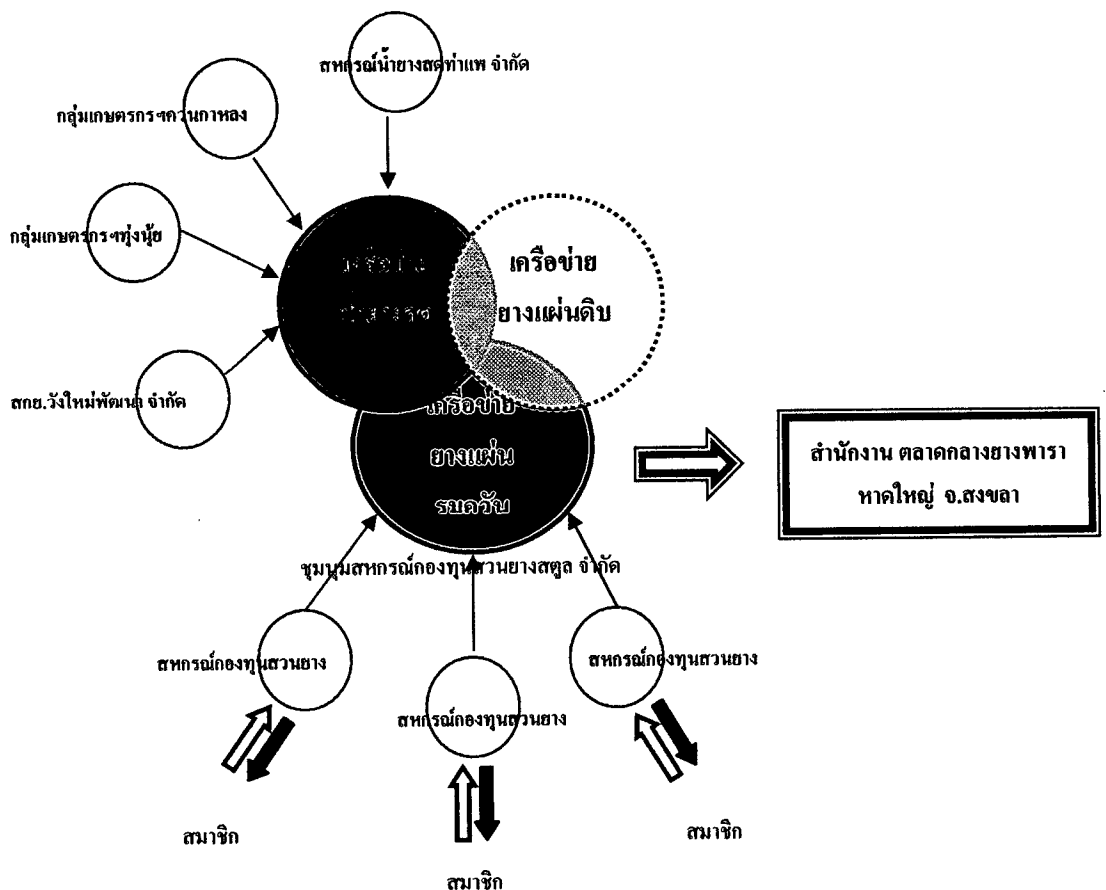
กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยางสดควนกาหลง

กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยางสดทุ่งนุ้ย

สหกรณ์รวบรวมน้ำยางสดท่าแพ จำกัด

- 3) ศูนย์เครือข่ายยางแผ่นดิบ คือ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

ภาพที่ 4 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายยางพาราในภาคปฏิบัติ

จากการกำหนดเครือข่ายออกเป็น สามกลุ่มข้างต้น ทีมวิจัยได้ดำเนินการประชุมย่อยเพื่อ กำหนดโครงสร้าง และรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานสหกรณ์ จังหวัดสตูล เพื่อหาแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่าย ผลปรากฏว่า ในส่วนของเครือข่ายน้ำยางสด ซึ่ง องค์การที่รับหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงาน คือ สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด ซึ่ง ในอดีตได้ดำเนินการรวบรวมน้ำยางสดอยู่แล้วเป็นทุนเดิม จึงไม่มีปัญหาในการจะขยายเครือข่ายให้ ครอบคลุมทั้งทั้งจังหวัด โดยอาศัยเครือข่ายย่อยจาก สามจุดที่เหลือ คือ กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยาง สดควนกาหลง กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยางสดทุ่งนุ้ย และสหกรณ์รวบรวมน้ำยางสดท่าแพ จำกัด ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ คือ ให้สมาชิกส่งน้ำยางสดไปที่จุดรวมน้ำยางทั้ง 4 จุด แล้วให้ศูนย์ ประสานงานทั้ง 4 จุดแจ้งปริมาณน้ำยางสดทั้งหมดมารวมกัน หลังจากนั้นนำปริมาณที่ได้แจ้งต่อไป ยังบริษัทรับซื้อน้ำยางในหาดใหญ่ทราบ เพื่อให้แต่ละบริษัทมาร่วมเสนอราคาเข้ามายังเครือข่าย โดย ส่วนใหญ่จะมีสาม หรือสี่บริษัทที่ให้ราคาสูงที่สุดจะได้น้ำยางสดไปในแต่ละวัน (เนื่องจากบริษัท เดียวไม่สามารถรับปริมาณน้ำยางทั้งหมดได้ จึงต้องกระจายไปสาม หรือสี่บริษัท) นั่นคือจะไม่มี บริษัทใดผูกขาดการซื้อน้ำยางสดของเครือข่าย และเครือข่ายยังได้ประโยชน์จากการได้ราคาดีซึ่ง ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น เฉลี่ยกิโลกรัมละ 2 บาท

ในส่วนของเครือข่ายยางแผ่นรมควันนั้น ชุมชุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด ใน ปัจจุบันได้ดำเนินการรวบรวมยางแผ่นรมควันจาก 18 สหกรณ์ ในนามตลาดกลางยางพารา หาดใหญ่ สาขา จังหวัดสตูล โดยใช้พื้นที่ของสหกรณ์การเกษตรควนโพธิ์ จำกัด เป็นสถานที่ รวบรวมยางแผ่นรมควัน และคณะกรรมการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของ ชุมชุมสหกรณ์กองทุนสวนยาง สตูล จำกัด เป็นผู้บริหารจัดการเครือข่าย ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนประจำปี 2548 จากผู้ว่า ราชการจังหวัดสตูล จำนวน 1,240,000 บาท โดยการผลักดันของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล เพื่อนำมาจัดซื้อ รถยก ขนาด 2.5 ตัน 1 คัน ราคา 8,000,000 บาท เครื่องซัง ขนาด 2 ตัน 3 เครื่องๆ ละ 80,000 บาท เป็นเงิน 240,000 บาท และพาหเรศ ขนาด 1x1.5 เมตร จำนวน 120 อัน เป็นเงิน 200,000 บาท ในขณะที่เดียวกันทีมวิจัยได้ดำเนินการจัดเวทีพบปะทำความเข้าใจแก่ผู้นำสหกรณ์ กองทุนสวนยาง เพื่อกระตุ้นให้เข้าร่วมทำธุรกิจกับเครือข่าย และตลาดกลางยางพาราจังหวัด สตูลได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นมา โดยการให้สหกรณ์กองทุนสวน ยางทั้ง 18 แห่ง นำยางแผ่นรมควันมาส่งที่สหกรณ์การเกษตรควนโพธิ์ จำกัด แล้วทำการรวบรวม ปริมาณน้ำหนักรวมที่ได้ทั้งหมด แจ้งไปยังตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ และให้บริษัทเข้ามาประมูล หากบริษัทไหนให้ราคาสูงที่สุดจะได้ยางแผ่นรมควันของตลาดกลางยางพาราสตูล โดยบริษัทที่ ประมูลได้จะมารับยางแผ่นรมควันเอง ทางตลาดกลางยางพาราสตูลจึงสามารถประหยัดค่าขนส่งได้ ประมาณ กิโลกรัมละ 30 สตางค์ หลังจากตลาดกลางยางพารา ได้ดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูลได้ขออนุมัติงบประมาณประจำปี 2549 จากผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล จำนวน 3,000,000 บาท เพื่อก่อสร้างอาคารศูนย์กลางรวบรวมน้ำยางในจังหวัดสตูลเพิ่มเติม

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการตลาดให้แก่เกษตรกรรายย่อยและสถาบันเกษตรกรระดับรายพารา และพัฒนาคุณภาพการผลิตยางพารา

เครือข่ายยางแผ่นดิบในปัจจุบันยังมิได้ดำเนินการร่วมกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ภายใต้การบริหารงานของ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด เพียงแต่จะ จะต้องดำเนินการ พัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กรให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อที่จะรองรับการบริหารจัดการเครือข่ายได้ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ให้สามารถเป็นศูนย์กลางการประสานงานเครือข่ายได้ครบวงจรต่อไป ซึ่งทางทีมวิจัยได้เสนอให้ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด และชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยาง สตูล จำกัด มีการประชุมร่วมกันทุกๆ 2 เดือน ได้เริ่มครั้งแรกในวันที่ 17 สิงหาคม 2549 ณ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล และในที่ประชุมเห็นชอบที่จะจัดประชุมร่วมกันในทุกๆ 2 เดือน

2. ประเด็นสำคัญของแต่ละเครือข่าย

2.1 ความเป็นมาของเครือข่าย

ความเป็นมาของเครือข่ายตามโซนพื้นที่ ในอดีตองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูลทั้ง ที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันแบบหลวมๆ ไม่ได้มีธุรกรรมอย่างต่อเนื่อง ทีมวิจัยได้จัดเวทีสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายให้แก่ผู้นำ ทำให้ ผู้นำที่ได้เข้าร่วมประชุมเครือข่ายเห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงเครือข่าย และได้พิจารณาร่วมกัน ว่าการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืน ควรทำการสร้างเครือข่ายตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปสู่ ระดับจังหวัด จึงได้ข้อสรุปเกี่ยวกับเครือข่ายตามโซนพื้นที่ นั่นคือ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับตำบล 2) ระดับอำเภอ 3) ระดับจังหวัด แต่ด้วยระยะเวลาโครงการวิจัยเพียงหนึ่งปี จึงมีอาจ สร้างเครือข่ายให้ได้ครบทุกระดับ ได้เพียงแค่โครงสร้างบริหารในระดับจังหวัด แต่การพัฒนาสู่การ ปฏิบัติในระดับอำเภอ และระดับตำบลยังอยู่ในขั้นตอนการเตรียมงาน ซึ่งอุปสรรคในการสร้าง เครือข่ายตามโซนพื้นที่มีอยู่สามประการหลัก คือ ประการแรก ศูนย์ประสานเครือข่ายระดับจังหวัด ในที่นี้คือ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด ขาดความพร้อมในการบริหารเครือข่าย เช่น มีเจ้าหน้าที่ประจำเพียงคนเดียว และไม่มีสำนักงานเป็นของตนเอง ต้องอาศัยสถานที่ทำการ ของ สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัดในการดำเนินงาน เป็นต้น ประการที่สอง ศูนย์ประสานงาน ระดับอำเภอ ในที่นี้คือสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอ จะติดภารกิจในการปิดบัญชีประจำปี ตลอดจนเตรียมงานประชุมใหญ่ของสหกรณ์ฯ ในช่วงเวลาเดียวกับแผนงานการสร้างเครือข่าย ระดับอำเภอ และตำบล ประกอบกับสาเหตุ ประการที่สาม คือ ระยะเวลาของโครงการวิจัยมีเพียง หนึ่งปี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เครือข่ายในระดับอำเภอและตำบลยังไม่เกิดขึ้น นั่นคือโครงสร้างรูปแบบ เครือข่ายตามโซนพื้นที่ มีอาจสำเร็จได้ภายในระยะเวลาจำกัด ทีมวิจัยจึงพิจารณาเห็นว่าหากเน้นไป

ที่กิจกรรมเป็นหลัก อาจเป็นไปได้ที่จะสร้างเครือข่ายในช่วงเวลาที่กำหนด จึงเกิดรูปแบบโครงสร้าง การเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรมขึ้นมาอีกหนึ่งเครือข่าย

ความเป็นมาของเครือข่ายตามกิจกรรม เนื่องจากการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ จำเป็นต้องใช้เวลาและครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด ทำให้ระยะเวลาวิจัยที่มีอยู่หนึ่งปีอาจเห็น ผลได้ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทีมวิจัยจึงได้จัดประชุมเพื่อระดมสมอง หาแนวทางที่จะทำให้การ เชื่อมโยงเครือข่ายเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ผลสรุปจากทั้งการประชุมที่มวิจัย และการประชุม ร่วมกับผู้นำองค์กรต่างๆ เห็นตรงกันว่า ควรสร้างเครือข่ายโดยอาศัยกิจกรรมเป็นตัวยึดโยงผูก สัมพันธ์กัน โดยได้คัดเลือกในเบื้องต้น สามกิจกรรม ได้แก่ ขางพารา ปุ๋ย ข้าวสาร

2.2 การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

เนื่องจากเครือข่ายตามโซนพื้นที่ยังไม่สามารถเกิดได้ครบทั้ง สามระดับ ประกอบกับ ชุมชนสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด ซึ่งเป็นศูนย์ประสานงานระดับจังหวัด ของโครงสร้างการ เชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ และในขณะเดียวกันก็เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายปุ๋ย และ ข้าวสาร ในที่นี้จึงสรุปการดำเนินการของเครือข่ายเฉพาะเครือข่ายตามโซนกิจกรรม ได้ เครือข่าย ปุ๋ย ข้าวสาร และขางพารา

เครือข่ายปุ๋ย

รายการซื้อปุ๋ยจากชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

ระหว่าง มกราคม – 31 กรกฎาคม 2549

ที่	ชื่อสหกรณ์	กระสอบ	จำนวนเงิน
1	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	730	390,360.00
2	สหกรณ์การเกษตรทุ่งหว้า จำกัด	4,535	2,266,360.00
3	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	6,052	3,133,592.00
4	สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค. สตูล จำกัด	2,590	1,297,510.00
5	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	19,885	9,296,365.00
6	สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด	4,695	2,379,560.00
7	สหกรณ์การเกษตรควนโดน จำกัด	9,740	5,150,917.00
8	สหกรณ์กองทุนสวนยางควนโพธิ์ จำกัด	1,880	926,530.00
9	สหกรณ์กองทุนสวนยางท่าน้ำเค็มพัฒนา จำกัด	140	58,690.00
รวม		50,247	24,899,884.00

จากตาราง พบว่า ในปัจจุบันมีเพียงสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเท่านั้นที่มาใช้บริการของ ชุมชนฯ แต่ทางทีมวิจัยร่วมกับคณะกรรมการชุมชนฯ ได้ประชุมร่วมกันเพื่อเสนอแก้ไขข้อบังคับให้ สามารถเปิดรับสมาชิกสมทบ ในที่นี้หมายถึง องค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนเข้ามาเป็นสมาชิกชุมชนฯ ได้ และเพิ่มมีผลบังคับใช้ไปเมื่อ เดือน กรกฎาคม 2549 หากเป็นเช่นนี้จะทำให้ในอนาคต ยอดขาย ปุ๋ยของชุมชนฯจะครอบคลุมไปยังกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดสตูลทั้งที่จดทะเบียน และไม่ได้จดทะเบียน

เครือข่ายข้าวสาร

ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลความต้องการบริโภคข้าวสาร ขององค์กรต่างๆ และกำลังดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ กลุ่มองค์กรต่างรับทราบ ซึ่งคงจะดำเนินการค้าขายข้าวสาร ได้ภายในเร็วว่่นี้

เครือข่ายยางพารา

ผลการดำเนินการเครือข่ายยางแผ่นรมควัน จังหวัดสตูล

เดือน/ปี	จำนวนองค์กร	ปริมาณน้ำหนักยาง (ตัน)	รวมจำนวนเงิน (ล้านบาท)	หมายเหตุ
พฤศจิกายน/2548	15	167.02	10.29	
ธันวาคม/2548	14	246.86	16.38	
มกราคม/2549	13	338.07	24.09	
กุมภาพันธ์/2549	13	215.36	16.29	ใกล้หมด ฤดูกรีดยาง
มีนาคม-พฤษภาคม/2549	หยุดดำเนินการ(ปิดฤดูการกรีดยาง)			
มิถุนายน/2549	11	117.66	11.73	ช่วงเริ่มฤดู กรีดยางใหม่
กรกฎาคม/2549	12	148.78	12.91	ช่วงเริ่มฤดู กรีดยางใหม่
รวม		1,233.75	91.69	

รายงานผลการรวบรวมน้ำหนักยางสดในจังหวัดสตูล

ที่	กลุ่ม	น้ำหนัก (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
1	สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด	128,838.90	11,141,615.00	ข้อมูล เม.ย.-มิ.ย. 49
2	กลุ่มเกษตรกรฯ หุ่น้อย	223,109.00	19,180,659.00	ข้อมูล เม.ย.-มิ.ย. 49
3	สหกรณ์กองทุนน้ำยางสดท่าแพ จำกัด	1,158,397.00	88,020,809.00	ข้อมูล ก.พ.-ก.ค. 49
4	กลุ่มเกษตรกรฯ ควนกาหลง	ยังไม่มีข้อมูล	ยังไม่มีข้อมูล	เปิดดำเนินการ 27 ก.ค. 49
รวม		1,510,344.90	118,343,083.00	

2.3 วัตถุประสงค์/เป้าหมายของเครือข่าย

เครือข่ายปุย และข้าวสาร

มีวัตถุประสงค์เพื่อลดรายจ่ายให้แก่องค์กรสมาชิก ตลอดจนสมาชิกของแต่ละองค์กรที่เข้าร่วมเครือข่าย และสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ในอนาคต

เครือข่ายยางพารา

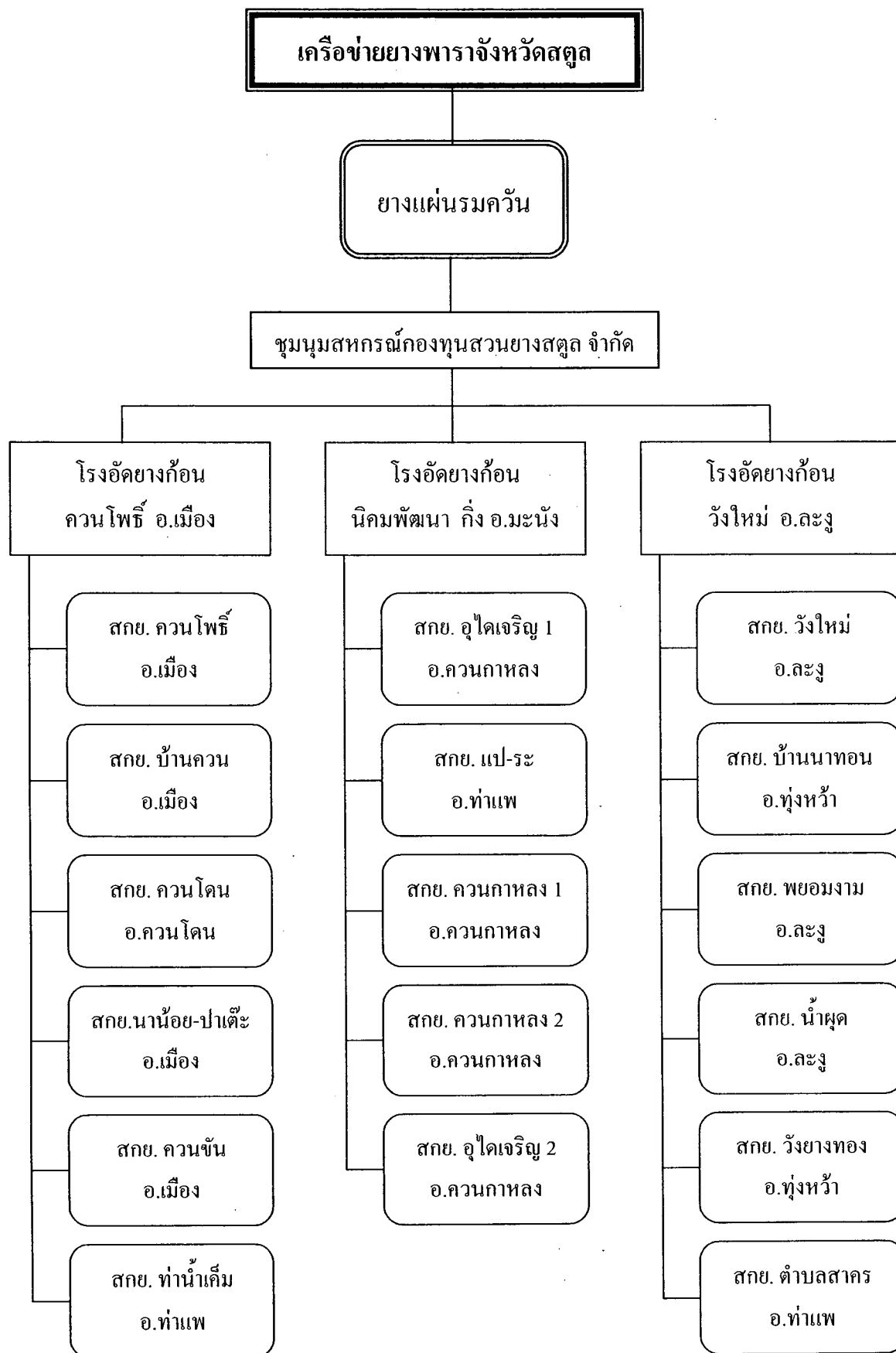
มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กรที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับยาง ได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายให้แก่องค์กรสมาชิก และ นำไปสู่การกินดีอยู่ดีของสมาชิกขององค์กรที่เข้าร่วมเครือข่ายในอนาคต

2.4 แนวทางการดำเนินการของเครือข่าย

เครือข่ายตามโซนพื้นที่ ทีมวิจัยได้กำหนดโครงสร้างไว้ สามระดับ และมีเพียงระดับจังหวัดที่มีโครงสร้างชัดเจน ในการดำเนินการต่อไปจะต้องขยายเครือข่ายลงสู่ระดับอำเภอ และ ตำบล ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ของศูนย์ประสานงานระดับอำเภอ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรในทุกอำเภอ ต้องดำเนินการสร้างเครือข่าย ประชุมสัมพันธ์ให้กลุ่มองค์กรต่างๆที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของแต่ละอำเภอ รับทราบเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่าย และเริ่มดำเนินการเครือข่ายโดยเสริมกันกับเครือข่ายกิจกรรมที่ได้มีการดำเนินการไปแล้ว

เครือข่ายปุย และข้าวสาร ในปัจจุบันชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด รับหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน แต่มีบุคลากรเพียงหนึ่งคน จึงอาจไม่สามารถขยายธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ทางทีมวิจัยจึงเสนอให้ ชุมชนฯ เพิ่มบุคลากร ทั้งในด้านการตลาด และธุรการ อีกอย่างน้อย 2 คน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และการตลาดของชุมนุมฯ โดยหลังจากนี้มีแผนงานให้ทางชุมนุมฯ เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ กลุ่มองค์กรต่างๆที่ไม่ได้จดทะเบียน รับทราบว่า ปัจจุบันทางชุมนุมฯ สามารถเปิดรับสมาชิกสมทบซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนแล้ว เพื่อรับสมาชิกเพิ่มเติม แล้วหลังจากนั้นจึงค่อยมุ่งเน้นการทำธุรกิจ

เครือข่ายยางพารา มีการทำธุรกิจร่วมกันอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของการวางแผนรวมกัน และนำยางสด แต่สำหรับยางแผ่นดิบยังไม่ได้ดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามทางทีมวิจัย ร่วมกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดได้วางแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่าย ของทั้ง สามกิจกรรมไว้ ดังต่อไปนี้

เครือข่ายยางพาราจังหวัดสตูล

นํายางสด

สกลย.วังใหม่

- กลุ่มพัฒนาฯ หุ่นใหญ่
- กลุ่มพัฒนาฯ ห้วยบ่
- กลุ่มพัฒนาฯ นาข่าก๊าวหน้า
- กลุ่มพัฒนาฯ เขาน้อย
- กลุ่มพัฒนาฯ ป่าสว่าง
- กลุ่มพัฒนาฯ ประสานมิตร
- กลุ่มพัฒนาฯ ป่าแก่ ม.1
- กลุ่มพัฒนาฯ ร่วมเจริญทรัพย์
- กลุ่มพัฒนาฯ ถ้ำโกบ
- กลุ่มพัฒนาฯ สะพานวา

ท่าแพ

- สหกรณ์ สกลย.สาคร จำกัด
- กลุ่มพัฒนาฯ ปลักจิก
- กลุ่มพัฒนาฯ พรุดันอ้อ 1
- กลุ่มพัฒนาฯ พรุดันอ้อ 2
- กลุ่มพัฒนาฯ สวนเทศ
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองบัน 1,2,3
- กลุ่มพัฒนาฯ นาโต๊ะขุน
- กลุ่มพัฒนาฯ ปลักว้า
- กลุ่มพัฒนาฯ แปะระ ใต้
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองหมังใต้
- กลุ่มพัฒนาฯ ทางยาง
- กลุ่มพัฒนาฯ บนควน
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านมุด
- กลุ่มพัฒนาฯ วังปริง
- กลุ่มพัฒนาฯ สวนไทย
- กลุ่มพัฒนาฯ ปี่ใหญ่
- กลุ่มพัฒนาฯ ควนนาใน

ทุ่งนุ้ย

- กลุ่มพัฒนาฯ เกษตรก้าวหน้า
- กลุ่มพัฒนาฯ บ่อน้ำร้อนน้ำโจด
- กลุ่มพัฒนาฯ ป่าหนันสามัคคี
- กลุ่มพัฒนาฯ ทุ่งนุ้ย
- กลุ่มพัฒนาฯ ในพรุ
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านโตน
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านน้ำหระ
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านคำยรววมมิตร
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านบูเกะดยายู
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านนาปรัก
- กลุ่มพัฒนาฯ แร-กอด
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านควน

ควนกาหลง

- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 7
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 3
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 3(2)
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 4
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 4(2)
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 6
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองปูโล๊ะ 1
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองปูโล๊ะ 2
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 10

เครือข่ายยางพาราจังหวัดสตูล

ยางดิบ
(แผ่นดิบ/เศษยาง)

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

สกก.ท่าแพ อ.ท่าแพ

จตุรบรรรม ค.สาคร

จตุรบรรรม อ.ท่าแพ

สกก.ละงู อ.ละงู

จตุรบรรรม ค.เขาขาว

จตุรบรรรม ค.ห้วยไทร

สกก.ทุ่งหว้า อ.ทุ่งหว้า

สกย. นาทอน

สกย. วังยางทอง

สกก.ควนโดน อ.ควนโดน

จตุรบรรรม อ.ทุ่งไร่

จตุรบรรรม อ.ควนโดน

สกก.ควนกาหลง อ.ควนกาหลง

จตุรบรรรม ซอย 4

จตุรบรรรม อ.ควนกาหลง

จตุรบรรรม ค.ปาล์ม

สกก.วังใหม่ อ.ละงู

สกย.นิคมพัฒนา กิ่ง อ.มะนัง

2.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของเครือข่าย

ในการสร้างเครือข่ายของทีมวิจัย ตลอดหนึ่งปี มีปัจจัยหลายประการในการจะสร้างเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จในจังหวัดสตูล หากพิจารณาในภาพรวมอาจสรุปได้ว่า เครือข่ายยางพารา มีความสำเร็จในระดับหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่า **ประการที่หนึ่ง** คือ ทุนเดิม กล่าวคือยางพาราเป็นธุรกิจที่สหกรณ์กองทุนสวนยาง หรือกลุ่มรวบรวมน้ำยาง ต่างๆ มีประสบการณ์ และความรู้ความสามารถอยู่แล้วเป็นทุนเดิม จึงทำให้ง่ายต่อการเชื่อมโยง ประกอบกับมี ชุมชุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด มารองรับการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่แล้ว **ประการที่สอง** เป็นการผลักดันของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ตลอดจนผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล เติ่งเห็นถึงประโยชน์จากการเชื่อมโยงเครือข่าย ตลาดกลางยางพารา จึงได้อนุมัติงบประมาณทั้งในปี 2548 และ 2549 รวมกันกว่า สี่ล้านบาท เพื่อมาพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย ทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและสามารถยกระดับคุณภาพการผลิตยางพารา รวมถึงประสิทธิภาพทางการตลาด **ประการที่สาม** เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือผู้นำองค์กร ซึ่งจากการประชุมเครือข่ายหลายๆ ครั้ง ทีมวิจัยสังเกตเห็นภาวะผู้นำ และความกระตือรือร้นในการสร้างเครือข่ายร่วมกัน ผู้นำทุกท่านต่างเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และมีใจเสียสละ ตลอดจนพร้อมที่จะได้รับการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่การสร้างเครือข่ายที่ประสบผลสำเร็จ และเกิดผลประโยชน์ต่อมวลสมาชิก

3. บทบาทของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการวิจัยกับการแก้ปัญหาความยากจน

โดยที่เกษตรกรนำน้ำยางมาส่งที่กลุ่มที่อยู่ใกล้ที่สุด ไม่จำเป็นต้องขนส่งน้ำยางไปยังโรงงานโดยตรง ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงไป นอกเหนือราคาที่ทางผู้ซื้อให้เพิ่มในฐานะที่สามารถส่งมอบน้ำยางสดปริมาณมากเพิ่มขึ้นอีกกิโลกรัมละ 2 บาท เดิมเกษตรกรชาวสวนยางมีจำนวนน้อยที่รับประโยชน์จากการรวมตัว อนาคตก็น่าจะขยายตัวกลุ่มพื้นที่ได้ทั่วทั้งจังหวัด

สวนยางแผ่นรมควันที่สามารถรวบรวมได้ปริมาณมากก็สามารถขายให้ทางโรงงานในราคาที่สูงขึ้นประมาณกิโลกรัมละ 0.30 สตางค์ ซึ่งส่วนนี้ส่งผลตรงให้เกษตรกรขายได้ราคาสูงขึ้น และยังได้รับปันผลจากสหกรณ์ที่ดินสังกัด ที่สามารถมีผลประกอบการกำไรเพิ่มขึ้น

สำหรับผู้ที่ซื้อร่วมกันก็จะทำให้ต้นทุนต่อกระสอบลดลงประมาณ 5-10 บาทต่อกระสอบ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนแก่เกษตรกรได้ส่วนหนึ่ง

คณะวิจัยเชื่อมั่นว่า เมื่อเกษตรกรเรียนรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการรวมตัวกัน ย่อมสร้างความมั่นใจ และเกิดความศรัทธาที่จะหาทางร่วมมือกันยิ่งขึ้น ทักษะคิดดังกล่าวย่อมทำให้เครือข่ายเกิดโอกาสในการทำธุรกรรมร่วมกันเพิ่มขึ้นได้

4. ผลลัพธ์ของการทำวิจัย

4.1 ผลการวิจัยเมื่อเทียบกับแผนพร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถบรรลุผลได้ตามแผน

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าเครือข่ายจะสามารถดำเนินงานได้ตามโครงสร้างเครือข่ายตามโซนพื้นที่ แต่ผลที่ได้สามารถดำเนินการได้เพียงกิจกรรมเดียว คือ การซื้อปุ๋ยร่วมกัน ส่วนกิจกรรมซื้อข้าวสารร่วมกัน และรวบรวมยางแผ่นดิบม้วนวันยังไม่สามารถดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการดำเนินการที่นอกเหนือจากแผน คือ การสร้างเครือข่ายตามกิจกรรม ซึ่งสามารถดำเนินการได้ผลเป็นอย่างดี ทั้งการรวบรวมยางแผ่นม้วนวัน และน้ำยางสด

4.2 ปัญหา และอุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

- 1) ทีมวิจัยไม่ได้ทำการประสานงานกับหน่วยราชการอื่นในพื้นที่ เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล เป็นต้น ทำให้บางกลุ่มองค์กรไม่ได้รับข่าวสารการเข้าร่วมเครือข่าย
- 2) องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเครือข่ายระดับจังหวัด มีศักยภาพค่อนข้างน้อย ขาดทั้งสถานที่ อุปกรณ์ และกำลังคน
- 3) สหกรณ์ต่างๆ มีการเปลี่ยนถ่ายกรรมการ ทำให้ช่วงเวลาทำแผนงานสู่ภาคปฏิบัติติดขัด ชะงักงัน เพราะกรรมการอย่างให้รอกรรมการชุดใหม่
- 4) ระยะเวลาดำเนินโครงการเครือข่าย ระยะเวลา 1 ปี สั้นเกินไป

4.3 ประโยชน์ที่นักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ

4.3.1 ความรู้ใหม่

- 1) เรียนรู้จากความไม่สำเร็จของรูปแบบโครงสร้างเครือข่ายตามโซนพื้นที่ การจะขับเคลื่อนเครือข่ายทั้งจังหวัดจะต้องมีศูนย์ประสานงานเครือข่ายที่มีศักยภาพ
- 2) การขาดการประสานงานกับส่วนราชการที่กำกับดูแลองค์กรชุมชนในพื้นที่ ทำให้การสร้างเครือข่ายก้าวหน้าล่าช้า และอาจมีประสิทธิภาพต่ำกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายจากส่วนราชการทุกภาคส่วนที่ทำงานร่วมกับองค์กรในชุมชน

4.3.2 ประสพการณ์ที่นักวิจัยได้รับ

- 1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทีมวิจัยและข้าราชการในสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ผู้นำองค์กรชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างเครือข่าย
- 2) การมีส่วนร่วมด้านความคิดเห็น การออกแบบขั้นตอนการดำเนินงาน โดยผู้นำสหกรณ์และองค์กรชุมชน จะนำไปสู่ภาคปฏิบัติการเป็นไปได้อย่างราบรื่น
- 3) การจะใช้โครงสร้างแบบโซนพื้นที่ หรือนำโครงสร้างกิจกรรมในการสร้างเครือข่าย ก็น่าจะได้รับความสำเร็จได้ทั้งสองรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์กร การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เป็นต้นทุนเดิมอยู่แล้ว
- 4) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทำวิจัยแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมสหกรณ์อื่นๆ ขึ้น

4.4 ประโยชน์ที่องค์กรประชาชนที่เข้าร่วมเครือข่ายได้รับ

- 1) ทำให้ผู้นำองค์กรฯ เกิดการตื่นตัว และตระหนักถึงประโยชน์จากการเชื่อมโยงเครือข่าย ทั้งนี้สังเกตได้จากการเข้าร่วมประชุม และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง ตลอดระยะเวลาการจัดประชุม
- 2) ผู้นำองค์กรฯ มองเห็นถึงโอกาสใหม่ๆ ในการทำธุรกรรมเพิ่มเติม อาทิ การแปลงสภาพน้ำยางสดให้เป็นน้ำยางข้น/ก้อน เพื่อยืดอายุน้ำยาง และสามารถส่งขายต่างประเทศได้
- 3) โอกาสในการขยายธุรกิจขององค์กรฯ เช่น การที่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด แก้อับังคับเพื่อให้องค์กรทุกประเภททั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนสามารถมาเป็นสมาชิกสมทบได้ ทำให้ชุมนุมฯ มีโอกาสขยายธุรกิจได้เพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก
- 4) องค์กรฯ มีการตื่นตัวที่จะปรับโครงสร้างการบริหาร เพื่อรองรับการเข้าร่วมเครือข่าย และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการเชื่อมโยงเครือข่ายต่อไปในอนาคต

4.5 ข้อเสนอแนะ

4.5.1 การปรับปรุงกระบวนการวิจัย การวิจัยสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายควรมีระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี การออกแบบโครงสร้างองค์การบริหารเครือข่ายควรเลือกองค์กรที่มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการทำหน้าที่ประสานงานเครือข่าย

4.5.2 การออกแบบโครงสร้างจะต้องนำสู่ภาคปฏิบัติ และมีการปรับแก้ระบบกลไก ของโครงสร้างที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม คล่องตัว ง่ายต่อการปฏิบัติตาม เกิดผลประโยชน์ต่อทุกฝ่าย และโปร่งใส เรื่องเหล่านี้ควรจะต้องทำการวิจัย ด้วยการติดตามประเมินผล ปรับแก้ให้ครบกระบวนการ PDCA แต่ปัจจุบันทำได้แค่ PD ยังขาด C และ A

4.5.3 การวิจัยขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมองค์กรต่างๆ ทั้งหมดในพื้นที่จังหวัด

4.5.4 ควรมีการทำวิจัยเพิ่มศักยภาพของชุมชนนุสสรณ์การเกษตรพัทลุง จำกัด

4.6 สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

4.6.1 เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างข้าราชการ และผู้นำองค์กรชุมชน และทุกฝ่ายมีความตื่นตัว

4.6.2 ทำให้ชุมชนนุสสรณ์กองทุนสวนยางสด จำกัด มีความมั่นใจในการดำเนินงาน และสามารถรวบรวมยางแผ่นรมควันเพิ่มขึ้นอย่างมาก

4.6.3 เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริหารงานในองค์กรแล้ว ดังนี้

1) ชุมชนนุสสรณ์การเกษตรสด จำกัด ทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานเครือข่ายปุยข้าวสาร และยางแผ่น

2) ชุมชนนุสสรณ์กองทุนสวนยางสด จำกัด ทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานรวบรวมผลผลิตยางแผ่นรมควัน และซื้อน้ำกรดมาจำหน่ายแก่สมาชิก

3) กลุ่มรับซื้อน้ำยางสดมีการขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น

4) ตั้งกลุ่มรับซื้อน้ำยางสดเพิ่มอีกหนึ่งกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรรับซื้อน้ำยางสด

5) กลุ่มรับซื้อน้ำยางสดทั้งสี่แห่ง ทำการตลาดร่วมกัน

สารบัญ

โครงการ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูล	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ข้อมูลเบื้องต้นจังหวัดสตูล	1
1.1.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดสตูล	2
1.1.2 สภาพทางการปกครอง	3
1.1.3 สภาพทางสังคม	5
1.1.4 สภาพทางเศรษฐกิจ	6
1.2 กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูลก่อนเข้าโครงการ	9
1.2.1 ภาพรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปขององค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล	9
1.2.2 สถานภาพองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูลแยกตามประเภท	10
1.3 เครือข่ายพันธมิตรที่มีอยู่เดิมในพื้นที่จังหวัดสตูล	13
1.3.1 การเชื่อมโยงธุรกิจและสินเชื่าระหว่างสหกรณ์	13
1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานขององค์กรประชาชน	14
1.4.1 สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล	15
1.4.2 สหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล	20
1.4.3 สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล	24
1.5 ศึกษาสภาพทั่วไปขององค์กรตัวอย่าง	29
1.5.1 สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด	29
1.5.2 ธนาคารชุมชน	34
บทที่ 2 บทสังเคราะห์ข้อมูลคนจนในพื้นที่จังหวัดสตูล	40
2.1 แหล่งข้อมูล/วิธีการเก็บข้อมูล	40
2.2 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลผู้ลงทะเบียนคนยากจน	41
บทที่ 3 ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย	49
บทที่ 4 ผลการเชื่อมโยงเครือข่ายขององค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล	56
4.1 ข้อสรุปจำนวน/รูปแบบเครือข่ายที่เป็นผลงานของทีมวิจัย	56
4.1.1 การเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่	56
4.1.2 การเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรม	67

สารบัญ (ต่อ)

โครงการ การพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในพื้นที่จังหวัดสตูล	หน้า
4.2 ประเด็นสำคัญของแต่ละเครือข่าย	73
4.2.1 ความเป็นมาของเครือข่าย	73
4.2.2 การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน	74
4.2.3 วัตถุประสงค์/เป้าหมายของเครือข่าย	76
4.2.4 แนวทางการดำเนินการของเครือข่ายขั้นต่อไป	76
4.2.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของเครือข่าย	80
บทที่ 5 บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน	81
5.1 ตัวแบบในการวิเคราะห์	81
5.2 บทบาทของเครือข่ายที่เกิดขึ้นจากการวิจัยกับการแก้ปัญหาความยากจน	81
5.3 บทบาทของเครือข่ายในการแก้ปัญหาความยากจน	82
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	83
6.1 ผลการวิจัยเมื่อเทียบกับแผน และปัญหาอุปสรรค	83
6.1.1 ผลการวิจัยเมื่อเทียบกับแผนพร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถบรรลุผลได้ตามแผน	83
6.1.2 ปัญหา อุปสรรค	83
6.2 ประโยชน์ที่นักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ	84
6.2.1 ความรู้ใหม่	84
6.2.2 ประสบการณ์ที่นักวิจัยได้รับ	84
6.3 ข้อเสนอแนะ	84
6.4 สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย	85
ภาคผนวก	ก-ข

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ข้อมูลเบื้องต้นจังหวัดสตูล

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสตูลในสมัยก่อนกรุงศรีอยุธยา และสมัยกรุงศรีอยุธยาไม่ปรากฏหลักฐานกล่าวไว้ ณ ที่ใด สันนิษฐานว่าในสมัยนั้น ไม่มีเมืองสตูล คงมีแต่หมู่บ้านเล็ก ๆ กระจัดกระจายอยู่ตามที่ราบใกล้ฝั่งทะเล ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ สตูลเป็นเพียงตำบลหนึ่งในเขตเมืองไทรบุรี ฉะนั้นประวัติความเป็นมาของจังหวัดสตูลจึงเกี่ยวข้องกับเรื่องราวของเมืองไทรบุรี

ในปี พ.ศ.2381 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้ “สตูล” ขึ้นกับมณฑลไทรบุรี ครั้นปี พ.ศ.2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดให้จัดเมืองปลีสรวมเข้าไปอีกหนึ่งเมือง กระทั่งปี พ.ศ.2451 อังกฤษยึดไทรบุรีกับปลีให้ไปอยู่กับมาเลเซีย เมืองสตูลได้แยกจากเมืองไทรบุรีอย่างเด็ดขาด ตามหนังสือสัญญาไทยกับอังกฤษเรื่องปักปันเขตแดนระหว่างไทยกับสหพันธรัฐมาลายู ซึ่งลงนามกันที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2452) จากหนังสือสัญญานี้ยังผลให้ไทรบุรีและปลีสตกเป็นของอังกฤษ ส่วนสตูลคงเป็นของไทยสืบมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อปักปันเขตแดนเสร็จแล้ว ได้มีพระราชโองการ โปรดให้เมืองสตูลเป็นเมืองจัตวาอยู่ในเขตมณฑลภูเก็ต เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ร.ศ. 128 (พ.ศ. 2453)

ในปีพุทธศักราช 2475 ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองตามระบบประชาธิปไตย เมืองสตูลก็มีฐานะยกเป็นจังหวัดหนึ่งอยู่ในราชอาณาจักรไทยสืบต่อมาจนถึงกระทั่งทุกวันนี้ คำว่า สตูล มาจากภาษามลายูว่า สโตย แปลว่ากระท้อน อันเป็นผลไม้ชนิดหนึ่งที่ขึ้นชุกชุมอยู่ในพื้นที่เมืองนี้ ซึ่งต่อมาได้รับการตั้งสมญานามเป็นภาษามลายูว่า “นครสโตยบำบังสการา” หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า สตูล เมืองแห่งพระสมุทรเทวา และจังหวัดสตูลมีคำขวัญว่า

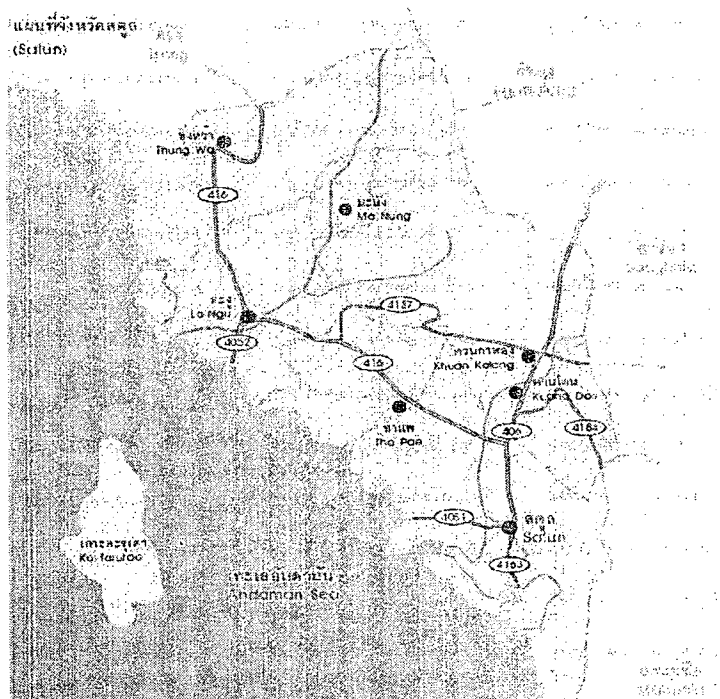
“ตะรุตา ไก่ดำ จำปาตะ คนใจพระ งามเลิศ เชิดสตูล”

1.1.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดสตูล

1.1.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสตูลตั้งอยู่สุดเขตแดนใต้ของประเทศไทย ด้านฝั่งทะเลอันดามัน มีเนื้อที่ประมาณ 2,807.522 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,754,701 ไร่ เป็นลำดับที่ 63 ของประเทศ และลำดับที่ 12 ของภาคใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอรักขภูมิ จังหวัดสงขลา อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง
ทิศใต้	ติดต่อกับ รัฐเปอร์ลิสและรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ ทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย โดยมีเทือกเขาบรรทัด และ สันคาราครีเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดสตูลกับจังหวัดอื่น ๆ และประเทศมาเลเซีย

แผนภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดสตูล

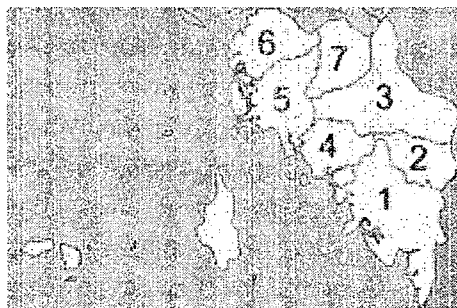
1.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไป พื้นที่ของจังหวัดทางด้านทิศเหนือ และด้านทิศตะวันออกเป็นภูเขา สลับซับซ้อน เทือกเขาที่สำคัญคือ เทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งทอดตัวยาวลงจากทางทิศเหนือไปจด เทือกเขาสันกาลาคีรี ทำให้พื้นที่ของจังหวัดลาดเอียงไปทางด้านทิศตะวันตกและด้านทิศใต้ ลงสู่ทะเลอันดามัน มีที่ราบผืนแคบ ๆ ขนานไปกับชายฝั่งทะเล และมีป่าชายเลนตามแนวชายฝั่งทะเล จังหวัดสตูลไม่มี ลำน้ำ ขนาดใหญ่ไหลผ่าน จะมีแต่ลำน้ำสั้นๆ ที่มีต้นน้ำเกิดจากทิวเขาทางด้านทิศเหนือ และทิศตะวันออก

1.1.2 สภาพทางการปกครอง

1.1.2.1 การแบ่งเขตการปกครอง

จังหวัดสตูลแบ่งการปกครองออกเป็น 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 36 ตำบล 277 หมู่บ้าน 6 เทศบาล 35 อบต. ประกอบด้วย

แผนที่ 2 แผนภาพการแบ่งเขตการปกครองในพื้นที่จังหวัดสตูล

ตารางที่ 1 แสดงการแบ่งเขตการปกครองในจังหวัดสตูล

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	การแบ่งเขตการปกครอง				
	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาลเมือง	เทศบาลตำบล	อบต.
1. อำเภอเมือง	12	69	1	2	11
2. อำเภอกวนโดน	4	31	-	1	4
3. อำเภอกวนกาหลง	3	32	-	-	3
4. อำเภอท่าแพ	4	30	-	-	4
5. อำเภอละงู	6	61	-	1	6
6. อำเภอทุ่งหว้า	5	35	-	1	5
7. กิ่งอำเภอมะนัง	2	19	-	-	2
รวม	36	277	1	5	35

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสตูล

1.1.2.2 การบริหารราชการ

จังหวัดสตูล มีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ คือ

1. การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ซึ่งตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จำนวน 55 หน่วยงาน
2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ
 - 2.1 ระดับจังหวัดประกอบด้วย ส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 27 หน่วยงาน
 - 2.2 ระดับอำเภอประกอบด้วย 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 36 ตำบล 277 หมู่บ้าน
3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 5 เทศบาลตำบล และ 35 องค์การบริหารส่วนตำบล

1.1.3 สภาพทางสังคม

1.1.3.1 โครงสร้างประชากร

จังหวัดสตูลมีจำนวนประชากร ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 รวมทั้งสิ้น 277,865 คน เป็นชาย 138,515 คน หญิง 139,350 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอเมืองสตูล อำเภอที่มีประชากรหนาแน่นมากที่สุด คือ อำเภอละงู 168.08 คน/ตร.กม. รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองสตูล 126.53 คน/ตร.กม. และอำเภอท่าแพ 119.39 คน/ตร.กม. นอกจากนี้ ประชากรของจังหวัดสตูลยังสามารถแยกเป็นรายอำเภอได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากร ปี 2548 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนครัวเรือน	ความหนาแน่น ประชากร/ตร.กม.	จำนวนประชากร(คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
1. อำเภอเมือง	18,461	126.53	50,041	51,516	101,557
2. อำเภอละงู	14,247	168.08	31,838	32,095	63,933
3. อำเภอกวนกาหลง	8,266	55.51	14,914	14,624	29,538
4. อำเภอท่าแพ	6,127	119.39	12,495	12,496	24,991
5. อำเภอกวนโดน	3,936	102.13	11,233	11,319	22,552
6. อำเภอทุ่งหว้า	4,325	45.75	10,463	10,220	20,683
7. กิ่งอำเภอมะนัง	3,906	69.55	7,531	7,080	14,611
รวม	59,268	98.97	138,515	139,350	277,865

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสตูล ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

1.1.4 สภาพทางเศรษฐกิจ

1.1.4.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสตูล ในปี 2547 มีมูลค่าประมาณ 20,260 ล้านบาท เป็นอันดับที่ 13 ของภาคใต้และอันดับที่ 58 ของประเทศ ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.7 รองลงมา เป็นรายได้นอกภาคเกษตร ซึ่งอยู่ในสาขาการผลิตอุตสาหกรรม ร้อยละ 13.1 และสาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ปี 2547 ประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ประมาณ 73,700 บาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2546 ประมาณ 6,814 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.2

1.1.4.2 การเกษตร

ปี 2549 จังหวัดสตูลมีพื้นที่การเกษตรทั้งสิ้น 671,480 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 38.26 ของพื้นที่ทั้งหมด (พื้นที่ทั้งหมด 1,754,701 ไร่) เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.72 ผู้ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวน 92,662 คน ครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 46,152 ครัวเรือน พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่

1. ยางพารา มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือมีพื้นที่ปลูกรวม 431,828 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 64.30 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.34 ผลผลิตรวม 78,752 ตัน มูลค่ารวม 5,512.64 ล้านบาท โดยมีพื้นที่ปลูกกระจายอยู่ทุกอำเภอ

2. ปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่ปลูกเป็นอันดับสองรองจากยางพารา คือมีพื้นที่ปลูก 98,197 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 14.92 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด พื้นที่ลดลงร้อยละ 14.02 จำนวนเกษตรกรผู้ปลูก 2,630 ราย ผลผลิตรวม 236,474.6 ตัน มูลค่าผลผลิต 468.51 ล้านบาท มีพื้นที่ปลูกทุกอำเภอ โดยกิ่งอำเภอมะนังมีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.70 ของพื้นที่ปลูกทั้งหมด รองลงมาร้อยละ 34.5 มีพื้นที่ปลูกในอำเภอควนกาหลง อำเภอเมืองสตูล มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันน้อยที่สุด คือร้อยละ 2.7 ของพื้นที่ปลูกปาล์มทั้งจังหวัด

3. ข้าว ประกอบด้วย

- 3.1 ข้าวนาปี พื้นที่ปลูกเป็นอันดับสาม คือมีพื้นที่ปลูก 77,850 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.59 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด ผลผลิตข้าวเปลือกรวม 23,744 ตัน ปัจจุบันเกษตรกรเลิกอาชีพการทำนามากขึ้น ทำให้พื้นที่การทำนาลดลงร้อยละ 7.43 พื้นที่ปลูกส่วนใหญ่จะอยู่ในพื้นที่อำเภอละงู อำเภอเมืองสตูล และอำเภอควนโดน ตามลำดับ

- 3.2 ข้าวนาปรัง เนื้อที่ปลูก 700 ไร่ พื้นที่ปลูก เขตชลประทาน และเขตสูบน้ำไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอควนโดน 500 ไร่ และอำเภอเมืองสตูล 200 ไร่ ผลผลิตข้าวเปลือกนาปรัง 315 ตัน มูลค่ารวม 1.575 ล้านบาท

4. ไม้ผล การทำสวนผลไม้ในจังหวัดสตูลจะเป็นสวนรายย่อยที่มีพื้นที่สวนขนาดเล็ก 1-5 ไร่ มีพื้นที่ปลูกรวม 33,735 ไร่ พื้นที่ปลูกมีอยู่ทั่วไปทุกอำเภอ ชนิดไม้ผลที่นิยมปลูก ได้แก่ เงาะ ลองกอง มังคุดทุเรียน ส้มโอ เป็นต้น

- 4.1 เงาะโรงเรียนพื้นที่ปลูกรวม 7,913 ไร่ ผลผลิตรวม 11,461.7 ตัน มูลค่ารวม 62.33 ล้านบาท
- 4.2 ลองกอง พื้นที่ปลูกรวม 7,350 ไร่ ผลผลิตรวม 6,477.2 ตัน มูลค่ารวม 129.54 ล้านบาท
- 4.3 มังคุด พื้นที่ปลูกรวม 3,821 ไร่ ผลผลิตรวม 1,096.3 ตัน มูลค่ารวม 12.1 ล้านบาท
- 4.4 ส้มโอ พื้นที่ปลูกรวม 2,388 ไร่ ผลผลิตรวม 3,528 ตัน มูลค่ารวม 16.8 ล้านบาท

ตารางที่ 3 แสดงปริมาณมูลค่าการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดสตูล ปี 2544 – 2548

ปีเพาะปลูก	ยางพารา		ปาล์มน้ำมัน		ข้าวนาปี	
	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	ปริมาณ ผลผลิต (ตัน)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	ปริมาณ ผลผลิต (ตัน)	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	ปริมาณ ผลผลิต (ตัน)
2544	209,732	52,223	69,308	171,121.0	89,644	27,333
2545	377,996	75,282	101,145	192,323.0	97,256	39,420
2546	361,301	82,971	103,912	200,735.0	78,989	32,549
2547	430,328	78,479	104,477	201,809.0	84,100	25,359
2548	431,828	78,752	98,197	236,474.6	77,850	23,744

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

1.1.4.3 การประมง

จังหวัดสตูลมีพื้นที่ทางทะเลโดยประมาณ 1,118.986 ตร.กม. หรือ 699,366.25 ไร่ ในปี พ.ศ. 2548 มีผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านการประมงในหลากหลายกิจกรรม ส่วนใหญ่จะทำการประมง-ทะเล และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ คิดเป็นมูลค่า ในปี 2548 ประมาณ 5,759.2 ล้านบาท

1. การประมงทะเล จังหวัดสตูลมีเรือประมง 3,762 ลำ ผลผลิตสัตว์น้ำประมาณ 96,600 ตัน คิดเป็นมูลค่า 2,415 ล้านบาท เป็นเรือไม่มีเครื่องยนต์เรือ 159 ลำ เรือมีเครื่องยนต์นอกเรือ 2,839 ลำ และเรือมีเครื่องยนต์ในเรือ 913 ลำ ในจำนวนเรือประมง 913 ลำ จะเป็นเรือประมงขนาดกลางที่มีระวางบรรทุก (ตันกรอส) 10-46 ตันกรอส จำนวน 237 ลำ รองลงมาเป็นเรือประมงขนาดเล็กที่มีระวางบรรทุกน้อยกว่า 10 ตันกรอส มี 659 ลำ ที่เหลือเป็นเรือประมงขนาดใหญ่ที่มีระวางบรรทุก 50 ตันกรอส มีเพียง 17 ลำ

2. การประมงน้ำจืด มีเกษตรกรเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อ ร้อยละ 90 เป็นการเพาะเลี้ยงเพื่อการบริโภคภายในครัวเรือน และเป็นรายได้เสริม กิจกรรมการประมงน้ำจืดแบ่งออกเป็นสองส่วน คือการจับจาก

แหล่งน้ำธรรมชาติ ในปี 2548 มีการจับสัตว์น้ำจืด ขึ้นมาบริโภคปริมาณ 80 ตัน คิดเป็นมูลค่าประมาณ 2.0 ล้านบาท (มีปลาตก,ปลาตะเพียน, ปลาหมอ) สัตว์น้ำจืดที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลาตก ปลาตะเพียน ปลานิล

ตารางที่ 4 แสดงปริมาณและมูลค่าสัตว์น้ำจังหวัดสตูล ปี 2543 – 2548

ปี	ปลาน้ำจืด		ปลาทะเล		กุ้งทะเล	
	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)	ปริมาณ (ตัน)	มูลค่า (ล้านบาท)
2543	102	2.4	120,445	1,270	8,160	1,720
2544	136	2.7	120,905	1,260	7,905	1,699
2545	124	2.5	122,800	1,474	9,304	2,385
2546	104	2.1	102,443	1,537	4,200	840
2547	106	2.6	97,100	1,942	7,588	1,034
2548	80	2.0	96,600	2,415	18,745	2,756

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

1.1.4.3 อุตสาหกรรม

จังหวัดสตูลมีการประกอบกิจการอุตสาหกรรมน้อย เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ โดยมีโรงงานอุตสาหกรรม 245 โรงงาน คนงาน 3,957 คน เป็นชาย 2,297 คน หญิง 1,660 คน ใช้เงินลงทุนทั้งสิ้น 2,067,844,412 ล้านบาท

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนโรงงานและคนงานในจังหวัดสตูล ปี 2544 – 2548

ปี	จำนวนโรงงาน (โรง)	กำลังการผลิต (แรงม้า)	จำนวนเงินทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน (คน)		
				ชาย	หญิง	รวม
2544	203	56,968.80	1,614.37	1,720	1,433	3,153
2545	228	61,774.00	1,182.99	1,844	1,473	3,317
2546	231	64,762.30	1,759.92	1,959	1,503	3,462
2547	231	64,762.30	1,899.20	2,000	1,525	3,525
2548	245	80,211.08	2,067.84	2,297	1,660	3,957

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสตูล ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548

1.2 กลุ่ม/องค์กร/สหกรณ์ ในพื้นที่จังหวัดพัทลุงก่อนเข้าโครงการ

1.2.1 ภาพรวมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปขององค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล

ตารางที่ 6 ข้อมูลองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูลปี 2548

ประเภท	จำนวนองค์กร (แห่ง)	สมาชิก (คน)	จำนวนสินทรัพย์ รวม (ล้านบาท)
กลุ่มจดทะเบียน	66	40,134	2,250.75
สหกรณ์	47	38,741	2,248.82
- ชุมชุมสหกรณ์	2	28 (สหกรณ์)	3.3
- สหกรณ์การเกษตร	11	16,570	440.8
- สหกรณ์กองทุนสวนยาง	18	2,388	23.5
- สหกรณ์ออมทรัพย์	6	5,746	1,602.1
- สหกรณ์ร้านค้า	2	571	1.2
- สหกรณ์บริการ	6	13,407	177.9
- สหกรณ์ประมง	2	59	0.02
กลุ่มเกษตรกร	19	1,393	1.93
กลุ่มไม่จดทะเบียน	1,095	65,557	344. 16
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	235	18,156	27.69
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	92	2,112	4.36
กลุ่มยุวชนเกษตรกร	34	462	0.21
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	53	2,079	3.10
กลุ่มสตรีสหกรณ์	24	609	1.25
กองทุนหมู่บ้าน	282	40,353	307.55
วิสาหกิจชุมชน	111	1,786	-
กลุ่ม OTOP	264	-	-
รวม	1,161	105,691	2,250.75

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล และสำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล ข้อมูล ปี 2548

ปัจจุบันมีองค์กรประชาชนทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนทั้งสิ้น 1,161 แห่ง โดยมีจำนวนองค์กรที่จดทะเบียนร้อยละ 5.68 (66 แห่ง) ในขณะที่องค์กรที่ไม่จดทะเบียนมีร้อยละ 94.32 (1,095 แห่ง) ซึ่งจากตารางแสดงให้เห็นว่า สำหรับกลุ่มจดทะเบียนจำนวนสหกรณ์กองทุนสวนยางมีจำนวนมากที่สุดคือ 18 แห่ง รองลงมาสหกรณ์การเกษตร 11 แห่ง อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับจำนวนสินทรัพย์แล้ว พบว่าสหกรณ์ออมทรัพย์มีสินทรัพย์มากที่สุดคือ 1,602.1 ล้านบาท ส่วนสหกรณ์การเกษตรนั้นมีสินทรัพย์รองจากสหกรณ์ออมทรัพย์ แต่ก็มีสมาชิกมากที่สุด คือมีถึง 16,570 คน สำหรับกลุ่มไม่จดทะเบียนพบว่ากองทุนหมู่บ้านมีจำนวนมากที่สุด 282 แห่ง รองลงมากลุ่ม OTOP 264 แห่ง เมื่อเทียบกับจำนวนสินทรัพย์แล้ว พบว่า กองทุนหมู่บ้านมีสินทรัพย์มากที่สุด 307.55 ล้านบาท

1.2.2 สถานภาพองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูลแยกตามประเภท

1.2.2.1 กลุ่มจดทะเบียน

1.2.2.1.1 ชุมชุมสหกรณ์

ตารางที่ 7 ข้อมูลพื้นฐานชุมนุมสหกรณ์ในจังหวัดสตูลปี 2548

ชุมนุมสหกรณ์	จำนวนสมาชิก (สหกรณ์)	การดำเนินงานธุรกิจ					ฐานะทางการเงิน/ทุนดำเนินงาน		
		เงินให้กู้ (ล้านบาท)	เงินรับฝาก (ล้านบาท)	ยอดขายสินค้า (ล้านบาท)	ยอดการขายผลผลิตของสมาชิก (ล้านบาท)	ปริมาณธุรกิจ (ล้านบาท)	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	หนี้สิน (ล้านบาท)	ทุน (ล้านบาท)
1.ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	10	1.5	3.6	16.9	-	22	2.8	1.7	1.1
2.ชุมชนสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล	18	0	0	7.7	-	7.7	0.5	0.4	0.1
รวม	28	1.5	3.6	24.6	-	29.7	3.3	2.1	1.2

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล และสำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล ข้อมูล ปี 2548

จากตารางแสดงถึงสถานภาพชุมนุมสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูลปี 2548 โดยปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 28 สหกรณ์ ปริมาณธุรกิจ 29.7 ล้านบาท มีสินทรัพย์ 3.3 ล้านบาท แยกเป็นหนี้สิน 2.1 ล้านบาท และทุน 1.2 ล้านบาท

1.2.2.1.2 สหกรณ์

ตารางที่ 8 ข้อมูลพื้นฐานสหกรณ์ในจังหวัดสตูลปี 2548

ประเภทสหกรณ์	จำนวน (สหกรณ์)	จำนวน สมาชิก (คน)	การดำเนินงานธุรกิจ					ฐานะทางการเงิน/ทุนดำเนินการ		
			เงินให้กู้ (ล้านบาท)	เงินรับฝาก (ล้านบาท)	ยอดขาย สินค้า (ล้านบาท)	ยอดการขาย ผลผลิตของ สมาชิก (ล้านบาท)	ปริมาณ ธุรกิจ (ล้านบาท)	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	หนี้สิน (ล้านบาท)	ทุน (ล้านบาท)
สหกรณ์การเกษตร	11	16,570	450.7	265.8	81.2	50.3	848	440.3	343	97.8
สหกรณ์กองทุนสวนยาง	18	2,388	4.2	6	27.3	117.9	155.4	23.5	5.7	17.8
สหกรณ์ออมทรัพย์	6	5,746	1,455.3	391.7	-	0.4	1,847.4	1,602.1	863.5	738.6
สหกรณ์ร้านค้า	2	571	-	-	2.5	-	2.5	1.2	0.8	0.4
สหกรณ์บริการ	6	13,407	1.2	2.1	51.6	-	54.9	177.9	28	149.9
สหกรณ์ประมง	2	59	-	-	-	-	-	0.02	0.01	0.01
รวม	45	38,741	1,911.4	665.6	162.6	168.6	2,908.2	2,245.52	1,241.01	1,004.51

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ข้อมูล ปี 2548

จากภาพรวมสหกรณ์ในจังหวัดสตูลมีจำนวน 45 แห่ง จำนวนสมาชิก 38,741 คน ปริมาณธุรกิจรวม 2,908.2 ล้านบาท มีสินทรัพย์รวม 2,245.52 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นทุน 1,241.01 ล้านบาท และหนี้สิน 1,004.51 ล้านบาท ตามลำดับ

1.2.2.1.3 กลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 9 ข้อมูลพื้นฐานกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดสตูลปี 2548

จำนวนกลุ่ม	จำนวน สมาชิก (คน)	การดำเนินงานธุรกิจ					ฐานะทางการเงิน/ทุนดำเนินการ		
		เงินให้กู้ (ล้านบาท)	เงินรับฝาก (ล้านบาท)	ยอดขาย สินค้า (ล้านบาท)	ยอดการขาย ผลผลิตของ สมาชิก (ล้านบาท)	ปริมาณ ธุรกิจ (ล้านบาท)	สินทรัพย์ (ล้านบาท)	หนี้สิน (ล้านบาท)	ทุน (ล้านบาท)
19	1,393	0.44	0.1	1.9	3	5.44	1.93	0.757	1.173

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ข้อมูล ปี 2548

ปัจจุบันมีจำนวนกลุ่ม 19 กลุ่ม สมาชิก 1,393 คน มีทุนดำเนินงาน 1.173 ล้านบาทและเป็นหนี้สิน 0.757 ล้านบาท เมื่อศึกษาถึงการประกอบธุรกรรมของกลุ่มพบว่า เป็นธุรกรรมทางการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวน และการเลี้ยงสัตว์

1.2.2.2 กลุ่มที่ไม่จดทะเบียน

ตารางที่ 10 ข้อมูลพื้นฐาน องค์กรประชาชนที่ไม่ได้จดทะเบียน ปี 2548

ประเภท	จำนวน (กลุ่ม)	จำนวนสมาชิก (คน)	สินทรัพย์ (ล้านบาท)
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	235	18,156	27.69
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	92	2,112	4.36
กลุ่มยุวชนเกษตรกร	34	462	0.21
กลุ่มส่งเสริมอาชีพ	53	2,079	3.10
กลุ่มสตรีสหกรณ์	24	609	1.25
กองทุนหมู่บ้าน	282	40,353	307.55
วิสาหกิจชุมชน	111	1,786	-
กลุ่ม OTOP	264	-	-
รวม	1,095	65,557	344.16

ที่มา: สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ข้อมูล ปี 2548

1.2.2.2.1 กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

จำนวนกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในจังหวัดสตูลในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 235 กลุ่ม หรือร้อยละ 21.46 ของจำนวนกลุ่มทั้งหมด มีจำนวนสมาชิก 18,156 คน มีปริมาณสินทรัพย์ 27.69 ล้านบาท

1.2.2.2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

จำนวนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดสตูลในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 92 กลุ่ม หรือร้อยละ 8.40 ของกลุ่มทั้งหมด มีสมาชิก 2,112 คน มีปริมาณสินทรัพย์ 4.36 ล้านบาท

1.2.2.2.3 กลุ่มยุวชนเกษตรกร

จำนวนกลุ่มยุวชนเกษตรกรในจังหวัดสตูลในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 34 กลุ่ม หรือร้อยละ 3.11 ของกลุ่มทั้งหมด มีสมาชิก 462 คน มีปริมาณสินทรัพย์ 0.21 ล้านบาท

1.2.2.2.4 กลุ่มส่งเสริมอาชีพ

จำนวนกลุ่มส่งเสริมอาชีพในจังหวัดสตูลในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 53 กลุ่ม หรือร้อยละ 4.84 ของกลุ่มทั้งหมด มีสมาชิก 2,079 คน มีปริมาณสินทรัพย์ 3.10 ล้านบาท

1.2.2.2.5 กลุ่มสตรีสหกรณ์

จำนวนกลุ่มสตรีสหกรณ์ในจังหวัดสตูลในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 24 กลุ่ม หรือร้อยละ 2.19 ของกลุ่มทั้งหมด มีสมาชิก 609 คน มีปริมาณสินทรัพย์ 1.25 ล้านบาท

1.2.2.2.6 กองทุนหมู่บ้าน

จำนวนกองทุนหมู่บ้านจัดได้ว่าเป็นองค์กรประชาชนที่ไม่จดทะเบียนที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 282 กลุ่ม หรือร้อยละ 25.75 ของกลุ่มทั้งหมด มีสมาชิก 40,353 คน มีปริมาณสินทรัพย์ 307.55 ล้านบาท

1.2.2.2.7 วิสาหกิจชุมชน

จำนวนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดสตูลในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 111 กลุ่ม หรือร้อยละ 10.14 ของกลุ่มทั้งหมด มีสมาชิก 1,786 คน

1.2.2.2.8 กลุ่ม OTOP

จำนวนกลุ่ม OTOP ในจังหวัดสตูลในปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 264 กลุ่ม หรือร้อยละ 24.11 ของกลุ่มทั้งหมด

1.3 เครือข่ายพันธมิตรที่มีอยู่เดิมในพื้นที่จังหวัดสตูล

1.3.1 การเชื่อมโยงธุรกิจและสินเชื่าระหว่างสหกรณ์

การกู้ยืมเงิน

ที่	ชื่อสหกรณ์ (ผู้ฝาก)	ชื่อสหกรณ์ (ผู้รับฝาก)	มูลค่าปัจจุบัน
1	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด	ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย	220,000,000
2	สหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสตูล จำกัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำกัด	2,500,000
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			222,500,000

การซื้อขาย

ที่	ชื่อสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ ผู้ขาย	ชื่อสหกรณ์/ชุมนุมสหกรณ์ ผู้ซื้อ	มูลค่าปัจจุบัน
1	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	218,100
2	สหกรณ์การเกษตรทุ่งหว้า จำกัด	ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	1,134,530
3	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	416,310
4	สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค. สตูล จำกัด	ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	1,418,660
5	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	1,324,870
6	สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด	ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	1,157,616
7	สหกรณ์การเกษตรควนโดน จำกัด	ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	1,200,695
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			6,870,780

การฝากเงิน

ที่	ชื่อสหกรณ์ (ผู้ฝาก)	ชื่อสหกรณ์ (ผู้รับฝาก)	มูลค่าปัจจุบัน
1	สหกรณ์กองทุนสวนยางควนโพธิ์ จำกัด	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	1,000,000
2	สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด	สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด	5,000,000
3	สหกรณ์การเกษตรทุ่งหว้า จำกัด	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	100,000
4	สหกรณ์การเกษตรควนโดน จำกัด	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	200,000
5	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	4,199
6	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	15,450,000
7	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด	7,245,000
8	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด	3,000,000
9	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	1,500,000
10	สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	5,000,000
11	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	สหกรณ์การเกษตรทุ่งหว้า จำกัด	587,983
12	สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	248,726
13	สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค.สตูล จำกัด	สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด	13,294
14	สหกรณ์กองทุนสวนยางอุไคเจริญ 1 จำกัด	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	16,557
รวมเป็นเงินทั้งสิ้น			34,865,759

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานองค์กรประชาชน

เมื่อพิจารณาข้อมูลดังกล่าวข้างต้นของทั้งองค์กรที่จดทะเบียน และไม่จดทะเบียนในจังหวัดสตูล มีจำนวนสินทรัพย์รวมกันประมาณ 2,287 ล้านบาท ถ้าองค์กรต่าง ๆ ทุกประเภทหันหน้ามาทำธุรกรรมร่วมกันมากขึ้น เงินประมาณสองพันล้านบาทจะได้เข้าไปหมุนเวียนในระบบซึ่งจะดีกว่าการนำไปฝากธนาคาร อย่างไรก็ตามจากข้อมูลพื้นฐานสามารถวิเคราะห์ได้ว่าองค์กรต่าง ๆ ยังไม่ได้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันอย่างจริงจัง หรือมีก็น้อยมากและเป็นเพียงธุรกรรมพื้นฐานและติดต่อแบบหลวม ๆ เท่านั้น มีข้อสังเกตว่าอาจเป็นเพราะบทบาทบัญญัติกฎหมายของสหกรณ์ที่บัญญัติขึ้นมาที่เอื้ออำนวยให้แยกกันอยู่ไม่มีหน่วยงานใดที่จะเป็นหน่วยงานประสานอย่างแท้จริงได้ ในการนำเสนอสภาพการดำเนินงานโดยรวมขององค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล คณะวิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลพื้นฐานองค์กรประชาชนที่สำคัญ 3 องค์กร ได้แก่ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์กองทุนสวนยาง โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.4.1 สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล

➤ ประวัติและความเป็นมาในการก่อตั้งสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล

การก่อตั้งของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่ตั้งขึ้นจากการผลักดันนโยบายของรัฐ ในขณะนั้น มีความต้องการให้ขบวนการของสหกรณ์เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาความแตกต่างทางด้านสังคม ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวได้ใช้รูปแบบของสหกรณ์เป็นสื่อกลางในการแก้ปัญหา ดังนั้น การก่อตั้งของสหกรณ์เริ่มจากการรวมกลุ่มของชนชนเล็ก ๆ ในระดับหมู่บ้านแล้วมีการรวมกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรระดับอำเภอ แต่ยกเว้นสหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด เกิดจากการรวมตัวของสหกรณ์จัดหาทุนหลาย ๆ สหกรณ์มารวมตัวกันแล้วจัดตั้งเป็นสหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด ในปัจจุบัน ซึ่งผู้นำในการจัดตั้งสหกรณ์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้นำชุมชนที่เป็นนักถือของชุมชนนั้น ๆ มาเป็นประธานในการจัดตั้งพร้อมกับกรรมการอีก 9 คน โดยยื่นขอจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อนายทะเบียนสหกรณ์รับจดทะเบียนเป็นสหกรณ์ สหกรณ์ก็ดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 กำหนดไว้

สถานที่ตั้งของสหกรณ์การเกษตรในอดีตนั้น ส่วนใหญ่จะเช่าอาคารของเอกชนที่ดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งเมื่อสหกรณ์มีการบริหารจัดการ มีธุรกิจเพิ่มมากขึ้น มีทุนดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น สหกรณ์ก็มีการขยายขยายอาคาร สหกรณ์ก็เริ่มมีการสร้างอาคารเป็นของตนเอง โดยปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูลได้มีอาคารเป็นของตนเองทุกสหกรณ์

➤ วัตถุประสงค์การก่อตั้งสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสหกรณ์ในอดีตจะเหมือนกันทุกสหกรณ์ คือมีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวกันเพื่อการระดมเงินทุนและกู้เงินจากองค์กรอื่น นำมาสนับสนุนทางการเงินให้กับสมาชิกที่ขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ แทนที่สมาชิกจะใช้เงินกู้จากพ่อค้าคนกลางที่ต้องเสียอัตราดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง ซึ่งการระดมเงินในช่วงแรก ๆ จะเป็นการระดมทุนจากสมาชิกเพียงอย่างเดียว ต่อมาเมื่อสมาชิกเริ่มมีรายได้จากการทำการเกษตรมากขึ้น และการบริหารของสหกรณ์ได้สร้างความน่าเชื่อถือให้แก่สมาชิกสหกรณ์ และสหกรณ์ได้มีการส่งเสริมการออมทรัพย์ในหมู่สมาชิก จึงทำให้สมาชิกได้หันมาใช้บริการฝากเงินกับสหกรณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น จนทำให้สหกรณ์การเกษตรบางสหกรณ์สามารถบริหารงานด้วยเงินทุนของตนเอง เช่น สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด ซึ่งทั้งสองสหกรณ์ดำเนินงานด้วยการระดมเงินฝากจากสมาชิก

นอกจากนั้น สหกรณ์ยังขยายบริการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก เช่น ยางพารา และปาล์มน้ำมัน และรวมกันซื้อปัจจัยการผลิตเช่นปุ๋ย ซึ่งในการรวมตัวกันดังกล่าวเพื่อต้องการแก้ปัญหาในเรื่องของพ่อค้าคนกลางและสร้างอำนาจในการต่อรองของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล นอกจากการรวมตัวกันภายในองค์กรเองแล้ว ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรได้มีการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยได้มีการรวมตัวกัน

รูปแบบของชุมชน ซึ่งได้มีการจัดตั้งเป็นชุมชนสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด โดยปัจจุบันมีสมาชิกซึ่งเป็นสหกรณ์การเกษตรอยู่ 12 สหกรณ์ ซึ่งการรวมของชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือทางการเงินให้กับสหกรณ์สมาชิก และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ในการบริหารจัดการของขบวนการสหกรณ์ในจังหวัดสตูล

➤ สถานภาพของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล

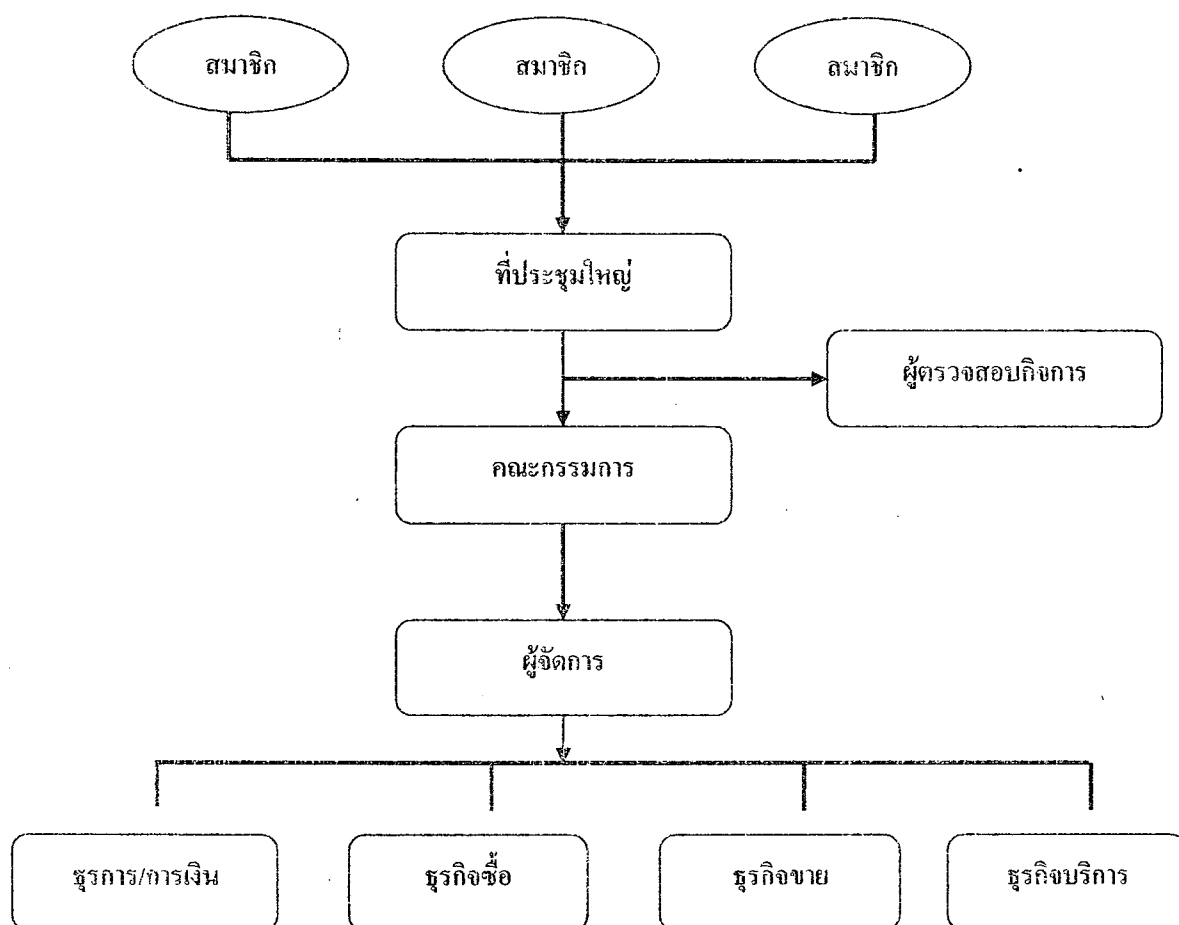
ในยุคเริ่มแรก การรวมตัวของเกษตรกรจะเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งจะอยู่ตามหมู่บ้านแคว้นและหมู่บ้านในจังหวัดสตูล โดยวัตถุประสงค์การรวมตัวแรก ๆ เพื่อช่วยเหลือด้านการเงินให้กับสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน เงินที่มาเป็นทุนให้กับสหกรณ์นั้น มาจากการระดมหุ้นในหมู่ของสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน ซึ่งในการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ในระยะแรกเริ่ม สมาชิกจะไม่ทราบว่าวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์เป็นอย่างไร ไม่ทราบในหลักการอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ สมาชิกส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่า สหกรณ์นั้นเป็นหน่วยงานหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านการเงินให้กับเกษตรกร แต่ในปัจจุบันความคิดดังกล่าวเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างแล้ว สมาชิกเริ่มมีความรู้จักความเป็นเจ้าของในสหกรณ์ ได้หันเข้าใช้บริการจากสหกรณ์เพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งเกิดจากการให้ความรู้ความเข้าใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นขบวนการสหกรณ์เองหรือหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะกรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ได้ให้ความรู้การดำเนินงานในรูปแบบสหกรณ์ จนทำให้ความคิดของสมาชิกมีความเข้าใจถึงหลักการอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์มากยิ่งขึ้น

➤ โครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมองค์กร

สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่จะเช่าอาคารของเอกชนที่ดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งเมื่อสหกรณ์มีการบริหารจัดการ มีธุรกิจเพิ่มมากขึ้น มีทุนดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น สหกรณ์ก็มีการขยายขยายอาคาร โดยปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูลได้มีอาคารเป็นของตนเองทุกสหกรณ์ และสถานที่ตั้งของแต่ละสหกรณ์มีความสะดวกในการติดต่อและเหมาะสมในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากจะต้องอยู่ย่านชุมชน และมีรถประจำทางผ่านได้สะดวก ซึ่งบางสหกรณ์มีอุปกรณ์ทางการเกษตรที่ได้รับเงินอุดหนุนจากทางราชการ เช่น สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด ได้รับเงินอุดหนุนตลาดกลางสินค้าเกษตร ซึ่งใช้ประโยชน์ในการรวบรวมปาล์มน้ำมันจากสมาชิกและเกษตรกรทั่วไป สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด ได้รับเงินอุดหนุนในการก่อสร้างจางอเนกประสงค์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเก็บปุ๋ยของสหกรณ์ นอกจากนั้น สหกรณ์ยังมีวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการบริหารงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องโทรสาร และมีบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อสอดคล้องการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคของการทำธุรกิจที่มีการแข่งขันในเชิงธุรกิจ ซึ่งแต่ละสหกรณ์ได้มีการเตรียมความพร้อมในด้านนี้อยู่แล้ว

➤ การบริหารจัดการองค์กรในปัจจุบัน

การบริหารจัดการของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล จะแบ่งการบริหารการจัดการออกเป็น 3 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย ที่ประชุมใหญ่โดยมวลสมาชิก คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ซึ่งสามารถเขียนเป็นโครงสร้างของสหกรณ์ได้ดังนี้

ซึ่งการแบ่งโครงสร้างการบริหารจัดการดังกล่าว เป็นไปตามหลักการอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ โดยมวลสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ได้มีมติเลือกคณะกรรมการดำเนินการขึ้นมาชุดหนึ่ง ซึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ จำนวน ไม่เกิน 15 คน เข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ซึ่งคณะกรรมการสหกรณ์บริหารงานภายในกรอบอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของสหกรณ์ ระเบียบสหกรณ์และคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ ซึ่งในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการ กฎหมายสหกรณ์ได้กำหนดไว้ว่าให้อยู่ในตำแหน่งวาระ 2 ปี และสามารถอยู่ได้คนหนึ่งไม่เกิน 2 วาระ โดยคณะกรรมการทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารงาน จะดูแลในส่วนของนโยบายกว้าง ๆ ของสหกรณ์ เช่น การทำแผนการปฏิบัติงานของสหกรณ์เพื่อเสนอให้ที่ประชุมใหญ่พิจารณาอนุมัติ อำนาจการ กำกับและติดตามผลงาน ในส่วนของผู้ปฏิบัติ คณะกรรมการได้ดำเนินการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ขึ้นมาทำหน้าที่แทนคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วย ด้วยผู้จัดการ และเจ้าหน้าที่

แผนต่าง ๆ ซึ่งเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการ ระเบียบและมติของคณะกรรมการ ซึ่งโดยข้อบังคับของสหกรณ์กำหนดไว้ว่า คณะกรรมการดำเนินการจะต้องประชุมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนงานและประมาณ ที่คณะกรรมการได้เสนอให้ที่ประชุมใหญ่ได้อนุมัติ ซึ่งในการจัดแผนงานส่วนใหญ่สหกรณ์จะจัดทำแผนงานประจำปี แต่มีบางสหกรณ์ได้เริ่มมีการจัดทำแผนงานในระยะยาว เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน เช่น สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด และบางสหกรณ์ได้รับเงินอุดหนุนช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ในระยะ 3 ปี ซึ่งได้แก่ สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัดและสหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด

➤ **ทุนดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล**

ในระยะจัดตั้งเริ่มแรกทุนดำเนินงานส่วนใหญ่จะมาจากการถือหุ้นของสมาชิก แต่เมื่อสหกรณ์มีการขยายธุรกิจเพิ่มมากขึ้น จำเป็นที่สหกรณ์จะต้องหาแหล่งเงินทุนจากภายนอก ซึ่งในปัจจุบันเงินทุนของสหกรณ์ประกอบด้วย

1. ทุนเรือนหุ้น
2. เงินทุนสำรอง
3. เงินทุนสะสมตามข้อบังคับ
4. เจ้าหนี้เงินกู้ยืม
5. เงินรับฝากจากสมาชิก
6. เงินรับฝากจากสหกรณ์อื่น
7. เจ้าหนี้การค้า

เงินทุนเหล่านี้ ทางสหกรณ์จะนำมาบริการแก่สมาชิก อาทิ ธุรกิจสินเชื่อ การจัดหาสินค้าตามความต้องการมาจำหน่ายให้สมาชิก และการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรที่ทำธุรกิจการรวบรวมผลผลิตจะมีอยู่สหกรณ์เดียวคือ สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด ได้ดำเนินการรวบรวมผลผลิตปาล์มน้ำมันจากสมาชิก ส่วนสหกรณ์กองทุนสวนยาง จะมีการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิกเป็นธุรกิจหลัก

➤ **ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล**

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล ในช่วงแรก รายได้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ดอกเบี้ยรับจากเงินให้กู้และการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย แต่มาในระยะหลังมีการขยายธุรกิจเพิ่มมากขึ้น มีการเพิ่มธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหาน้ำมันมาจำหน่ายให้กับสมาชิกและบุคคลคนทั่วไป เช่น สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด สหกรณ์การเกษตรทุ่งหว้า จำกัด และสหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด จึงทำให้ภาพรวมของการดำเนินงานโดยเฉพาะกำไรจากการดำเนินงานจะมีกำไรเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการ

ดำเนินงานที่ทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จเกิดจากความสามารถของคณะกรรมการดำเนินการของแต่ละสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ที่ให้ความสนใจต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ และจะขาดไม่ได้ก็คือ ความร่วมมือของมวลสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล

➤ วัฒนธรรมพฤติกรรมของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล

สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาในหมู่ที่เกษตรกรที่ประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นหลักในการจัดตั้ง ซึ่งสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล สมาชิกส่วนใหญ่ของสหกรณ์จะประกอบอาชีพทำสวนยางพาราและสวนปาล์มน้ำมัน ส่วนอาชีพอื่น เช่นสวนผลไม้หรือนาข้าวมีการทำเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากการเกษตรกรรมที่มักประสบปัญหาในการด้านการประกอบอาชีพ จึงทำให้เกษตรกรเกิดการรวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการเงิน ด้านความรู้ในการประกอบอาชีพ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ และเกิดการรวมตัวเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง ไม่ว่าการจัดหาวัสดุในการผลิต เช่น ปุ๋ย หรือรวบรวมผลผลิตไปจำหน่าย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ได้สร้างความเข้มแข็งให้สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูลและยังสร้างโอกาสใหม่ๆในการทำธุรกิจเพิ่มมากขึ้น

➤ บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูลในการพัฒนาชุมชน

ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูลยังมีการให้การช่วยเหลือน้อย โดยรูปแบบในการให้ความช่วยเหลือจะเป็นในรูปของ การให้ของในงานวันเด็ก งานบุญกุศลตามศาสนาต่าง ๆ การแข่งกีฬาของชุมชนต่างๆ รูปแบบการให้ความช่วยเหลือ ขึ้นอยู่กับการขอรับการช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ร้องขอมาผ่านที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการของแต่ละสหกรณ์ สำหรับเงินทุนนั้น สหกรณ์ได้มีการจัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ในหมวดเงินทุนสาธารณประโยชน์ การให้ความช่วยเหลือชุมชนยังอยู่ในรูปแบบตั้งรับมากกว่าการให้ความช่วยเหลือในเชิงรุกและผลกระทบเชิงสร้างสรรค์ต่อสังคมโดยรวม จึงยังไม่เห็นเด่นชัด

➤ ขบวนการเรียนรู้และการตัดสินใจของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูล

การตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสหกรณ์จะเป็นรูปของคณะกรรมการดำเนินการ หรือคณะกรรมการดำเนินการมอบหมายให้อนุกรรมการไปดำเนินการภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมอบหมายในทำการแทน ดังนั้น คณะกรรมการดำเนินการเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานต่างๆ และวางแผนในการปฏิบัติงานให้กับฝ่ายเจ้าหน้าที่ ซึ่งนโยบายหรือแผนงานต่าง ๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่เสียก่อน เนื่องจากสหกรณ์เป็นของสมาชิกทั้งหมด การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากการจัดตั้งสหกรณ์ในระยะแรก ๆ สมาชิกมีความเข้าใจว่าสหกรณ์เป็นส่วนหนึ่งของรัฐ สมาชิกไม่กล้าแสดงความคิดเห็นจึงทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย แต่มาในระยะหลังเมื่อมีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ

อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์กับสมาชิกเพิ่มมากขึ้น และทางราชการมีนโยบายให้ราชการกรมส่งเสริมสหกรณ์ออกห่างออกมาห่าง ๆ จึงทำให้สมาชิกเริ่มมีความเข้าใจสหกรณ์มากยิ่งขึ้น เริ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่มากยิ่งขึ้น จนทำให้ปัจจุบันสมาชิกมีส่วนร่วมกับการสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสตูลเพิ่มมากขึ้น

➤ **สวัสดิการให้สมาชิก**

สวัสดิการเกี่ยวกับสมาชิก ปัจจุบันสหกรณ์ได้เริ่มให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งบางสหกรณ์ได้มีการจัดตั้งแผนกกิจสงเคราะห์ให้กับสมาชิก เช่น สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด นอกจากนี้สหกรณ์ยังให้ความช่วยเหลือกับสมาชิกที่ประสบอุทกภัย และวาตภัย โดยสหกรณ์จ่ายจากทุนสาธารณประโยชน์ของสหกรณ์ที่ได้จัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์

➤ **บทบาทขององค์กรจากภาครัฐ**

ในการดำเนินงานของสหกรณ์ในระยะแรก ๆ นั้น ข้าราชการจากภาครัฐได้เข้าช่วยเหลือดูแลในการดำเนินงานของสหกรณ์ เนื่องจากคณะกรรมการดำเนินงานยังขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรของตนเอง จึงจำเป็นต้องพึ่งพาข้าราชการจากภาครัฐ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ แต่ต่อมาคณะกรรมการดำเนินการเริ่มมีการเรียนรู้จากการฝึกอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ หรือจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้คณะกรรมการมีความรู้ความสามารถมากยิ่งขึ้น จึงทำให้หน่วยงานภาครัฐเริ่มถอยห่างเพื่อให้สหกรณ์เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น

1.4.2 สหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล

➤ **ประวัติและความเป็นมาในการก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล**

สหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล ส่วนใหญ่จะดำเนินการจัดตั้งสำหรับผู้มีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ หรือหน่วยงานรัฐวิสาหกิจเป็นเป้าหมายหลักในการดำเนินงานจัดตั้ง ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด เป็นสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์แห่งแรกที่มีการดำเนินการจัดตั้ง ในจังหวัดสตูล และต่อมาสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสตูล จำกัดและสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด ก็มีการดำเนินการจัดตั้งในระดัต่อไป โดยในระยะต่อมาระบบสหกรณ์ในจังหวัดสตูลมีการเผยแพร่เข้าไปสู่ในระดับอำเภอ และได้มีการดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในระดับผู้นำท้องถิ่น ซึ่งได้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบล ซึ่งสหกรณ์ที่มีการจัดตั้งในระดับผู้นำท้องถิ่นสหกรณ์แรก คือ สหกรณ์ออมทรัพย์กำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอควนโดน จำกัด และสหกรณ์ได้ดำเนินงานประสบความสำเร็จ สามารถให้การช่วยเหลือสมาชิกตามหลักการอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ จึงมีการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์

เพิ่มเติมอีก 2 สหกรณ์ คือ สหกรณ์ออมทรัพย์กำนันผู้ใหญ่บ้านอำเภอทุ่งหว้า จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์กำนันผู้ใหญ่บ้านควนกาหลง จำกัด

➤ วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ใช้กระบวนการสหกรณ์เป็นสถาบันการในการออมทรัพย์ และเป็นแหล่งเงินทุนในการกู้ยืม ตามหลักการที่ไม่แสวงหากำไร เนื่องจากหลักการจัดตั้งสหกรณ์ไม่ได้มุ่งหวังกำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งในการดำเนินงานใช้เงินทุนของสหกรณ์เองในการดำเนินกิจการ และต่อมาเมื่อมีการรับสมาชิกเพิ่มก็จำเป็นต้องมีเงินทุนเพิ่มเติมจึงต้องมีการกู้เงินจากแหล่งเงินทุนภายนอก แต่สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์กำนันผู้ใหญ่บ้าน ก็ยังอาศัยเงินทุนของตนเองเป็นแหล่งเงินทุนในการดำเนินงาน

➤ สถานภาพสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล

ดังที่กล่าวไว้แล้วว่า การจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล การจัดตั้งจะอยู่ในหมู่ของผู้ที่มีรายได้ประจำ ซึ่งช่วยเหลือจะเป็นประเภทข้าราชการในจังหวัดสตูล ซึ่งได้แก่ สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด หรือสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด สมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความรู้ ดังนั้นในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ จึงมีปัญหาน้อยกว่าสหกรณ์การเกษตร แต่ก็ยังมีสมาชิกของสหกรณ์บางส่วนที่ยังไม่เข้าใจในระบบของสหกรณ์ ในส่วนเกี่ยวกับอุดมการณ์ของสหกรณ์ สำหรับในส่วนของคณะกรรมการดำเนินการยังมีปัญหาในการตัดสินใจเกี่ยวกับการบริหารงาน ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องข้อมูลที่ใช้ในการประกอบในการตัดสินใจ จึงทำให้การตัดสินใจบางครั้งเกิดผลกระทบกับสหกรณ์ในอนาคต แต่สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ในส่วนของผู้นำท้องถิ่น ยังต้องอาศัยส่วนราชการคือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เข้าให้ความช่วยเหลือในการบริหารจัดการและให้ความรู้แก่สมาชิกเกี่ยวกับอุดมการณ์ทางสหกรณ์

➤ โครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล

สหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูลมีการดำเนินการจัดตั้งในหมู่ข้าราชการหลากหลาย ดังนั้นสถานที่ดำเนินงานของแต่ละสหกรณ์ก็ขึ้นอยู่กับสถานะของสหกรณ์นั้น ๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด ซึ่งมีการจัดตั้งเป็นสหกรณ์แรกในจังหวัดสตูลและมีการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลานาน จึงทำให้มีทุนดำเนินงานที่สามารถจะสร้างอาคารสำนักงานเป็นของตนเอง และสถานที่ตั้งของสหกรณ์ก็มีความสะดวกสบายสำหรับสมาชิกมาติดต่อกับสหกรณ์ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสตูล จำกัด ยังอาศัยสถานที่ราชการของต้นสังกัดของสมาชิกเป็นที่ทำการของสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด ก็อาศัยอาคารของสำนักงานสาธารณสุขสตูล เป็นที่ทำการของสหกรณ์ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสตูล จำกัด อาศัยกองกำกับการตำรวจภูธรสตูล เป็น

อาคารที่ทำการของสหกรณ์ ส่วนสหกรณ์กำนันผู้ใหญ่บ้านอาศัยที่ทำการปกครองของอำเภอนั้น ๆ เป็นที่ทำการของสหกรณ์

สำหรับเครื่องอำนวยความสะดวกที่ใช้ในการดำเนินงาน เช่น คอมพิวเตอร์ หรือ โทรศัพท์ จะมีเฉพาะสหกรณ์ที่มีทุนดำเนินงานมาก เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสตูล จำกัด จะมีเครื่องคอมพิวเตอร์และมีโปรแกรมต่างๆ เพื่อช่วยในการดำเนินงานของสหกรณ์มีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น แต่สำหรับสหกรณ์ขนาดเล็กๆ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์กำนันผู้ใหญ่บ้านยังต้องอาศัยแรงงานของเจ้าหน้าที่ในการประมวลผล เนื่องจากมีทุนการดำเนินงานน้อย

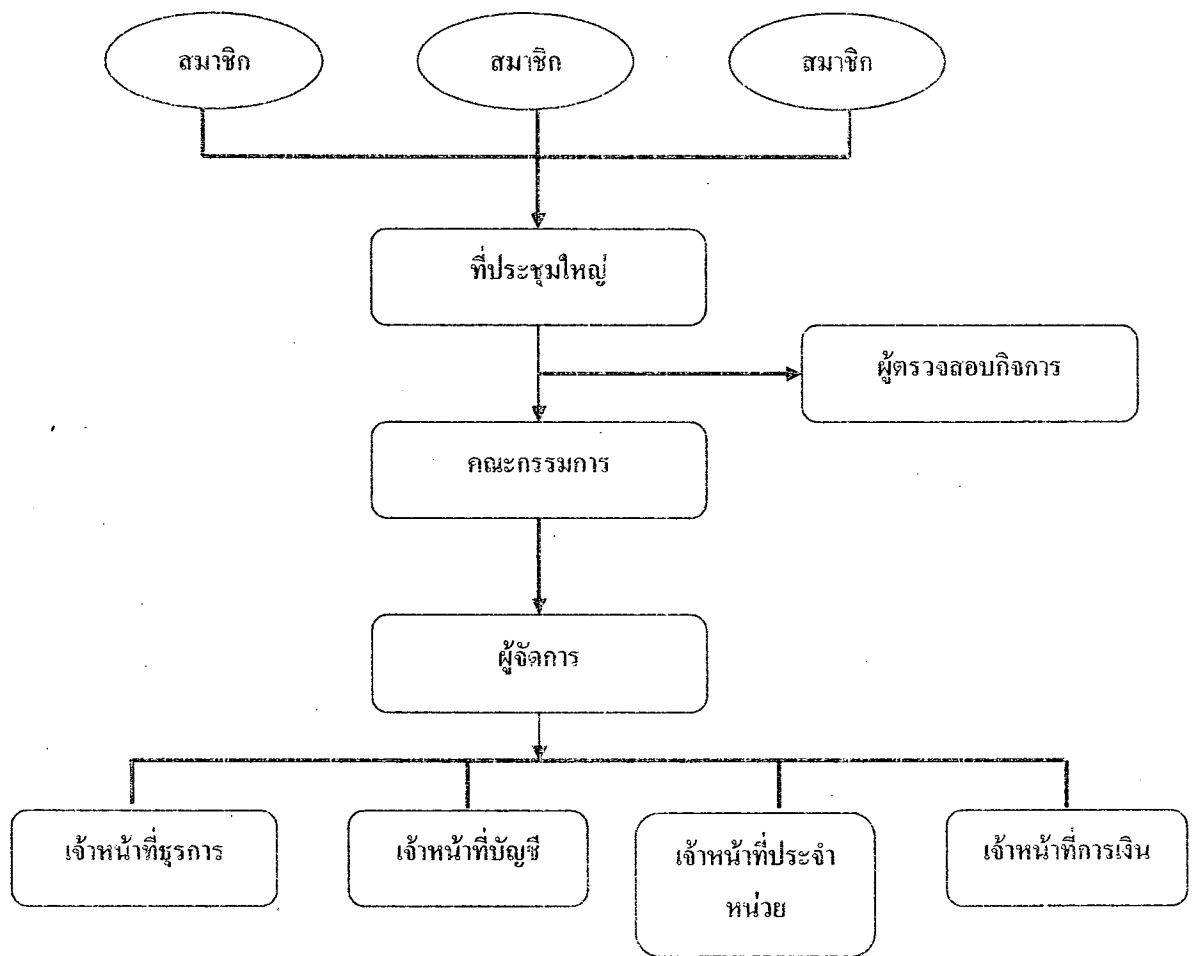
➤ การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามข้อบังคับแต่ละสหกรณ์กำหนด ซึ่งแต่ละสหกรณ์จะมีการดำเนินงานหลายกิจกรรม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่ศักยภาพของแต่ละสหกรณ์ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด ดำเนินงานในด้านการรับฝากเงินจากสมาชิกและสหกรณ์อื่น ให้เงินกู้แก่สมาชิก ออกตั๋วสัญญาใช้เงิน ให้การสงเคราะห์แก่สมาชิก สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสตูล จำกัด ดำเนินกิจกรรมในด้านการรับฝากเงินจากสมาชิกและให้เงินกู้แก่สมาชิก สำหรับสหกรณ์กำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอต่างๆ มีการดำเนินกิจกรรมเพียงบริหารเงินกู้ให้กับสมาชิกเท่านั้น

➤ โครงสร้างการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล

โครงสร้างการบริหารของสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล จะมีรูปแบบเหมือนกับโครงสร้างการบริหารของสหกรณ์การเกษตร คือสมาชิกโดยที่ประชุมใหญ่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินเข้ามามีการบริหารสหกรณ์ แต่สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จะกำหนดระเบียบว่าด้วยการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งในเนื้อหาของระเบียบจะประกอบไปด้วย การจัดจำนวนกรรมการตามหน่วยต่างๆ ทั้งจังหวัดประกอบด้วย 8 หน่วย มีการหยั่งเสียงล่วงหน้าพร้อมกันทุกหน่วย แล้วนำรายชื่อผู้ที่ได้รับการสรรหาให้ที่ประชุมเลือกตั้งเป็นคณะกรรมการ สำหรับสหกรณ์ออมทรัพย์อื่นๆ ก็ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการเหมือนกับสหกรณ์การเกษตร คือ มีการเสนอสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ จากนั้นที่ประชุมใหญ่ก็เลือกตั้งเป็นกรรมการ ตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดไว้ เมื่อได้คณะกรรมการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับของแต่ละสหกรณ์แล้ว คณะกรรมการก็เลือกกันเองในการตั้งกรรมการตามหน้าที่ต่างๆ แล้วแจ้งให้สมาชิกทราบ

สำหรับโครงสร้างขององค์จะเหมือนๆ กับโครงสร้างของภาคสหกรณ์การเกษตร ซึ่งสหกรณ์ออมทรัพย์มีโครงสร้างดังนี้

การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์จะทำในรูปของคณะกรรมการดำเนินการตัดสินใจผ่านมติที่ประชุมคณะกรรมการ ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการดำเนินการจะมีการประชุมคณะกรรมการดำเนินการเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของสหกรณ์ ซึ่งการพิจารณาของคณะกรรมการดำเนินการหรือมติของคณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และข้อกำหนดที่นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศไว้

➤ สวัสดิการและผลตอบแทน

สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสตูล จำกัด สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขสตูล จำกัด และสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจสตูล จำกัด จัดเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่เนื่องจากมีทุนดำเนินงานมาก จึงทำให้สหกรณ์มีศักยภาพในการจัดสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับสมาชิกสหกรณ์ ได้แก่ ทุนการศึกษานูตรสมาชิก ค่าตอบแทนสมาชิกผู้เกษียณอายุข้าราชการ เงินสงเคราะห์แก่สมาชิกผู้เสียชีวิต สำหรับเจ้าหน้าที่สหกรณ์ก็มีการจัดสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน ซึ่งสวัสดิการที่มีให้กับเจ้าหน้าที่ประกอบด้วย ค่ารักษาพยาบาล ค่าช่วยเหลือการศึกษานูตร ค่าบำเหน็จเจ้าหน้าที่ ฯลฯ แต่สำหรับสหกรณ์ขนาดเล็ก สวัสดิการดังกล่าวยังไม่มี เนื่องจากปริมาณธุรกิจหรือทุนดำเนินงานยังน้อย จึงทำให้มีข้อจำกัดในเรื่องดังกล่าว

➤ บทบาทสหกรณ์ออมทรัพย์ในการพัฒนาท้องถิ่น

สหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล มีการจัดตั้งโดยสมาชิกมาจากหลายอาชีพที่มีรายได้ เช่น กลุ่มขององค์กร องค์กรตำรวจ องค์กรของบุคลากรด้านสาธารณสุข และองค์กรของผู้นำท้องถิ่น ดังนั้น ในการพัฒนาท้องถิ่นก็จะขึ้นอยู่กับว่าจะเกี่ยวข้องกับองค์กรใด เช่น องค์กรของครูก็จะให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียนต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์ก็ไม่ได้ละทิ้งในการที่จะให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งอันได้แก่ การตั้งแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปีของแต่ละสหกรณ์ จะมีกิจกรรมที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมในทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอ เช่น โครงการสนับสนุนสหกรณ์ในโรงเรียน การปลูกป่า สนับสนุนในด้านการศึกษา สาธารณภัย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการสาธารณประโยชน์อื่น ๆ เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม ฯลฯ

➤ การยอมรับของชุมชนต่อสหกรณ์ออมทรัพย์ในจังหวัดสตูล

โดยทั่วไประบบสหกรณ์เป็นองค์กรระบบปิดให้บริการสมาชิกในวงจำกัด การให้ความช่วยเหลือก็จะจำกัดเฉพาะสมาชิกเท่านั้น จึงทำให้ประชาชนทั่วไปไม่ทราบถึงระบบของสหกรณ์มากนัก โดยเฉพาะสหกรณ์ออมทรัพย์ขณะนี้ได้มีการนำเอาวิธีการสหกรณ์ไปใช้ในองค์กรอื่น เช่น กองทุนหมู่บ้าน แต่กระนั้นประชาชนก็ยังไม่เข้าใจในหลักการอุดมการณ์จริงๆ วิธีแบบสหกรณ์จึงไม่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ แต่ถ้าหากหน่วยงานของรัฐมีการประชาสัมพันธ์ถึงรูปแบบการดำเนินงานให้ประชาชนได้เข้าใจถึงระบบของสหกรณ์ออมทรัพย์ให้ประชาชนได้รับทราบ จะทำให้ประชาชนสามารถนำวิธีการดังกล่าวไปประยุกต์ใช้กับระบบที่เป็นอยู่ ทำให้องค์กรนั้นๆ มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4.3 สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

➤ ประวัติความเป็นมาในการก่อตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล ได้มีการจัดตั้งเป็นรูปแบบของสหกรณ์ขนาดเล็ก โดยได้มีการจัดตั้งปี พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นการจัดตั้งตามนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น เพื่อวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาราคายางพาราของเกษตรกร ซึ่งในปี พ.ศ. 2537 มีการจัดตั้ง 7 สหกรณ์ ในการดำเนินงานจัดตั้งมีสองหน่วยเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง มีหน้าที่ในการหาพื้นที่และจัดหาคนพร้อมทั้งสร้างโรงรมยางพารา โดยหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกให้ครอบคลุมทั้งจังหวัดและพื้นที่ดำเนินงานระยะทางไม่เกิน 5 กิโลเมตรจากจุดตั้งโรงงาน สำหรับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูลมีหน้าที่ในการจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ให้ความรู้กับเกษตรกรที่ปลูกยางพาราในเรื่องเกี่ยวกับหลักการอุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ พร้อมทั้งแนะนำในการบริหารจัดการองค์กร เพื่อให้การบริหารของสหกรณ์กองทุนสวนยางเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และได้มีการการจัดตั้งเพิ่มเติมอีกในปี พ.ศ. 2538 อีก 12 สหกรณ์ สำหรับวิธีการจัดตั้งสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2538 มีรูปแบบการจัดตั้งเหมือนกับการจัดตั้งในปี พ.ศ.

2537 ซึ่งการดำเนินงานของสหกรณ์ในช่วงสามปีแรก สหกรณ์กองทุนสวนยางจะประสบปัญหามาก บางสหกรณ์เกิดปัญหาขาดทุน เนื่องจากการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินการยังขาดประสบการณ์ในการทำยางรมควัน แต่ในปีถัดมารัฐบาลเข้าแทรกแซงราคาอย่างพารา จึงทำให้สหกรณ์กองทุนสวนยางเริ่มมีการบริหารจัดการดีขึ้น จนถึงในปัจจุบันมีการดำเนินงานหลายกิจกรรม นอกจากการแปรรูปน้ำยางจากสมาชิกเป็นยางแผ่นรมควันอย่างเดียว ปัจจุบันมีการส่งขายน้ำยางดิบ และมีการจำหน่ายปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย หรือข้าวสารเพิ่มเติม จึงทำให้การดำเนินงานสหกรณ์มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

➤ วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

การก่อตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูลมีวัตถุประสงค์ ดังนี้คือ

1. เพื่อให้สถาบันเกษตรกรคือสหกรณ์ เป็นองค์กรในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในด้านราคา ในการสร้างอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางซึ่งไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบโดยการรวมกันขาย
2. เพื่อปรับปรุงคุณภาพยางแผ่นให้ได้มาตรฐานเป็นที่ต้องการของตลาด โดยสหกรณ์รับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิก แล้วนำมาแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควัน หรือเป็นยางแผ่นดิบตามความต้องการ ของตลาดในขณะนั้น

➤ สถานภาพของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูลเริ่มมีก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2537 – 2538 ซึ่งมีทั้งหมด 19 สหกรณ์ ในการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางมีการทำงานแบบบูรณาการระหว่าง 3 หน่วยงานในกระทรวงเกษตร คือ สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางและสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ ซึ่งสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางมีหน้าที่ในการหาพื้นที่ในการจัดตั้งสหกรณ์ โดยบริเวณจุดจัดตั้งสหกรณ์สามารถครอบคลุมพื้นที่ทำกินของสมาชิกไม่เกิน 5 กม. สำหรับในการจัดตั้งสหกรณ์ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดเป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งทั้งหมด ซึ่งในการจัดตั้งช่วงแรกๆ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยางยังไม่เข้าใจในการหลักการ อุดมการณ์และวิธีการสหกรณ์ และหลักในการบริหารงานขององค์กร ดังนั้น ในการบริหารงานของสหกรณ์กองทุนสวนยางในระยะแรกยังต้องอาศัยหน่วยราชการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทั้ง 3 หน่วยงานเป็นที่ปรึกษาและคอยให้คำแนะนำแก่กรรมการและสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งในการทำธุรกิจในช่วงแรก สหกรณ์ยังดำเนินงานโดยการรวบรวมน้ำยางสดจากสมาชิกแล้วนำมาแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควันและออกจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตลาดในอำเภอหาดใหญ่ แต่ในปัจจุบันสหกรณ์มีการทำธุรกิจอยู่หลายอย่าง นอกจากยางแผ่นรมควันแล้ว สหกรณ์กองทุนสวนยางยังมีการจำหน่ายน้ำยางสดหรือทำยางแผ่นดิบ ทั้งนี้ในการบริการดังกล่าว ขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดในขณะนั้น

➤ โครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

การได้มาซึ่งที่ดินของสหกรณ์กองทุนสวนยางสามารถจำแนกการได้มาซึ่งที่ดินของสหกรณ์ โดยสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ได้มาจากการบริจาคของสมาชิกสหกรณ์ในพื้นที่ โดยมีเงื่อนไขว่าให้สหกรณ์ได้ใช้ที่ดินจนกว่าสหกรณ์ไม่ประสงค์ที่จะต้องใช้ที่ดินอีกต่อไป เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางวังยางทอง จำกัด
2. ได้มาจากการอนุญาตให้ใช้ที่ดินในที่ดินสาธารณะประโยชน์ เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางควนโพธิ์ จำกัด
3. สหกรณ์จัดซื้อที่ดินเป็นของตนเอง เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด

การก่อสร้างอาคารสำนักงานของสหกรณ์ พร้อมกับอุปกรณ์ต่างๆ ในการดำเนินงานได้รับเงินอุดหนุนจากทางราชการโดยผ่านทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างและเตรียมอุปกรณ์ให้ เมื่อดำเนินการเสร็จทางสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางก็จะให้คณะกรรมการดำเนินการของแต่ละสหกรณ์ทำหนังสือขอยืมใช้อาคารพร้อมทั้งอุปกรณ์ทุกอย่าง เป็นแบบปีต่อปี ซึ่งอุปกรณ์บางอย่างที่ทางสหกรณ์ได้ยืมใช้กรณีเกิดความเสียหายหรือทรุดโทรม ทางคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จะต้องมีการซ่อมแซมให้พร้อมที่จะใช้งานได้ เพื่อที่จะทำให้ขบวนการในการผลิตของสหกรณ์ไม่หยุดชะงัก สำหรับปัจจุบันได้มีบางสหกรณ์ได้นำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้งานในการสำนักงานในการเก็บสต็อกยาง และการลงบัญชี โดยในรูปของโปรแกรมสำเร็จรูป เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางนิคมพัฒนา 1 และสหกรณ์กองทุนสวนยางอุไคเจริญ 2 นอกจากนั้น บางสหกรณ์มีการพัฒนาในรูปแบบที่สูงมากขึ้น ไปอีกระดับคือ มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตเพื่อดูราคายางพาราและดูแลแนวโน้มของการขึ้นลงของยางพารา ซึ่งได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด

➤ สถานภาพของสมาชิกสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

ดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า หลักในการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางนั้น คือ ห้องที่ในการดำเนินงานของสหกรณ์จะต้องไม่ไกลจากพื้นที่ทำกินของสมาชิกระยะทาง 5 กม. ดังนั้น สมาชิกส่วนใหญ่มีพื้นที่กรีดยางพาราใกล้ๆ กับสถานที่ตั้งของสหกรณ์ เพื่อสะดวกในการนำน้ำยางมาจำหน่ายให้กับสหกรณ์ และจำนวนสมาชิกของสมาชิกแต่ละสหกรณ์จะมีจำนวนไม่มาก เฉลี่ยสหกรณ์ละ 133 คน เนื่องจากข้อจำกัดของสหกรณ์ ที่ไม่สามารถรับสมาชิกในปริมาณมากๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยางจะเอาความต้องการของสมาชิกเป็นหลัก เมื่อสหกรณ์มีปัญหาคณะกรรมการสามารถเรียกประชุมใหญ่วิสามัญเพื่อหาวิธีปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ จึงทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์สามารถตอบสนองความต้องการของสมาชิกได้เกือบครบทุกเรื่อง และการดำเนินงานขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของสมาชิกเป็นหลัก จึงทำให้สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล มีความเจริญก้าวหน้ามาตลอด

➤ การบริหารการจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

การบริหารจัดการของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล มีรูปแบบในการบริหารเหมือนกับสหกรณ์ทั่ว ๆ คือ ที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกเลือกคณะกรรมการเข้ามาบริหารงาน แต่จำนวนของคณะกรรมการดำเนินจะแตกต่างกับสหกรณ์ขนาดใหญ่ ซึ่งสัดส่วนจะอยู่ในระหว่าง 5 – 9 ทั้งนี้แล้วแต่ข้อบังคับของสหกรณ์นั้น ๆ จะกำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินการได้กี่คน และคณะกรรมการก็อยู่ในวาระ 2 ปี แต่จะเป็นกรรมการติดต่อกันไม่เกิน 2 วาระ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการมีการประชุมกรรมการกันทุกเดือนเพื่อนำผลการดำเนินงานมาชี้แจงให้ที่ประชุมทราบและนำปัญหาอุปสรรคมาดำเนินการแก้ไขที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งในการบริหารงานของคณะกรรมการจะใช้แผนงานประจำปีที่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่เป็นแนวทางในการปฏิบัติ จึงทำให้สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูลไม่มีแผนการดำเนินงานในระยะปานกลาง แต่ก็มีบางสหกรณ์ได้มีการจัดทำแผนงานในระยะปานกลาง เนื่องจากสหกรณ์เข้าร่วมโครงการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์กับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ซึ่งได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด

ในการบริหารการจัดการของสหกรณ์ในปัจจุบัน สหกรณ์จะต้องมีแข่งขันกับพ่อค้าท้องถิ่นที่มาแย่งตลาดน้ำยางในแดนดำเนินงานของสหกรณ์ ซึ่งในอดีตส่วนเหลือของปริมาณน้ำยางสดในตลาดจะตกอยู่กับสหกรณ์เสียเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อมีพ่อค้าในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้การแข่งขันมีมากยิ่งขึ้น จึงทำให้คณะกรรมการดำเนินงานจะต้องมีการเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับตลาดมีมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นคณะกรรมการดำเนินการจะต้องมีการบริหารจัดการของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสามารถแข่งขันในตลาดได้ ซึ่งสหกรณ์กองทุนสวนยางได้มีการปรับตัวและมีการเกาะกลุ่มในกระบวนการเรียนรู้ จึงทำให้สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูลประสบความสำเร็จเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีการดำเนินงานมีกำไรจากการดำเนินธุรกิจหลายสหกรณ์

➤ สถานะทางการเงินของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล

ส่วนใหญ่ยังมีทุนในการดำเนินงานไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน สหกรณ์ยังต้องอาศัยเงินกู้จากหน่วยราชการ ได้แก่ เงินกู้กองทุนพัฒนาสหกรณ์เข้าไปเสริมสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ แต่ก็มีบางสหกรณ์ที่มีเงินทุนเพียงพอหรือเหลือจ่ายที่สามารถให้ความช่วยเหลือสหกรณ์อื่นได้อีก เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางนิคมพัฒนา 1 แต่แนวโน้มในการดำเนินงานของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูลมีทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งดูได้จากฐานะทางการเงินเมื่อปี บัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2548 สหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล มีทุนดำเนินงานรวมกันเป็นเงินจำนวน 23.5 ล้านบาท มีหนี้สินทั้งหมด 5.7 ล้านบาท และมีทุนของตนเองอยู่จำนวน 17.8 ล้านบาท

➤ **สวัสดิการของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล**

สวัสดิการจะเป็นในรูปของเงินปันผลที่สมาชิกรับเงินมาลงทุนในสหกรณ์ และเป็นเฉลี่ยกันตามส่วนธุรกิจของสมาชิกที่ส่งน้ำยางให้กับสหกรณ์ นอกจากนั้นจะมีในรูปของสวัสดิการอื่นอีก เช่น สวัสดิการในเรื่องของการรักษาพยาบาล และสวัสดิการที่เกี่ยวกับเงินช่วยเหลือสหสมาชิก ในปัจจุบันมีสหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวนไม่กี่แห่งที่มีสวัสดิการเหล่านี้ เช่น สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด และสหกรณ์กองทุนสวนยางนิคมพัฒนา 1 จำกัด เป็นต้น ด้วยเหตุที่สหกรณ์กองทุนสวนยางส่วนใหญ่ไม่มีสวัสดิการดังกล่าว อาจจะเป็นสาเหตุอีกประการหนึ่งในการขาดแรงจูงใจให้กับสมาชิกในการขายน้ำยางให้กับสหกรณ์

➤ **สภาพทางสังคมของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูล**

กิจกรรมของสหกรณ์กองทุนสวนยางในจังหวัดสตูลจะเน้นไปในการช่วยเหลือด้านรายได้ให้กับสมาชิกสหกรณ์เป็นหลัก กิจกรรมที่ส่งผลเกิดมูลค่าเพิ่มสู่สมาชิก เช่น การสนับสนุนกลุ่มอาชีพให้กับสมาชิกของสหกรณ์ หรือการปรับปรุงคุณภาพผลผลิตนั้นสหกรณ์ยังดำเนินการน้อยมาก หรือสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังไม่ดำเนินการ สำหรับการให้ความช่วยเหลือในด้านของสังคมโดยรวม เช่น งานบุญของวัดหรือมัสยิดต่างๆ หรืองานกิจกรรมของเด็กนักเรียนตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ภายในแดนดำเนินงานของสหกรณ์ หรือการมอบทุนการศึกษาให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนดังกล่าวด้วย โดยแต่ละสหกรณ์จะมีสวัสดิการสังคมเหล่านี้แตกต่างกันสุดแล้วแต่ฐานะทางการเงินของแต่ละสหกรณ์ แต่โดยข้อสรุปแล้วสวัสดิการที่เกี่ยวกับทางสังคมยังอยู่ในจำกัดและมีจำนวนน้อย

➤ **วัฒนธรรมของสหกรณ์กองทุนสวนยางและพฤติกรรม**

สมาชิกสหกรณ์เป็นคนในพื้นที่เดียวกับสหกรณ์ ทำให้สมาชิกมีความคุ้นเคยกับสหกรณ์ ถึงแม้สมาชิกบางส่วนจะไม่เข้าใจในวัตถุประสงค์ของสหกรณ์อย่างแท้จริง แต่ก็ยังมีความสามัคคีกันระหว่างหมู่สมาชิกด้วยกัน อย่างไรก็ตามก็ดีสมาชิกส่วนใหญ่คิดว่า กรรมการเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบต่อสหกรณ์โดยตรง สมาชิกไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของสหกรณ์ สมาชิกจึงมาใช้บริการโดยปราศจากศรัทธาต่อสหกรณ์

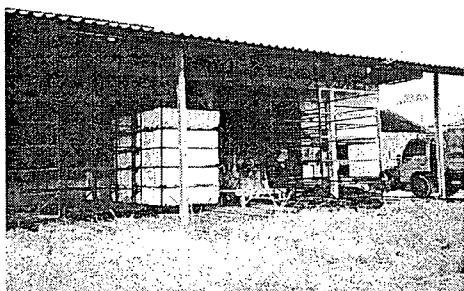
กรรมการมีโอกาสที่จะได้ไปดูงานหรือเข้าประชุมสัมมนา หรือมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากกลุ่มต่างๆ หรือหน่วยงานต่างๆ รวมถึงการรับนโยบายต่างๆ จึงทำให้คณะกรรมการได้รับการเรียนรู้ และพัฒนาทั้งด้านการบริหารจัดการและการปรับปรุงเพิ่มผลผลิต ส่วนสมาชิกมีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่างๆ น้อยมาก

1.5 ศึกษาสภาพทั่วไปขององค์กรตัวอย่าง

สำหรับการศึกษาสภาพทั่วไปขององค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการคัดเลือกองค์กรตัวอย่าง 2 องค์กร ซึ่งเป็นตัวอย่างขององค์กรที่มีการทำธุรกรรมเชื่อมโยงเครือข่าย ได้แก่ 1.) สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด 2.) ธนาคารชุมชน หมู่บ้านผัง13 โดยได้นำเสนอความเป็นมาขององค์กร การดำเนินธุรกิจ รูปแบบการบริหารงาน จุดอ่อน จุดแข็ง ลักษณะการเชื่อมโยงเครือข่าย และในหัวข้ออื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการกำหนดรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายขององค์กรประชาชน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.5.1 สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด

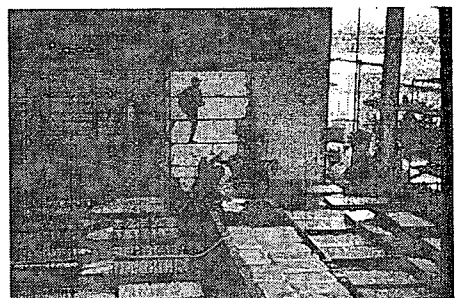
- ประวัติความเป็นมาขององค์กรประชาชนและเงื่อนไขที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการปรับตัวหรือการตัดสินใจทำธุรกรรมขององค์กร

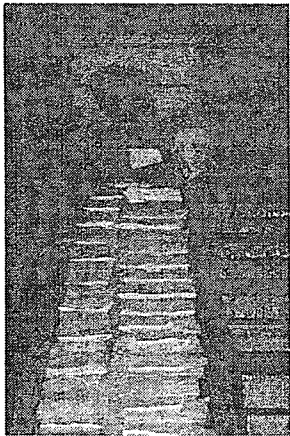
สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด ก่อตั้งโดยสมาชิกกลุ่มสหกรณ์กองทุนสวนยาง และได้จดทะเบียนในปี พ.ศ.2539 เริ่มดำเนินงานในปี 2540 สหกรณ์มีพื้นที่ 4 ไร่ แรกเริ่มสหกรณ์มีสมาชิก 43 คน จนถึงปัจจุบันสหกรณ์มีสมาชิก 165 คน และสมาชิกต้องมีพื้นที่สวนยางอยู่ในอำเภอละงู หรืออำเภอใกล้เคียงที่สามารถนําน้ำยางมาส่งได้

- การดำเนินธุรกิจ

ธุรกิจเริ่มแรก สหกรณ์จะรับน้ำยางจากสมาชิกเพียงอย่างเดียว ซึ่งมีสมาชิก 43 คน แต่จะมีสมาชิกประมาณ 30 กว่าคน ที่ส่งน้ำยางให้แก่สหกรณ์ ในช่วงหลังมีสมาชิกมาส่งน้ำยางมากขึ้น โดยการสอบถามสมาชิกเก่าๆ แล้วนำไปเปรียบเทียบกับพ่อค้า และเห็นว่าที่นี่ให้ความยุติธรรมมากกว่า สมาชิกจึงหันมาส่งน้ำยางกับสหกรณ์มากขึ้น

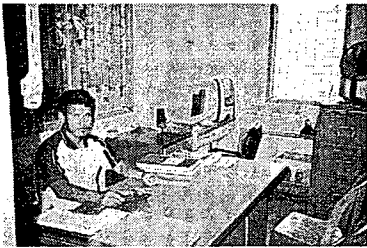

ในปี พ.ศ. 2547 สหกรณ์ได้เริ่มการดำเนินการเชื่อมโยงกลุ่มน้ำยาง จากการริเริ่มของคณะกรรมการชุดที่แล้ว และคณะกรรมการชุดปัจจุบันเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีรูปแบบในการเชื่อมโยงกลุ่มน้ำยางกับ

สหกรณ์ ในลักษณะที่ให้ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง กับกลุ่มน้ำยางย่อย จะส่งน้ำยางให้แก่กลุ่ม แล้วทางกลุ่มก็นำน้ำยางที่รวบรวมได้มาส่งที่สหกรณ์ ตามลำดับ ซึ่งกลุ่มน้ำยางที่จะมาเชื่อมโยงจะต้องมาเป็นสมาชิกสมทบ โดยประธานหรือกรรมการภายในกลุ่มมอบหมายให้ตัวแทนกลุ่มมาลงหุ้น เป็นเหมือนสมาชิกคนหนึ่ง แต่เป็นเพียงสมาชิกสมทบ ไม่มีสิทธิในการเป็นกรรมการ และไม่มีสิทธิในการเลือกประธาน และในปีนี้สหกรณ์เปิดรับสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก 100 คน รวมกับในขณะนี้รับซื้อน้ำยางจากกลุ่มต่างๆอีกเป็นจำนวนมาก จนน้ำยางส่งไม่หมด สหกรณ์จึงได้เปิดบ่อน้ำยางใหม่ซึ่งสามารถเก็บน้ำยางได้ 40 ตัน และเก็บไว้ได้นาน 3 วัน เพื่อรองรับปริมาณน้ำยางที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต

• รูปแบบการบริหารงาน

การบริหารงานในสหกรณ์มีลูกจ้างประจำ ฝ่ายDRC ฝ่ายบัญชี ผู้จัดการ ประธาน และมีลูกจ้างรายวัน เช่น ผู้รับเหมารมควัน สหกรณ์จะเปิดทำการทุกวัน

ผู้จัดการคนปัจจุบันดำเนินงานมา 2 ปี และเคยเป็นกรรมการมาตั้งแต่ยุคแรกของการก่อตั้งสหกรณ์ ซึ่งก่อนหน้านี้ยังไม่มีผู้จัดการ กรรมการทำงานกันเอง เมื่อมีธุรกิจมากขึ้นจึง

จำเป็นต้องมีผู้จัดการ โดยผู้จัดการมีหน้าที่ด้านการเงินและบัญชีของสหกรณ์

ปัญหาในการบริหารงาน กรรมการบางส่วนเข้ามาโดยไม่มีความศรัทธา ไม่ทำงานแต่จะตรวจสอบ จีบผัด ซึ่งการทำงานในบางครั้งอาจเกิดความผิดพลาด กรรมการบางคนนำเรื่องไปขยายความให้ชาวบ้านและสมาชิกฟังทำให้เป็นเรื่องใหญ่ สมาชิกหรือชาวบ้านบางส่วนเชื่อ ทำให้เกิดผลกระทบกลับมายังสหกรณ์ กรรมการต้องไปชี้แจง หาข้อมูล เรียกประชุม ถ้ามีเรื่องด่วนจำเป็นจะต้องเรียกประชุมสมาชิกเรียกว่า ประชุมวิสามัญ โดยปกติจะมีการประชุมระหว่างปี แต่สมาชิกมาประชุมกันเพียงบางส่วน กรรมการจึงแก้ปัญหาโดยการคุยทำความเข้าใจกับสมาชิกเป็นรายบุคคล ซึ่งจะเข้าใจมากกว่า วิธีการแก้ปัญหาโดยการให้แต่ละหมู่บ้านมีกรรมการอย่างน้อย 1 คน ถ้ามีปัญหาอะไรสามารถให้กรรมการไปพูดคุยได้ สวัสดิการที่สหกรณ์มีให้แก่สมาชิก ค่ารักษาพยาบาล และเงินช่วยเหลือเบื้องต้นในการฃาปนกิจ

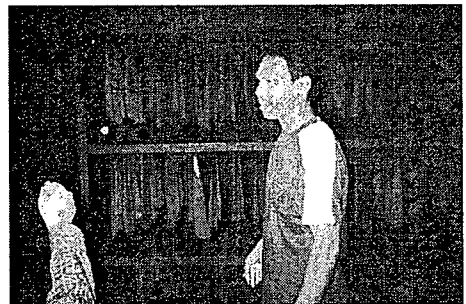
- จุดแข็งขององค์กร

1. สมาชิกมีความศรัทธา และสหกรณ์มีความมั่นคงทางการเงิน สมาชิกมาส่งน้ำยางกับสหกรณ์เกิน 80 %
2. คณะกรรมการ มีการทำงานร่วมกัน โปร่งใส ตรวจสอบได้
3. สหกรณ์มีการรับซื้อผลผลิตหลากหลายเพิ่มขึ้น ทำให้สมาชิกสามารถนำผลผลิตที่แปรรูป เช่น ยางแผ่นมาขายกับสหกรณ์ได้

- จุดอ่อนขององค์กร

1. กรรมการบางส่วนไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการทำงาน และไม่สนใจที่จะเรียนรู้
2. กรรมการบางคนไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง แทนที่จะช่วยกันบริหารงาน ชี้แจงข้อเท็จจริงจากการดำเนินงานแก่สมาชิก กลับทำตัวเป็นอุปสรรคกับคณะกรรมการฝ่ายที่ตั้งใจทำงาน ด้วยการสร้างภาพ จ้องจับผิด และตำหนิผู้อื่น

3. โรงรมควันมีขนาดความจุ้น้อยเกินไป ไม่สามารถรองรับความต้องการของสมาชิก

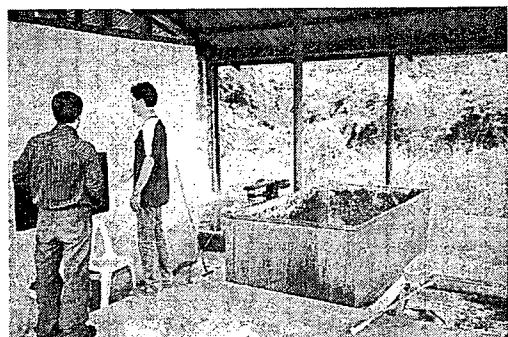
- เหตุการณ์/กระแสภายนอกมีผลอะไรบ้าง

กระแสจากพ่อค้าคนกลาง ราคายางแผ่นที่สหกรณ์และพ่อค้ารับซื้อ เช่น ราคายางที่สหกรณ์รับซื้อ 61.50 บาท พ่อค้ารับซื้อ 62 บาท เมื่อสมาชิกไปขายให้กับพ่อค้า แต่ในความเป็นจริงแล้วไม่มีใครขายได้ในราคา 62 บาท เพราะว่าเปอร์เซ็นต์น้ำยางไม่ถึง

- บทบาทขององค์กรในการพัฒนาท้องถิ่น

บทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น

- ทุนทางการกีฬา เช่น เสื้อยืด
- ทุนนักเรียนเรียนดีแต่ยากจน
- ทุนอาหารกลางวันเด็กนักเรียน
- สนับสนุนทุนให้แก่สุเหร่า
- ทำบุญให้กับวัดในวันสำคัญต่างๆ

- บทบาทของภาครัฐในการสนับสนุนองค์กร

ภาครัฐมี 3 หน่วยงานหลักในการให้การสนับสนุนองค์กร ได้แก่ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจสอบบัญชี สำนักงานกองทุนสงเคราะห์สวนยาง ซึ่งหน่วยงานของภาครัฐจะให้การดูแลในเรื่องการอบรม เช่น ไปด้วยการดำเนินงานของสหกรณ์ที่มีแผนงาน มีการฝึกอบรมด้านบัญชีให้แก่คณะกรรมการ ภาครัฐจะให้การสนับสนุน และช่วยเหลือในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่สหกรณ์

- รูปแบบการเชื่อมโยงในปัจจุบัน

1. การเชื่อมโยงของสหกรณ์กองทุนสวนยางในปัจจุบันสหกรณ์มีการเชื่อมโยงเฉพาะกลุ่มที่ทำน้ำยางเพียงอย่างเดียว ไม่ได้เชื่อมกับกลุ่มที่ทำยางแผ่น เพราะอุปสรรคในการทำยางแผ่นรมควันมีไม่

เพียงพอ ในการรวบรวมน้ำยาง ขณะนี้ทั้งจังหวัด สหกรณ์ต่างๆ สามารถรวบรวมน้ำยาง ร้อยละ 70 ของกลุ่มทำน้ำยาง ในส่วนของสหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด จะรวบรวมน้ำยางจากกลุ่มทำน้ำยางในเขตพื้นที่อำเภอละงู อำเภอทุ่งหว้า และกิ่งอำเภอมะนัง หลังจากนั้นจะนำไปรวมกันที่กลุ่มท่าแพ แล้วจึงนำไปส่งขายบริษัท การรวบรวมน้ำยางปริมาณ

มากๆ และสามารถต่อรองราคาได้ ปัจจุบันนี้กลุ่มท่าแพรวบรวมน้ำยางสดได้ประมาณ 100 ตันต่อวัน

2. การตั้งศูนย์กลางตลาดรวบรวมยางรมควัน สหกรณ์กองทุนสวนยางจำนวน 18 สหกรณ์ ได้ร่วมกันจัดตั้งศูนย์กลางตลาดรวบรวมยางรมควันที่สหกรณ์กองทุนสวนยางควนโพธิ์ เริ่มเปิดวันที่ 9 พฤศจิกายน 2548 ศูนย์ฯ จะทำการรวบรวมยางแผ่นรมควันทุกวัน และมีพนักงานคัดแยกยาง เลือกคุณภาพของยาง โดยทั้ง 18 สหกรณ์จะส่งยางหรือแจ้งน้ำหนักมายังตลาด และทางตลาดแจ้งน้ำหนักไปยังตลาดกลางหาดใหญ่ ก่อนการเปิดประมูล ถ้าบริษัทใดประมูลได้ ก็จะแจ้งราคามาทางจังหวัดสตูล บริษัทจะมารับยางเอง ซึ่งช่วยลดเรื่องค่าใช้จ่าย ทางบริษัทจะคิดราคาค่าบรรทุกรวมไว้แล้ว คณะกรรมการศูนย์ฯ มีจำนวน 9 คน คัดเลือกมาจากผู้แทนสหกรณ์สมาชิก 18 แห่ง

3. ชมรมสหกรณ์จังหวัดสตูล จะมีการประชุมกันทุกเดือน โดยสหกรณ์ทุกประเภท ประชุมร่วมกันที่สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด ในวันพุธที่ 3 ของทุกเดือน แต่ยังไม่มียกกิจกรรมการเชื่อมโยงเครือข่าย มีเพียงกิจกรรมวันสำคัญที่มาร่วมกัน

- **ความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายในอนาคต**

1. ทางสหกรณ์มีความต้องการเชื่อมโยงด้านเงินทุน เพื่อนำเงินมาหมุนเวียนในการดำเนินงาน
2. ความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายในเรื่องปุ๋ย ซึ่งก่อนหน้านี้ทางชุมนุมสหกรณ์ได้เป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายปุ๋ยให้แก่เครือข่าย แต่ที่ชุมนุมฯ ไม่มีโกดังสำหรับเก็บปุ๋ย สหกรณ์ต่างๆจะสั่งซื้อปุ๋ยผ่านชุมนุมฯ และรับปุ๋ยที่โกดังของบริษัท แต่ปุ๋ยที่ได้มาเป็นปุ๋ยที่ไม่มีคุณภาพและไม่มียี่ห้อ เครือข่ายสหกรณ์จึงได้ร่วมกันลงลายมือชื่อเพื่อให้ยกเลิกผลิตและขาย
3. นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายโดยการสั่งซื้อข้าวสารร่วมกัน แต่ในขณะนี้สหกรณ์ยังไม่สามารถหาแหล่งผลิตข้าวสารเพื่อที่จะเชื่อมโยงเครือข่ายได้

- **ปัญหาและอุปสรรคในการเชื่อมโยงเครือข่าย**

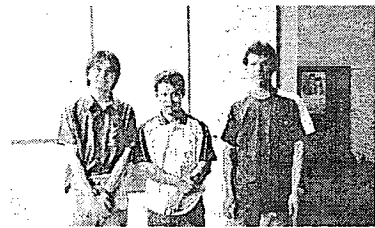
1. ในปัจจุบันนี้ปริมาณยางรมควันในจังหวัดสตูลมีจำนวนลดลง เพราะสหกรณ์ส่วนหนึ่งได้ส่งยางรมควันไปยังบริษัทที่อำเภอควนกาหลงประมาณ 61% ของจำนวนยางรมควันทั้งหมด ทำให้ทางบริษัทไม่จำเป็นต้องเข้าไปประมูลยังตลาดกลาง เพราะมียางเพียงพอและบริษัทก็ไม่จำเป็นที่จะไปแข่งขันกับบริษัทอื่น ขณะนี้ราคายางที่ตลาดกลางขาดใหญ่จึงต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะมีจำนวนยางเข้ามาขายยังตลาดกลางน้อย ทำให้ไม่เกิดการแข่งขันกันในการประมูล ซึ่งในความเป็นจริงแล้วตลาดกลางจะเป็นแหล่งรวบรวมยาง และบริษัทต้องแข่งขันกันประมูลราคา แต่เมื่อจำนวนยางในตลาดกลางน้อย ในอนาคตพ่อค้าอาจจะกำหนดราคาเอง ทางสหกรณ์และตลาดกลางจะไม่มีอำนาจในการต่อรองราคา

2. ปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือ ก่อนหน้านี้ทางชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางจังหวัดสตูล จำกัด ได้ทำการเชื่อมโยงเครือข่ายโดยจะรวบรวมยางส่งไปยังบริษัท โดยสหกรณ์ต่างๆ ต้องทำการส่งยางไปยังบริษัทเองในนามของชุมนุมฯ และทางชุมนุมฯ เรียกเก็บค่าดำเนินการจากสหกรณ์ ทั้งๆที่ควรเรียกเก็บจากบริษัท ซึ่งก่อนที่จะมาส่งยางผ่านรมควันร่วมกับชุมนุมฯ นั้น ทางสหกรณ์ก็ได้ทำธุรกรรมร่วมกับบริษัทนี้มาก่อน ทำให้ทราบถึงระบบการทำงานเป็นอย่างดี และสหกรณ์ก็ไม่ต้องเสียค่าดำเนินการ จึงทำให้สหกรณ์ฯ ไม่มีความไว้วางใจในการดำเนินงานของเครือข่าย

- ปัจจัยที่ทำให้การเชื่อมโยงเครือข่ายประสบความสำเร็จ

1. ต้องมีการประชุมร่วมกันบ่อยๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แนวคิด และทราบการดำเนินงานของแต่ละองค์กร ทำให้รู้ความเป็นไปของกันและกัน เพราะสหกรณ์จะมีรูปแบบการดำเนินงานต่างกับกลุ่มที่ไม่จดทะเบียน ทางสหกรณ์จะมีระเบียบข้อบังคับเยอะกว่า

2. ปัจจัยเกี่ยวกับสินค้าที่ซื้อร่วมกัน นั่นคือ สินค้าต้องมีมาตรฐานและราคาเหมาะสม และการจ่ายเงินควรเป็นแบบเครดิต

3. องค์กรที่ร่วมเครือข่ายจะต้องรักษาเครดิตด้านการเงิน

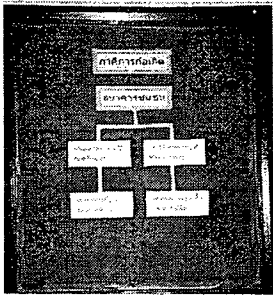
4. เครือข่ายจะต้องจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรม

1.5.2 ธนาคารชุมชน (Community Bank) ตำบลนิคมพัฒนา กิ่งอำเภอมะนัง จังหวัดสตูล

- ประวัติความเป็นมา (หรือวิวัฒนาการ) ขององค์กรประชาชนและเงื่อนไขที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อการปรับตัว หรือการตัดสินใจทำธุรกรรมขององค์กร

สาเหตุในการก่อตั้งเกิดจาก ในช่วงก่อนปีพ.ศ. 2545 ที่ผ่านมา กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหลายกลุ่ม มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการที่ไม่เป็นระบบ ทำให้กลุ่มต่างๆ ในแต่ละหมู่บ้านต้องยกเลิกกิจการ เพราะว่าการกลุ่มเหล่านี้มีผู้บริหารงาน เหน็ดเหนื่อยคนเดียว แต่ต้องทำงานทุกอย่าง ลักษณะการทำงานจะไม่มี การจดบันทึก ใช้การจำเพียงอย่างเดียว เมื่อมีการตรวจสอบก็พบปัญหา ทำให้สมาชิกขาดความเชื่อถือ และอีกปัญหาหนึ่งก็คือ เกิดจากเงินกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท ทำให้ภายในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกองทุน ขึ้นเยอะ กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่เดิมจึงเลิกกันไป จากปัญหา เหล่านี้จึงทำให้เกิดการรวมตัวกันในปลายปีพ.ศ.2545 ซึ่ง ก่อนจะได้ชื่อว่าธนาคารชุมชน ธนาคารได้ทดลองใช้ รูปแบบการบริหารจัดการ และทำการพัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับการเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ เข้าด้วยกันเป็น เวลานานเกือบ 2 ปี ซึ่งใช้ชื่อว่า “ธนาคารจำลอง” โดยให้ กลุ่มที่เป็นสมาชิกของเครือข่ายทั้ง 4 กลุ่ม มาร่วมทุนร่วมกัน ต่อมาจึงก่อตั้งเป็นธนาคารชุมชนในวันที่ 10 พฤษภาคม 2548 โดยใช้ที่ทำการในพื้นที่ซึ่งเป็นสมบัติของหมู่บ้าน หมู่ที่ 7 โดยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิตที่เป็นสมาชิกของธนาคารชุมชนประกอบด้วย 4 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

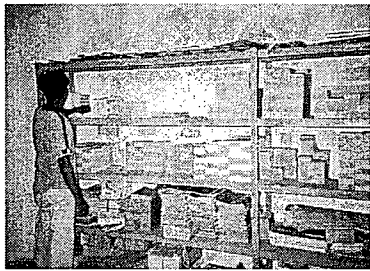

1. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านฝาง 50 หมู่ที่ 5 ตำบลนิคมพัฒนา
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านวังพระเคียน หมู่ที่ 6 ตำบลนิคมพัฒนา
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านฝาง 13 15 18 หมู่ที่ 7 ตำบลนิคมพัฒนา
4. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านป่าพน หมู่ที่ 6 ตำบลปาล์มพัฒนา

ปัจจุบันธนาคารได้ใช้งบประมาณของแต่ละกลุ่มในการปรับปรุงและสร้างอาคารขึ้น และสมาชิกของแต่ละกลุ่มจะเป็นสมาชิกของธนาคารไปด้วย มีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 989 คน ซึ่งสมาชิกมีการยอมรับรูปแบบของธนาคาร เนื่องจากสมาชิกมีความศรัทธาในตัวผู้นำ และมีคณะกรรมการลงพื้นที่พูดคุย อธิบาย เดือนละครั้ง ทำให้ปัจจุบันนี้สมาชิกมีความเข้าใจและมีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้น

● การดำเนินธุรกิจ

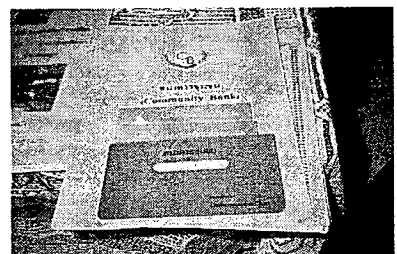

ปัจจุบันธนาคารมีธุรกิจเพียงเล็กน้อย จำหน่ายบัตรเติมเงิน ถ่ายเอกสาร ส่วนธุรกิจสินเชื่อ นั้น กลุ่มต่างๆที่เป็นสมาชิกเครือข่ายสามารถกู้เงินได้ แต่สมาชิกภายในกลุ่มไม่สามารถกู้เงินได้เพราะอาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย และไม่มีหลักประกันที่ชัดเจน ตอนนี้ธนาคารเพิ่งเริ่มเปิดดำเนินการ และมีเงินหมุนประมาณ 7 ล้านบาท และปัจจุบันธนาคารมีเงินฝากประมาณ 7

แสนบาท การดำเนินงานในขณะนี้จะไม่เน้นการระดมหุ้น หรือเร่งทำธุรกิจ จะเน้นที่การฝากออม สมาชิกฝากเงินในนามกลุ่มและกลุ่มจะโอนมายังธนาคาร ธนาคารเป็นเพียงกิจกรรมหนึ่งของเครือข่าย โดยมีกลุ่มค้ำประกันในระบบการเงิน เงินฝากของสมาชิกธนาคารจะนำไปฝากไว้ที่ธนาคารออมสิน และสหกรณ์กองทุนสวนยางนิคมพัฒนา 1 ถ้าสมาชิกต้องการถอนเงินเป็นจำนวนมากต้องแจ้งธนาคารล่วงหน้า

ธนาคารเปิดทำการทุกวัน เว้นวันเสาร์ - อาทิตย์ โดยเปิดทำการตั้งแต่เวลา 9.00 - 15.00 น. และมีการดำเนินธุรกิจของธนาคารชุมชน ดังนี้

1. ประเภทเงินรับฝาก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
 - เงินฝากประเภทออมทรัพย์ ค่าตอบแทน อัตราร้อยละ 3 บาทต่อปี
 - เงินฝากประเภทฝากประจำ ค่าตอบแทน อัตราร้อยละ 4 บาทต่อปี

2. ประเภทเงินกู้ มี 3 ประเภท คือ

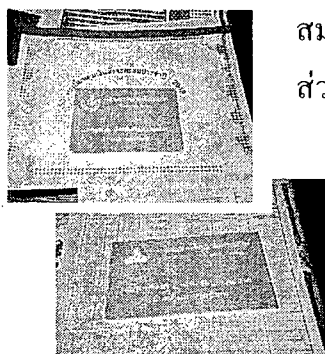
- ระยะสั้น (ชำระคืนภายใน 1 ปี) ดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 10 บาทต่อปี
- ระยะปานกลาง (ชำระคืนภายใน 3 ปี) ดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 10 บาทต่อปี
- ระยะยาว (ชำระคืนภายใน 10 ปี) ดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 10 บาทต่อปี

3. ด้านธุรกิจบริการ

- บริการต่อ พรบ.รถจักรยานยนต์ รถยนต์ และอื่นๆ
- บริการต่อทะเบียนยานพาหนะ

4. เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

- เป็นแม่แบบให้กับชุมชนอื่นเข้ามาเรียนรู้เพื่อการพัฒนา
- เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของคนในชุมชน
- เป็นการพัฒนาคณะในชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

สมาชิกจะมีสมุดเงินฝาก 2 บัญชี คือ สมุดเงินฝากสัจจะ และสมุดเงินฝากร่วมใจ ส่วนบุคคลทั่วไปที่มีความต้องการจะฝากเงินก็จะแยกเป็นอีกส่วนหนึ่ง โดยดอกเบี้ยจะได้จากรายได้ของธนาคาร ส่วนสมาชิกจะได้ดอกเบี้ยจากกำไรของแต่ละกลุ่ม ในอนาคตถ้าธนาคารมีกำไรมากพอ ก็จะคิดดอกเบี้ยจากกำไรของธนาคารให้แก่สมาชิกทั้งหมด

● รูปแบบการบริหารงาน

รูปแบบการบริหารจัดการธนาคารชุมชน มีคณะกรรมการบริหารธนาคารจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มที่เป็นสมาชิกกลุ่มละ 2 คน และมีที่ปรึกษาอีก 1 ชุด ซึ่งเป็นตัวแทนมาจากธนาคารออมสิน พัฒนาชุมชนและภาคการพัฒนาต่างๆ

คณะกรรมการบริหารมีการแบ่งฝ่ายรับผิดชอบ ดังนี้

- บริหารงานทั่วไป
- สินเชื่อ
- พัฒนาธุรกิจ
- ประชาสัมพันธ์

การบริหารในธนาคารแบ่งออกเป็น 2 ส่วน

1. ภาระของกลุ่มออมทรัพย์ที่ต้องมาเชื่อมโยงกับธนาคาร
2. ในส่วนของธนาคารชุมชนเอง

กลุ่มออมทรัพย์ทั้ง 4 กลุ่มจะมีการบริหารงาน และการทำบัญชีรูปแบบเดียวกัน ทุกๆกลุ่มจะต้องช่วยกันบริหารจัดการ ธนาคารจะมีลูกจ้าง 1 คน ดูแลบัญชีของทั้ง 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะให้ค่าตอบแทนตามศักยภาพของกลุ่ม สมาชิกจะไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการบริหารงานของธนาคาร แต่มีส่วนร่วมในกลุ่ม

ด้านสวัสดิการ ในส่วนของธนาคารยังไม่มีสวัสดิการ แต่จะมีสวัสดิการของกลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มสวัสดิการจะไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับทุน ขนาดและศักยภาพของกลุ่ม ยกตัวอย่างสวัสดิการของกลุ่มที่มีศักยภาพ

- สมาชิกมีบุตรทางกลุ่มจะเปิดบัญชีเงินฝากจำนวน 1,000 บาท และเงินสัจจะอีก 100 บาท
- ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน คนชรา คนพิการ เด็กกำพร้า ผู้ยากไร้ ครั้งละ 300 บาท จำนวน 20 คน
- ช่วยเหลือค่าฌาปนกิจสงเคราะห์รายละ 5,000 บาท
- ชดเชยรายได้ยามเจ็บป่วยวันละ 300 บาท ไม่เกิน 10 คืนต่อคนต่อปี
- ช่วยเหลือบ้านานูทางด้านสุขภาพ เดือนละ 300 บาทต่อคน

● จุดแข็งขององค์กร

จุดแข็งเกิดจากระบบเครือข่าย มีการทำงานร่วมกัน มีการพัฒนาจากกลุ่มออมทรัพย์มาเป็นธนาคารชุมชน และอีกประการหนึ่งคือ คณะกรรมการมีการดำเนินงานที่ดี เพราะการดูแลเงินของชาวบ้านต้องมีการบริหารงานที่ดี

● จุดอ่อนขององค์กร

ธนาคารชุมชนเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มออมทรัพย์ 4 กลุ่ม มีการบริหารงานกันเองทำให้ขาดความเชื่อมั่นจากบุคคลภายนอก สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์มีความมั่นใจ แต่สมาชิกจะไม่ทราบระบบการทำงานของธนาคาร และสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการบริหารงาน นอกจากนี้ยังมีจุดอ่อนเรื่องการเลือกผู้นำที่มีความเสียสละมาบริหารงานต่อได้ยาก เพราะการทำงานจะไม่ได้รับเงินเดือน ผู้นำต้องมีความเสียสละ

- **เหตุการณ์/กระแสภายนอกมีผลอะไรบ้าง**

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งรัฐบาลพยายามเร่งให้แต่ละหมู่บ้านรีบเพิ่มทุนทำให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อธนาคาร

- **บทบาทขององค์กรในการพัฒนาท้องถิ่น**

จัดสวัสดิการชุมชนระดับอำเภอ สักจะวันละบาทเพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชนช่วยเหลือหมู่บ้าน เช่น ซ่อมถนน ประปา ไฟฟ้า กิจกรรมของหมู่บ้าน งานด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมโรงสีข้าวชุมชน กิจกรรมโรงอิฐชุมชน

- **บทบาทของภาครัฐในการสนับสนุนองค์กร**

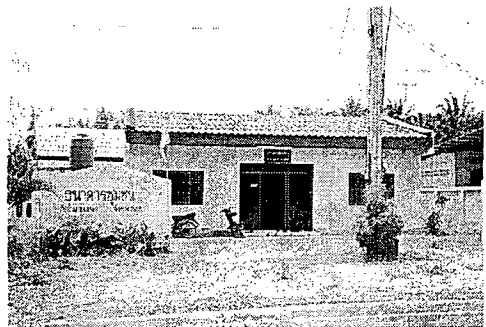
ในขณะนี้ มีหน่วยงานพัฒนาชุมชน ที่เข้าใจรูปแบบการบริหารจัดการของธนาคาร แต่หน่วยงานอื่นๆ ยังไม่ค่อยเข้าใจกิจกรรมของธนาคาร ส่วนคณะกรรมการมีการอบรมดูงานน้อย และไม่เคยเข้าร่วมอบรมทางด้านธนาคาร เนื่องจากรูปแบบการทำงานไม่เหมือนกัน และในอนาคตถ้ารัฐบาลจะปรับให้ธนาคารเป็นนิติบุคคล ทางธนาคารก็มีความพร้อมเพราะจะช่วยยกระดับตนเองไปสู่ระดับสากล ระบบการบริหารงานต่างๆ ก็จะดีขึ้น

- **รูปแบบการเชื่อมโยงในปัจจุบัน**

การเชื่อมโยงเครือข่ายเกิดจากการรวมตัวกันของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั้ง 4 กลุ่ม จะมีการประชุมเครือข่ายในวันที่ 26 ของทุกๆ เดือน การดำเนินธุรกิจมีรูปแบบที่ต่างกลุ่มต่างทำ ธนาคารเพิ่งเปิดมาไม่นาน ยังไม่มีธุรกิจอื่นที่จะมาเชื่อมโยง มีเพียงการฝากเงิน และทางกลุ่มสามารถกู้เงินจากธนาคารได้

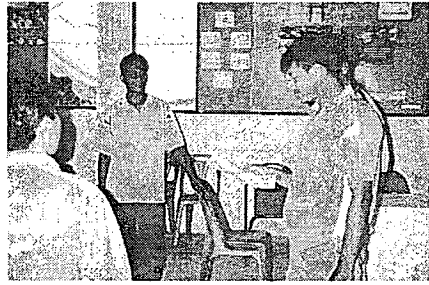
- **ความต้องการเชื่อมโยงเครือข่าย**

ในอนาคตถ้าธนาคารมีเงินมากพอ มีความต้องการในการเชื่อมโยงโดยให้ธนาคารเป็นศูนย์กลางในการรวบรวมผลิตภัณฑ์ จัดจำหน่าย และทางธนาคารต้องการเปิดรองรับกลุ่มต่างๆ ที่มีความต้องการที่จะเป็นสมาชิกในเครือข่าย นอกจากนี้ยังมีความต้องการทำธุรกิจ ข้าว ปุ๋ย แต่ในขณะนี้ธนาคารยังไม่มีความพร้อม ต้องรอทุน ระดมคน และต้องทำธุรกิจเพื่อให้เกิดผลกำไร ธนาคารมีความต้องการให้มีการพัฒนาคนกับธุรกิจไปพร้อมๆ กัน ซึ่งทำให้จะเกิดความยั่งยืน คณะกรรมการผู้บริหารงานเป็นเพียงชาวบ้าน มีประสบการณ์มีน้อยจึงค่อยเป็นค่อยไป ต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุด

- ปัญหาและอุปสรรคในการเชื่อมโยงเครือข่าย

ในความเป็นจริงแล้ว การเชื่อมโยงเครือข่ายนั้นทำได้ยาก ผู้บริหารของแต่ละองค์กรยึดติดกับอำนาจของตน รูปแบบการบริหารจัดการของแต่ละองค์กรไม่เหมือนกัน ถ้าไม่เข้าใจระบบการบริหารของกันและกันก็จะรวมเครือข่ายกันยาก รวมทั้งเรื่องของผลประโยชน์ ผลตอบแทนอาจไม่ลงตัว ไม่มีผู้ที่มีความเสียสละ

การเชื่อมโยงบูรณาการทั้งระบบ รวมทุกประเภทคงเป็นไปได้ยาก ทั้งจังหวัดอาจเป็นเครือข่ายกันได้ แต่ถ้าจะให้เกิดการเชื่อมโยงก็คงต้องใช้เวลา นาน องค์กรที่มีเงินทุนมากคงไม่มีความต้องการที่จะมาร่วมลงทุน และทำงานกับองค์กรที่มีทุนน้อย ที่จังหวัดสตูลมีทั้งชมรมสหกรณ์ และสมาคมกลุ่มออมทรัพย์ แต่การบริหารงานไม่ค่อยดีนัก ในการประชุมแต่ละครั้งหาข้อสรุปร่วมกันไม่ได้ มีโครงสร้างของระบบเครือข่าย แต่ความคิดเห็นไม่ตรงกัน

- ปัจจัยที่ทำให้การเชื่อมโยงเครือข่ายประสบความสำเร็จ

คณะกรรมการต้องมีความรู้ มีระบบบัญชีที่ดี เพราะชาวบ้านต้องการความมั่นใจ มีหลักฐานการดำเนินงาน สามารถตรวจสอบได้ และมีสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในปัจจุบันกลุ่มประสบความสำเร็จได้ เพราะกลุ่มมีการรับรู้ ศึกษาสภาพภายนอก และยอมรับได้ในเรื่องของเครือข่าย

บทที่ 2

บทสังเคราะห์ข้อมูลคนจนในพื้นที่จังหวัดสตูล

2.1 แหล่งข้อมูล / วิธีการเก็บข้อมูล

ข้อมูลคนจนในพื้นที่จังหวัดสตูลมีแหล่งที่มาจาก ศูนย์ประมวลผลข้อมูลการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามพื้นที่ และจำแนกตามปัญหาความยากจน โดยในส่วนของผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่เป็นสมาชิกขององค์กรประชาชนชนทั้งที่จดทะเบียน และไม่จดทะเบียน ไม่สามารถนำข้อมูลมาเสนอได้ เนื่องจาก ฐานข้อมูลของจังหวัดไม่ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการสังกัดองค์กรประชาชนไว้ และไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็น สำนักงานสหกรณ์จังหวัดจังหวัดสตูล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสตูล ที่ทำการปกครองจังหวัดจังหวัดสตูล และศูนย์ประมวลผลข้อมูลการแก้ปัญหาสังคมและความยากจนเชิงบูรณาการจังหวัดสตูล

อย่างไรก็ตาม หากต้องการข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่เป็นสมาชิกองค์กรประชาชน ก็อาจจะทำได้ โดยนำรายชื่อคนยากจนจดทะเบียนจากศูนย์ประมวลผลข้อมูลฯ จำนวน 49,290 คน และรายชื่อสมาชิกขององค์กรประชาชนจากองค์กรต่างๆ ทั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน จำนวน 504 องค์กร(มีสมาชิกกว่าหกหมื่นคน) แล้วนำข้อมูลที่ได้จาก 2 ส่วนข้างต้น มาจับคู่กันทีละคน เพื่อดูว่าคนที่จดทะเบียนคนยากจนคนใด อยู่ในองค์กรใดบ้าง ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนครบ 49,290 คน หรือ 1,161 องค์กร ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการ แต่มีความยุ่งยาก และเสียเวลาในการดำเนินการมาก เนื่องจากฐานข้อมูลสมาชิกขององค์กรต่างๆในปัจจุบันที่มีอยู่ไม่สมบูรณ์ ข้อมูลที่ได้อาจมีการผิดพลาด ทีมวิจัยจึงลงความเห็นว่าจะไม่ควรนำเสนอข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่เป็นสมาชิกองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล

2.2 ตารางวิเคราะห์ข้อมูลผู้ลงทะเบียนคนยากจน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามพื้นที่

ที่	พื้นที่	จำนวนประชากร	จำนวนผู้ลงทะเบียน (ร้อยละ)	ร้อยละเทียบกับ จำนวนประชากร
1	อำเภอเมืองสตูล	101,557	16,831 (34.15)	16.57
2	อำเภอละงู	63,933	11,061 (22.44)	17.30
3	อำเภอควนกาหลง	29,538	5,292 (10.74)	17.92
4	อำเภอทุ่งหว้า	20,683	4,790 (9.72)	23.16
5	อำเภอท่าแพ	24,991	4,615 (9.36)	18.47
6	อำเภอควนโดน	22,552	3,654 (7.41)	16.20
7	กิ่งอำเภอมะนัง	14,611	3,047 (6.18)	20.85
รวม		277,865	49,290 (100.00)	17.74

ในปัจจุบันจังหวัดสตูลมีจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนทั้งสิ้น 49,290 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอเมืองสตูล มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำนวน 16,831 คน คิดเป็นร้อยละ 34.15 อันดับสอง คือ อำเภอละงู มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำนวน 11,061 คน คิดเป็นร้อยละ 22.44 อันดับสาม คือ อำเภอควนกาหลง มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำนวน 5,292 คน คิดเป็นร้อยละ 10.74 และเมื่อเปรียบเทียบริ้อยละกับจำนวนประชากร พบว่า อำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอทุ่งหว้า คิดเป็นร้อยละ 23.16 อันดับสอง คือ กิ่งอำเภอมะนัง คิดเป็นร้อยละ 20.85 อันดับสาม คือ อำเภอท่าแพ คิดเป็นร้อยละ 18.47

ตารางที่ 2 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาความยากจน

ที่	ปัญหาความยากจน	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	ปัญหาที่ดินทำกิน	41,251	83.69
2	ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน	17,989	36.50
3	ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน	13,091	26.56
4	ปัญหาด้านอื่นๆ	3,814	7.74
5	ปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียน/นักศึกษาให้มีรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม	1,294	2.63
6	ปัญหาการถูกหลอกลวง	313	0.64
7	ปัญหาคนเร่ร่อน	17	0.03
8	ปัญหาผู้ประกอบการอาชีพผิดกฎหมาย	14	0.03
รวม		49,290	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกิน โดยมีผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำนวน 41,251 คน คิดเป็นร้อยละ 83.69 รองลงมา คือ ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน จำนวน 17,989 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน จำนวน 13,091 คน คิดเป็นร้อยละ 26.56 ปัญหาด้านอื่นๆ จำนวน 3,814 คน คิดเป็นร้อยละ 7.74 ปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียน/นักศึกษาให้มีรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม จำนวน 1,294 คน คิดเป็นร้อยละ 2.63 ปัญหาการถูกหลอกลวง จำนวน 313 คน คิดเป็นร้อยละ 0.64 และปัญหาที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนน้อยที่สุด คือ ปัญหาคนเร่ร่อนและปัญหาผู้ประกอบการอาชีพผิดกฎหมาย คิดเป็นร้อยละ 0.03 เท่ากัน

ตารางที่ 3 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาที่ดินทำกิน

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	อำเภอเมืองสตูล	13,271	32.17
2	อำเภอละงู	9,904	24.01
3	อำเภอท่าแพ	4,214	10.22
4	อำเภอทุ่งหว้า	4,203	10.19
5	อำเภอกวนกาหลง	3,998	9.69
6	อำเภอกวนโดน	3,144	7.62
7	กิ่งอำเภอมะนัง	2,517	6.10
รวม		41,251	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินมีจำนวนทั้งสิ้น 41,251 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอเมืองสตูล จำนวน 13,271 คน คิดเป็นร้อยละ 32.17 อันดับสอง คือ อำเภอละงู จำนวน 9,904 คน คิดเป็นร้อยละ 24.01 อันดับสาม คือ อำเภอท่าแพ จำนวน 4,214 คน คิดเป็นร้อยละ 10.22 และกิ่งอำเภอมะนังมีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินทำกินน้อยที่สุด จำนวน 2,517 คน คิดเป็นร้อยละ 6.10

ตารางที่ 4 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาคนเร่ร่อน

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
6	อำเภอละงู	6	35.29
7	อำเภอเมืองสตูล	3	17.65
3	อำเภอกวนโดน	4	23.53
2	อำเภอกวนกาหลง	2	11.76
5	อำเภอท่าแพ	2	11.76
1	กิ่งอำเภอมะนัง	-	-
4	อำเภอทุ่งหว้า	-	-
รวม		17	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาคนเร่ร่อนทั้งสิ้น 17 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอละงู จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 35.29 อันดับสอง คือ อำเภอกวนโดน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 อันดับสาม คือ อำเภอเมืองสตูล จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 และไม่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาคนเร่ร่อนในกิ่งอำเภอมะนัง และอำเภอทุ่งหว้า

ตารางที่ 5 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาผู้ประกอบอาชีพผิดกฎหมาย

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	อำเภอละงู	8	57.14
2	อำเภอทุ่งหว้า	2	14.29
3	อำเภอกวนกาหลง	1	7.14
4	อำเภอกวนโดน	1	7.14
5	อำเภอท่าแพ	1	7.14
6	อำเภอเมืองสตูล	1	7.14
7	กิ่งอำเภอมะนัง	-	-
รวม		14	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาผู้ประกอบอาชีพผิดกฎหมายทั้งสิ้น 14 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอละงู จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 อันดับสอง คือ อำเภอทุ่งหว้า จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 และไม่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาผู้ประกอบอาชีพผิดกฎหมายในกิ่งอำเภอมะนัง

ตารางที่ 6 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาการให้ความช่วยเหลือ
 , นักเรียน/นักศึกษา ให้มีรายได้จากอาชีพที่เหมาะสม

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	อำเภอเมืองสตูล	630	48.69
2	อำเภอควนโดน	257	19.86
3	อำเภอทุ่งหว้า	172	13.29
4	อำเภอละงู	90	6.96
5	อำเภอควนกาหลง	52	4.02
6	อำเภอบาเจาะ	47	3.63
7	กิ่งอำเภอมะนัง	46	3.55
รวม		1,294	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียน/นักศึกษา ให้มี
 รายได้จากอาชีพที่เหมาะสมทั้งสิ้น 1,294 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก
 คือ อำเภอเมืองสตูล จำนวน 630 คน คิดเป็นร้อยละ 48.69 อันดับสอง คือ อำเภอควนโดน จำนวน 257
 คน คิดเป็นร้อยละ 19.86 อันดับสาม คือ อำเภอทุ่งหว้า จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 13.29 และกิ่ง
 อำเภอมะนังมีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาการให้ความช่วยเหลือนักเรียน/นักศึกษา ให้มีรายได้จาก
 อาชีพที่เหมาะสมน้อยที่สุด จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 3.55

ตารางที่ 7 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาการถูกหลอกลวง

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	อำเภอเมืองสตูล	99	31.63
2	อำเภอละงู	73	23.32
3	กิ่งอำเภอมะนัง	32	10.22
4	อำเภอทุ่งหว้า	30	9.58
5	อำเภอควนกาหลง	28	8.95
6	อำเภอควนโดน	28	8.95
7	อำเภอท่าแพ	23	7.35
รวม		313	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาการถูกหลอกลวงทั้งสิ้น 313 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอเมืองสตูล จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.63 อันดับสอง คือ อำเภอละงู จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 23.32 อันดับสาม คือ กิ่งอำเภอมะนัง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.22 และอำเภอท่าแพมีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาการถูกหลอกลวงน้อยที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.35

ตารางที่ 8 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาหนี้สินภาคประชาชน

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	อำเภอละงู	5,154	28.65
2	อำเภอเมืองสตูล	4,335	24.10
3	อำเภอท่าแพ	2,237	12.44
4	อำเภอควนกาหลง	1,745	9.70
5	อำเภอทุ่งหว้า	1,688	9.38
6	กิ่งอำเภอมะนัง	1,531	8.51
7	อำเภอควนโดน	1,299	7.22
รวม		17,989	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาหนี้สินภาคประชาชนทั้งสิ้น 17,989 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอละงู จำนวน 5,154 คน คิดเป็นร้อยละ 28.65 อันดับสอง คือ อำเภอเมืองสตูล จำนวน 4,335 คน คิดเป็นร้อยละ 24.10 อันดับสาม คือ อำเภอท่าแพ จำนวน 2,237 คน คิดเป็นร้อยละ 12.44 และอำเภอควนโดนมีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาหนี้สินภาคประชาชนน้อยที่สุด จำนวน 1,299 คน คิดเป็นร้อยละ 7.22

ตารางที่ 9 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจน

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	อำเภอเมืองสตูล	5,884	44.95
2	อำเภอละงู	3,093	23.63
3	อำเภอทุ่งหว้า	1,084	8.28
4	อำเภอควนกาหลง	1,027	7.85
5	อำเภอท่าแพ	1,014	7.75
6	กิ่งอำเภอมะนัง	549	4.19
7	อำเภอควนโดน	440	3.36
รวม		13,091	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนทั้งสิ้น 13,091 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอเมืองสตูล จำนวน 5,884 คน คิดเป็นร้อยละ 44.95 อันดับสอง คือ อำเภอละงู จำนวน 3,093 คน คิดเป็นร้อยละ 23.63 อันดับสาม คือ อำเภอทุ่งหว้า จำนวน 1,084 คน คิดเป็นร้อยละ 8.28 และอำเภอควนโดนมีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนน้อยที่สุด จำนวน 440 คน คิดเป็นร้อยละ 3.36

ตารางที่ 10 ตารางแสดงข้อมูลจำนวนผู้ลงทะเบียนคนยากจนจำแนกตามปัญหาด้านอื่นๆ

ที่	พื้นที่	จำนวนผู้ลงทะเบียน	ร้อยละ
1	อำเภอเมืองสตูล	2,029	53.20
2	อำเภอควนกาหลง	719	18.85
3	อำเภอละงู	514	13.48
4	อำเภอท่าแพ	291	7.63
5	อำเภอควนโดน	142	3.72
6	อำเภอทุ่งหว้า	98	2.57
7	กิ่งอำเภอมะนัง	21	0.55
รวม		3,814	100.00

ผู้ลงทะเบียนคนยากจนในจังหวัดสตูลที่มีปัญหาด้านอื่นๆทั้งสิ้น 3,814 คน โดยอำเภอที่มีผู้ลงทะเบียนคนยากจนมากที่สุด อันดับแรก คือ อำเภอเมืองสตูล จำนวน 2,029 คน คิดเป็นร้อยละ 53.20 อันดับสอง คือ อำเภอควนกาหลง จำนวน 719 คน คิดเป็นร้อยละ 18.85 อันดับสาม คือ อำเภอละงู จำนวน 514 คน คิดเป็นร้อยละ 13.48 และกิ่งอำเภอมะนังมีผู้ลงทะเบียนคนยากจนที่มีปัญหาด้านอื่นๆน้อยที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 0.55

บทที่ 3

ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คณะวิจัยได้มีวิธีการศึกษา โดยการดำเนินการจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อเป็นการสนับสนุนการสร้างเครือข่ายขององค์กรประชาชนใน จังหวัดสตูล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งในรูปแบบเครือข่ายตามโซนพื้นที่ และ เครือข่ายกิจกรรม โดยมีขั้นตอนและกระบวนการสร้างเครือข่ายต่างกันไป ตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดสัมมนา การจัดประชุมกลุ่มย่อย รวมถึงการสำรวจข้อมูลพื้นฐานขององค์กร ตลอดจนการสำรวจข้อมูลการจดทะเบียนคนจนของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบของตารางสรุปเป็นหัวข้อ ดังนี้คือ กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัย กลุ่มเป้าหมายที่เข้าสู่กระบวนการ สถานที่ ผลที่เกิดจากกระบวนการ และระยะเวลา ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตาราง 3.1 ขั้นตอน/กระบวนการสร้างเครือข่ายคุณค่าของทีมวิจัยสตูด

ลำดับ ที่	วัน/เดือน/ปี	กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัย (ระบุการ จัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุชั่วโมง)	หมายเหตุ
1	1-15 ก.ย. 48	ศึกษาสภาพทั่วไปขององค์กรประชาชนในจังหวัด สตูล โดยการ เก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับ จำนวนองค์กร จำนวนสมาชิกและ ปริมาณธุรกิจ ขององค์กรนั้นๆ และบริบทของจังหวัด	-	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด สตูล สำนักงานเกษตรจังหวัด สตูล และสำนักงานปกครอง จังหวัดสตูล	ทำให้ทราบบริบทขององค์กรประชาชนในจังหวัด สตูล ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม	15วัน	
2	15 ก.ย. 48	ประชุมทีมวิจัยในหัวข้อ คือไปนี้ 1. คัดเลือกผู้นำองค์กรฯ ที่เข้มแข็งเข้าร่วมประชุม เชิงปฏิบัติการ 2. กำหนดการและกิจกรรมในการจัดประชุมเชิง ปฏิบัติการครั้งที่ 3. กำหนดบทบาทหน้าที่สำหรับทีมวิจัยในพื้นที่	6 คน	ห้องประชุมภาควิชา คณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่	1. ได้องค์กรประชาชนเข้าร่วมประชุมเชิง ปฏิบัติการครั้งที่ 2. ได้ขั้นตอนและวิธีการในการจัดประชุมเชิง ปฏิบัติการครั้งที่ 3. นักวิจัยในพื้นที่เข้าใจบทบาทในการดำเนิน กิจกรรมการสร้างเครือข่าย	6 ชั่วโมง	
3	24-25 ก.ย. 48	ประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่1 เรื่องแนวทางการ เชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชน ในจังหวัดสตูล โดยเน้นการอภิปรายกลุ่มย่อย (Group Discussion) กลุ่มละ 10-15 คน	50 คน	โรงแรม ลำไย รีสอร์ท จ. พัทลุง	1. ลักษณะและรูปแบบการเชื่อมโยง 2. กิจกรรมที่จะเชื่อมโยง 3. ปัญหาและอุปสรรคในการเชื่อมโยง 4. โครงสร้าง/ขั้นตอนในการเชื่อมโยงเครือข่าย	16 ชั่วโมง	
4	6 ต.ค. 48	เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการชุมชนสหกรณ์ การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการเชื่อมโยงเครือข่ายให้ คณะกรรมการชุมชนฯ ทราบถึงวัตถุประสงค์และ คุณประโยชน์ของการเชื่อมโยงโดยทั่วกัน	15 คน	ห้องประชุม ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด	คณะกรรมการชุมชนฯ ทราบถึงวัตถุประสงค์และ คุณประโยชน์ของการเชื่อมโยงโดยทั่วกัน	3 ชั่วโมง	

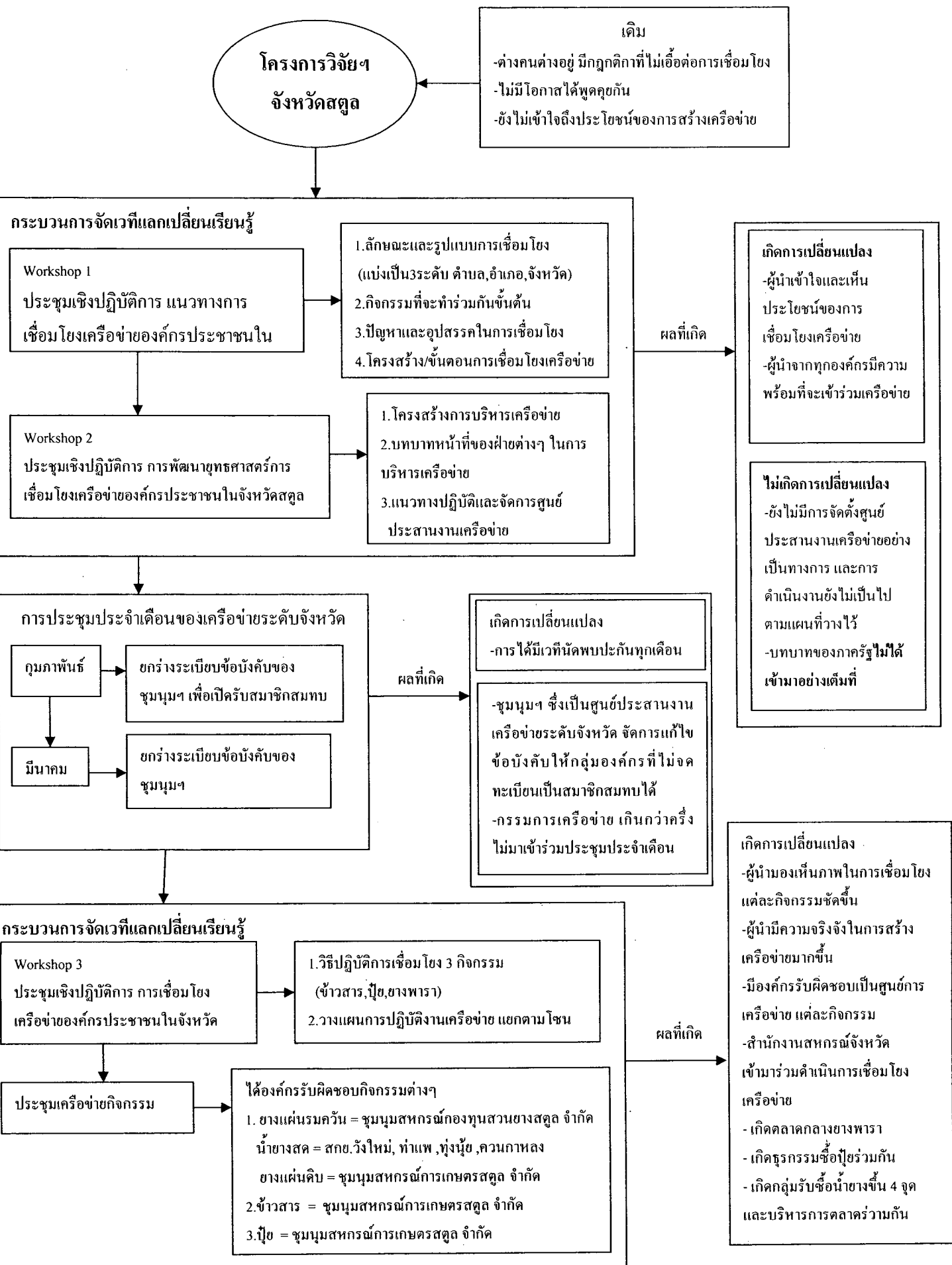
ลำดับ ที่	วัน/เดือน/ปี	กระบวนการ/วิธีการของทีมวิจัย (ระบุการ จัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุชั่วโมง)	หมายเหตุ
5	7-8 ต.ค. 48	จัดประชุมย่อยเครือข่ายในพื้นที่ เป็นการเก็บข้อมูลจากองค์กรตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดย วิธีการสัมภาษณ์ประธาน กรรมการ และการ ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) เก็บข้อมูลจากการ สังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไป รวมถึงพฤติกรรมและ วัฒนธรรมขององค์กรนั้นๆ	3คป 12 คน	1.สหกรณ์กองทุนสวนยางวัง ใหม่ จำกัด 2.กลุ่มออมทรัพย์ ผัง13	ทราบพฤติกรรม และสภาพแวดล้อมขององค์กรที่มี อยู่ในพื้นที่ -สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่ จำกัด -เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ ผัง13	12 ชั่วโมง	
6	ต.ค.-พ.ย. 48	ตรวจสอบข้อมูลคนจนจดทะเบียนประชาชนใน พื้นที่จังหวัดสตูล	-	สำนักงานปกครองจังหวัดสตูล	ทราบข้อมูลคนจนจดทะเบียนประชาชนในพื้นที่ จังหวัดสตูล	2 เดือน	
7	2 พ.ย.48	ร่วมพิธีเปิดตลาดกลางยางพาราจังหวัดสตูล	20 คน	สหกรณ์กองทุนสวนยางควน โพธิ์ จำกัด	เครือข่ายรวบรวมยางแผ่นรมควันจังหวัดสตูล	3 ชั่วโมง	
8	9 พ.ย.48	ประชุมทีมวิจัยในหัวข้อ คือไปนี้ 1. กำหนดการและกิจกรรมในการจัดประชุมเชิง ปฏิบัติการครั้งที่2 2.วางแผนการดำเนินการขั้นต่อไป	6 คน	ห้องประชุมภาควิชา คณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่	1.ได้ขึ้นคอนและวิธีการในการจัดประชุมเชิง ปฏิบัติการครั้งที่2 2.ได้แผนการดำเนินการขั้นต่อไปในระยะที่2	6 ชั่วโมง	
9	22 – 21 ม.ค. 49	การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่2 เพื่อสร้างยุทธ ศาสตร์การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนใน จังหวัดสตูล โดยเน้นการอภิปรายกลุ่มย่อย (Group Discussion) กลุ่มละ 10-15 คน	50 คน	โรงแรมเอเชียหาดใหญ่	1.ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความสามารถในการ กำหนดยุทธศาสตร์องค์กร 2.ได้โครงสร้าง บทบาทหน้าที่ และกิจกรรมของ การเชื่อมโยงเครือข่าย	16 ชั่วโมง	

ลำดับ ที่	วัน/เดือน/ปี	กระบวนการ/วิธีการของทีมีวิจัย (ระบุการ จัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุชั่วโมง)	หมายเหตุ
10	21 ก.พ. 49	ประชุมประจำเดือนของเครือข่าย	15 คน	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	ที่ประชุมมีความเห็นเป็น 2 แนวทางในการเลือก ศูนย์เครือข่ายระดับจังหวัด 1) คือ สร้างองค์กร ใหม่ขึ้นมารองรับกิจกรรมของเครือข่าย 2) คือ แก้ไขข้อบกพร่องของขบวนการสหกรณ์การเกษตร จังหวัดสตูล จำกัด ให้สามารถรับองค์การทุก ประเภทเข้ามาเป็นสมาชิก หรือสมาชิกสมทบได้	3 ชั่วโมง	
11	15 มี.ค. 49	ประชุมประจำเดือนของเครือข่าย	10 คน	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	คณะกรรมการเครือข่ายฯ ตัดสินใจเลือกแนวทางที่ สอง เลือกให้ ขบวนการเป็นศูนย์ประสานงาน เครือข่ายองค์กรประชาชนจังหวัดสตูล โดย มอบหมายให้ เลขานุการเครือข่ายฯ นำร่างระเบียบ ข้อบังคับของขบวนการฯ ว่าด้วยเรื่องการเปิดรับ สมาชิกสมทบ เข้าร่วมประชุมร่วมกับคณะกรรมการ ขบวนการฯ ในวันที่ 5 เมษายน 2549 เพื่อแก้ไข ข้อบังคับดังกล่าว	3 ชั่วโมง	
12	5 เม.ย. 49	ประชุมประจำเดือนของเครือข่าย	10 คน	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	เนื่องจากการประชุมเพื่อแก้ไขข้อบังคับของ คณะกรรมการขบวนการสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด มีข้อจำกัดในการแก้ไขข้อบังคับว่าด้วยเรื่อง การเปิดรับสมาชิกสมทบ จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไข ข้อบังคับได้ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของ เครือข่ายฯ ในขั้นต่อไป คณะกรรมการเครือข่ายฯ จึงสรุปกันว่าจำเป็นต้องมีการประชุมร่วมกันทั้ง จังหวัดอีกครั้ง เพื่อที่จะขับเคลื่อนเครือข่ายต่อไป	3 ชั่วโมง	

ลำดับ ที่	วัน/เดือน/ปี	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุชั่วโมง)	หมายเหตุ
13	24 เม.ย. 49	ประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 3 การเชื่อมโยง เครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัด	50 คน	โรงแรมพินเค็ด วังใหม่ จ.สตูล	1. ได้กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการเชื่อมโยง ขององค์กรประชาชน (ข้าวสาร, ภูเก็ต, ยางพารา) 2. ได้ขั้นตอนและแผนการดำเนินการเชื่อมโยงของ องค์กรประชาชนในระดับอำเภอ และจังหวัด	6 ชั่วโมง	
14	8 พ.ค. 49	ประชุมประจำเดือนของเครือข่าย	15 คน	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	ได้องค์กรรับผิดชอบกิจกรรมต่างๆ 1. ยางแผ่นรมควัน = ชุมชุมสหกรณ์กองทุนสวน ยางสตูล จำกัด น้ำยางสด = สกย. วังใหม่, ท่าแพ, ทุ่งนุ้ย, ความ กาหลง ยางแผ่นดิบ = ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด 2. ข้าวสาร = ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด 3. ภูเก็ต = ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด	3 ชั่วโมง	
15	19 พ.ค. 49	ประชุมเครือข่ายย่อย	20 คน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล	ชี้แจงทำความเข้าใจให้ ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ (ยาง รมควัน) เข้าใจประโยชน์ และความสำคัญของการ เชื่อมโยงเครือข่าย	3 ชั่วโมง	
16	6 มิ.ย. 49	ประชุมประจำเดือนของเครือข่าย	15 คน	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	รวบรวมข้อมูลการบริโภค ข้าวสารและภูเก็ตของ องค์กรที่เข้าร่วมเครือข่าย	3 ชั่วโมง	

ลำดับ ที่	วัน/เดือน/ปี	กระบวนการ/วิธีการของทีมนักวิจัย (ระบุการจัดสัมมนา/เวทีแลกเปลี่ยน)	กลุ่มเป้าหมายที่ เข้าสู่ กระบวนการ (ระบุจำนวน)	สถานที่	ผลที่เกิดจากกระบวนการ (เช่น สร้างความ เข้าใจ/เกิดเครือข่าย ฯลฯ)	ระยะเวลา (ระบุชั่วโมง)	หมายเหตุ
17	28 มี.ย. 49	ประชุมเครือข่ายย่อย	20 คน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล	ชี้แจงทำความเข้าใจให้ ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ (น้ำ ยางสด) เข้าใจประโยชน์ และความสำคัญของการ เชื่อมโยงเครือข่าย	3 ชั่วโมง	
18	14 ก.ค. 49	ประชุมทีมวิจัย ร่วมกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูลและพัทลุง	18 คน	ห้องประชุมภาควิชา คณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่	การดำเนินการขั้นตอนต่อไป และบทบาทหน้าที่ของ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดต่อการเชื่อมโยงเครือข่าย	6 ชั่วโมง	
19	18 ก.ค. 49	ประชุมเครือข่ายย่อย	20 คน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล	ชี้แจงทำความเข้าใจให้ ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ (ปื๊อ) เข้าใจประโยชน์ และความสำคัญของการเชื่อมโยง เครือข่าย	3 ชั่วโมง	
20	5 ส.ค. 49	ประชุมเครือข่ายย่อย	20 คน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล	ชี้แจงทำความเข้าใจให้ ผู้นำกลุ่มองค์กรต่างๆ (ข้า สาร) เข้าใจประโยชน์ และความสำคัญของการ เชื่อมโยงเครือข่าย	3 ชั่วโมง	
21	17 ส.ค. 49	ประชุมเครือข่ายระหว่างชุมนุมสหกรณ์การเกษตร สตูล จำกัด กับ ชุมชนสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด	15 คน	สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล	ทั้ง 2 ชุมชนฯ ได้มีโอกาส พบปะพูดคุย แลกเปลี่ยน ความรู้ซึ่งกันและกัน โดยที่ประชุมเสนอให้มีการ ประชุมร่วมกันทุกๆ 2 เดือน	3 ชั่วโมง	

สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกระบวนการของโครงการวิจัยฯที่ผ่านมา

บทที่ 4

ผลการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล

4.1 ข้อสรุปจำนวน/รูปแบบเครือข่ายที่เป็นผลงานของทีมวิจัย

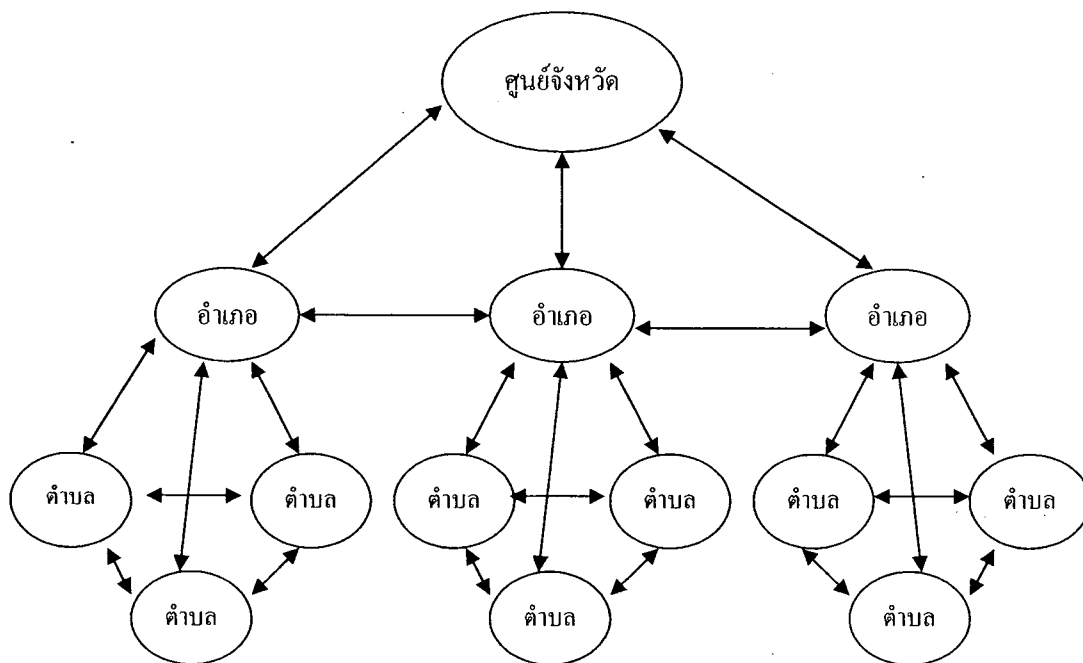
การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันได้เริ่มพัฒนาจากการเชื่อมโยงกันแบบหลวมๆ ไม่มีรูปแบบชัดเจน และเครือข่ายที่มีอยู่เดิมเช่น ชุมชม สหกรณ์จังหวัดสตูล จำกัด ยังมีการเคลื่อนไหวไม่มาก ภายหลังทางทีมวิจัยได้เข้าไปให้ความรู้ความเข้าใจ และจัดกระบวนการที่เป็นประโยชน์ให้กับองค์กรประชาชนต่างๆ ที่สนใจเข้าร่วมเครือข่าย โดยทีมวิจัยพยายามจัดเวทีให้ผู้นำองค์กรต่างๆ ได้มีโอกาสได้พบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมกลุ่มย่อย และการใช้กระบวนการ AIC (Appreciation Influence Control) เป็นต้น ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 3 ซึ่งประเด็นสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างเครือข่าย คือ การได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก สำนักงาน สหกรณ์จังหวัดสตูล และ สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางจังหวัดสตูล โดยทั้ง 2 หน่วยงานได้เข้าร่วมในการวางรูปแบบแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เป็นรูปธรรมชัดเจน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต ทำให้ผู้นำจากองค์กรต่างๆ ตระหนักถึงความสำคัญ และประโยชน์ที่จะเกิดกับมวลสมาชิก อันเนื่องมาจากการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งในเชิงสังคมและเชิงธุรกิจ ด้วยเหตุนี้เองจึงนำไปสู่ การริเริ่มพัฒนาการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูลขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอด 1 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสามารถสรุป รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายที่เป็นรูปธรรม มีระบบ ระเบียบ ขั้นตอนชัดเจน โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ 1) การเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ และ 2) การเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรม

4.1.1 การเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่

4.1.1.1 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด โดยจะมีลักษณะการเชื่อมโยงดังต่อไปนี้ คือ เนื่องจากภายในตำบลต่างๆ ประกอบด้วย องค์กรหลากหลายประเภท ให้ดำเนินการเชื่อมโยงองค์กรประเภทเดียวกันเข้าด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ตำบล 1 มีองค์กร 2 ประเภท คือ กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มออมทรัพย์ ให้รวมกลุ่มแม่บ้านต่างๆภายในตำบลเดียวกัน รวมเป็น 1 กลุ่ม และกลุ่มออมทรัพย์ ต่างๆภายในตำบลเดียวกัน รวมเป็นอีก 1 กลุ่ม แล้วคัดเลือกตัวแทนจากทั้ง 2 กลุ่ม มาเป็นคณะกรรมการระดับตำบล และแต่ละตำบลคัดเลือกตัวแทนไปเป็นคณะกรรมการระดับอำเภอ โดยกำหนดให้สหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอ เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับอำเภอ และให้แต่ละอำเภอคัดเลือก

ตัวแทนเพื่อเป็นคณะกรรมการเครือข่ายระดับจังหวัด ตามลำดับ โดยกำหนดให้ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับจังหวัด ดังปรากฏในภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่

4.1.1.2 กิจกรรมที่จะทำร่วมกัน

- 1) ระดมทุน
 - เงิน คน ทรัพย์สิน ทรัพย์สินทางปัญญา
- 2) ธุรกิจ
 - สินเชื่อ
 - ซื้อ โดยจัดหาสินค้า, วัสดุ, วัตถุดิบทางการเกษตร/การผลิต
 - ขาย รวบรวมผลผลิต จัดตั้งศูนย์จำหน่าย ฝากขาย
- 3) การบริหารจัดการ ทำการวางแผนและเชื่อมโยงเครือข่าย
- 4) สวัสดิการเพื่อตนเอง
 - ฌาปนกิจ
 - รักษาพยาบาล
 - การศึกษา
 - บำนาญเมื่อชราภาพ
- 5) ช่วยเหลือสังคม เอื้ออาทรต่อชุมชน และพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม
- 6) ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน ด้านความรู้และเทคโนโลยี
- 7) มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นันทนาการ

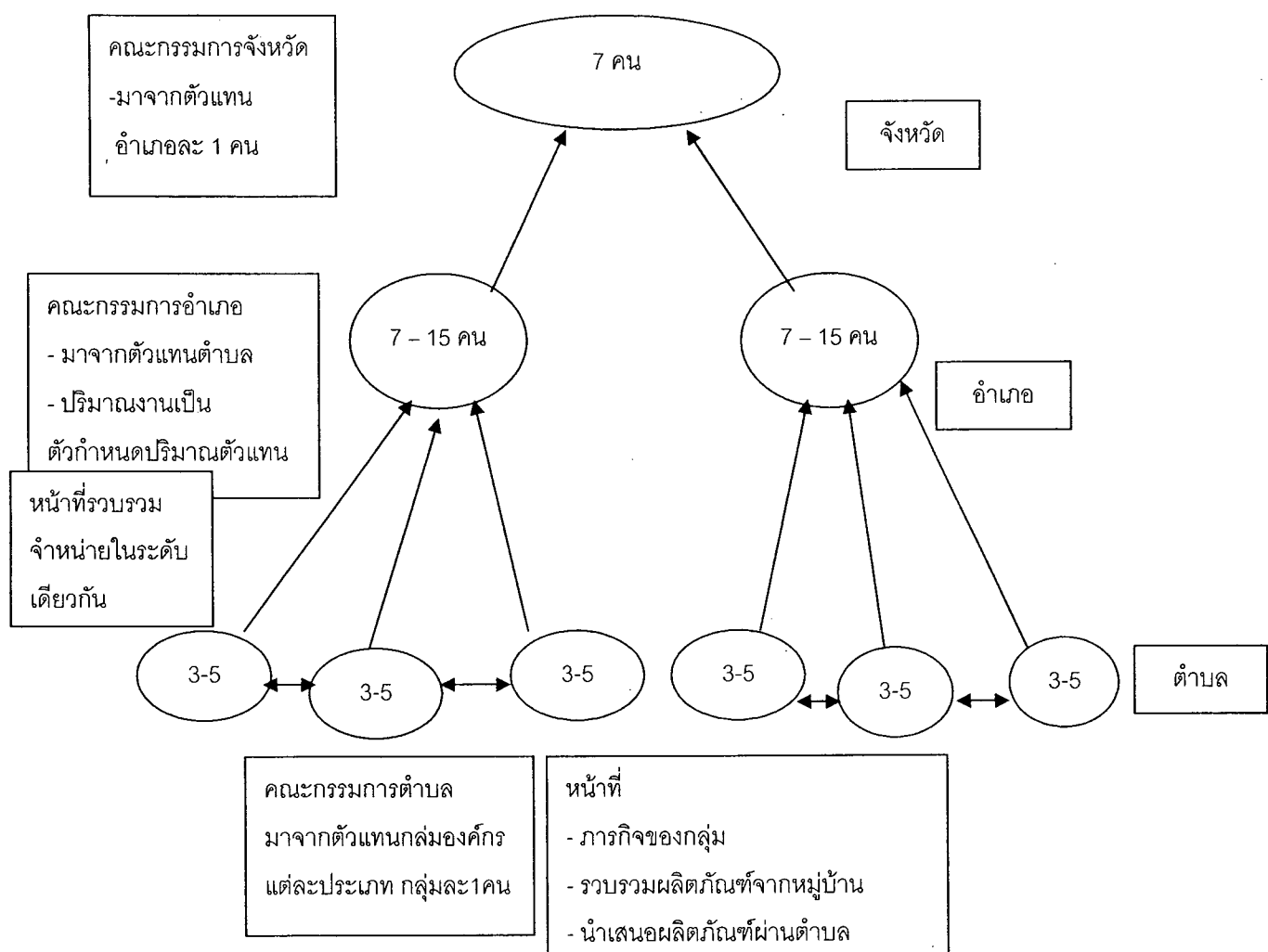
4.1.1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการเชื่อมโยง

- 1) ขาดคนประสานงาน แกนนำที่จริงจัง เสียสละ และมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน
- 2) ขาดความรู้ ความเข้าใจในการเชื่อมโยง ไม่มีการประชาสัมพันธ์ทำให้สมาชิกและผู้สนับสนุนไม่เข้าใจ จึงไม่ร่วมมือ
- 3) แต่ละกลุ่มยึดถือความคิดของตนเองเป็นหลัก ไม่ยอมรับฟังความคิดของกลุ่มอื่นๆ และยึดติดกับความเคยชิน ไม่ยอมรับในกฎกติกาทำให้หาข้อตกลงในระเบียบกติกาไม่ได้ ไม่เชื่อถือกัน
- 4) ขาดเงินในการบริหาร งบประมาณในการเชื่อมโยงและค่าใช้จ่ายในการเดินทางสูง
- 5) กรรมการขาดความรับผิดชอบ ขาดความพร้อม
- 6) ระเบียบข้อบังคับไม่ตรงกัน
- 7) ความไม่ซื่อสัตย์
- 8) ผู้นำกลุ่ม บริหารงานอยู่หลายองค์กร
- 9) ขาดแคลนเทคโนโลยีในการเชื่อมโยง
- 10) ขาดการสำรวจข้อมูล ความต้องการ ก่อตั้งเครือข่าย

4.1.1.4 โครงสร้าง/ขั้นตอนการเชื่อมโยงเครือข่าย (ดังรายละเอียดในภาพที่ 4.2)

- 1) สร้างความเข้าใจและเรียนรู้ร่วมกันของการสร้างเครือข่าย (หลักการ, วัตถุประสงค์, เป้าหมาย) โดยกำหนดให้เป็นภารกิจของกลุ่ม
- 2) สำรวจหาข้อมูลของแต่ละกลุ่ม และใช้ความสนใจในการเข้ามาเป็นเครือข่าย
- 3) จัดตั้งโครงสร้างการบริหาร คณะกรรมการเครือข่าย (ระดับกลุ่ม, ตำบล, อำเภอ, จังหวัด) โดยภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือเครือข่าย
- 4) มีผู้ประสานงาน ทำหน้าที่รณรงค์การจัดการเครือข่าย และประชาสัมพันธ์
- 5) สร้างธุรกรรมของเครือข่าย
 - จัดประชุมให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง
 - มีแผนธุรกิจที่เชื่อมโยงร่วมกัน
 - จัดทำทำเนียบเครือข่าย
 - จัดกิจกรรมสัมพันธ์
 - ประสานงานระหว่างตำบล อำเภอ จังหวัด

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่

ภายหลังจากการกำหนดรูปแบบการเชื่อมโยง กิจกรรมที่จะทำร่วมกัน ศึกษาปัญหาอุปสรรค ตลอดจนโครงสร้างและขั้นตอนการเชื่อมโยงเครือข่าย ทางทีมวิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาศาสตร์การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในพื้นที่จังหวัดสตูล มีจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะสร้างเวทีแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัยและผู้นำ สหกรณ์/องค์กรประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการนำเสนอรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่าย ตลอดจนร่วมกันกำหนด โครงสร้างการบริหาร บทบาทหน้าที่ และกิจกรรมของเครือข่าย ที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยการดำเนินการประชุมจะมุ่งเน้นไปที่การบรรยาย และแบ่งกลุ่มย่อยเป็นโซนอำเภอ อภิปรายร่วมกันในขณะเดียวกันเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้าใจแก่ทุกส่วนฝ่ายที่เกี่ยวข้องซึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงเครือข่าย สามารถสรุปการบริหารงานเครือข่าย ได้เป็น 2 ระดับ คือระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

4.1.1.5 การบริหารเครือข่ายระดับจังหวัด

4.1.1.5.1 โครงสร้างการบริหารเครือข่ายระดับจังหวัด

1) สำนักงาน ชุมชนสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด อำเภอท่าแพ

2) คณะกรรมการ

- ชุมชนสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด 3 คน
- ตัวแทนจากอำเภอ 7 คน
- ตัวแทนจากองค์กร/กลุ่ม 5 คน

3) ผลประโยชน์

- ชุมชนฯ ซึ่งเป็นผู้ประสานงานเครือข่าย หักเปอร์เซ็นต์จากผลการดำเนินธุรกิจ
- สมาชิกได้ผลประโยชน์จากการทำธุรกิจ
- มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4) ข้อบังคับ

- เลือกคณะกรรมการทุกๆปี ไม่กำหนดวาระ
- รายละเอียดคณะกรรมการไปกำหนดภายหลัง

5) การจัดตั้งเครือข่าย

5.1) องค์กรที่เข้าร่วมเครือข่าย

5.1.1) กลุ่มแม่บ้านแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย

5.1.2) กลุ่มกาแฟโบราณ

5.1.3) กลุ่มเกษตรกรทำสวนพะวงพันธุ์ยาง

5.1.4) กองทุนหมู่บ้าน จ.สตูล

- กลุ่มเลี้ยงปลา (ส่งออก)

- กลุ่มเลี้ยงกิ้ง (ส่งออก)

- กลุ่มกะปิ

5.1.5) สหกรณ์การเกษตร

5.1.6) สหกรณ์กองทุนสวนยาง

5.1.7) ชุมชนสหกรณ์การเกษตร

5.1.8) กลุ่มน้ำยางสด

5.1.9) กลุ่มออมทรัพย์

5.2) คณะทำงานจัดตั้งเครือข่าย

5.2.1) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร 3 คน

- คุณล่อง คงไผ่ (ประธาน)
- คุณเจริญ ศรีทวี
- คุณณอมศักดิ์ จันทร์ศรีกรร

5.2.2) จากอำเภอ 7 คน

- อำเภอทุ่งหัว คุณสมใจ กิ่งเซ่ง สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านนาทอน จำกัด
- อำเภอละงู คุณนรินทร์ โล๊ะเต่ง สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด (เลขานุการ)
- อำเภอท่าแพ คุณอภิสิทธิ์ คำมากอ กลุ่มรวบรวมน้ำยางสดอำเภอท่าแพ
- อำเภอเมือง คุณชาหมาด เจ๊ะจ๊ะ เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน(รองประธานคนที่ 1)
- อำเภอกวนโดน คุณสิทธิศักดิ์ หวังกุเหล็ง สหกรณ์กองทุนสวนยางกวนโดน จำกัด
- อำเภอกวนกาหลง คุณอุษา หลงจัน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุ่งนุ้ย
- กิ่งอำเภอมะนัง คุณแดง ไพศาล สหกรณ์กองทุนสวนยางนิคมพัฒนา จำกัด

5.2.3) กลุ่มต่างๆ 5 คน

- ชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางจังหวัดสตูล จำกัด
คุณชำนาญ เมฆตรง (รองประธานคนที่ 2 โฆษก, ประชาสัมพันธ์)
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านเกาะเนียง
คุณสุจินต์ หมั่นเกล้า (เหรัญญิก)
- เครือข่ายกองทุนหมู่บ้านจังหวัดสตูล คุณมนตรี หลีนิง
- กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสะพานเคียน คุณชม ตาเคียน
- กลุ่มเยาวชนเกษตรกรบ้านไทรงาม คุณพรชัย รักนิยม

5.3) การแต่งตั้งที่ปรึกษาเครือข่าย

5.3.1) ผู้ว่าราชการจังหวัด

5.3.2) สหกรณ์จังหวัด

5.3.3) พัฒนาการจังหวัด

5.3.4) เกษตรจังหวัด -

5.3.5) นายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด

5.3.6) ประธานชมรมองค์การบริหารส่วนตำบล

5.3.7) อัยการจังหวัด

5.3.8) ประธาน สหกรณ์การเกษตร อำเภอละงู

หมายเหตุ การติดต่อทาบทางที่ปรึกษาจะทำในนามของเครือข่าย

6) ภารกิจ , โครงการเชื่อมโยงเครือข่าย

6.1) ระดมทุน

- เงิน คน ทรัพย์สิน ทรัพย์สินทางปัญญา

6.2) ธุรกิจ

- สินเชื่อ
- ซื้อโดยจัดหาสินค้าวัสดุ วัตถุดิบทางการเกษตร/ การผลิต
- ขาย รวบรวมผลผลิต จัดตั้งศูนย์จำหน่าย ฝากขาย

6.3) การบริหารจัดการ ทำการวางแผนและเชื่อมโยงเครือข่าย

6.4) ศักยภาพเพื่อตนเอง

- ฌาปนกิจ
- รักษาพยาบาล
- การศึกษา
- บำนาญเมื่อชราภาพ

6.5) ช่วยเหลือสังคม เอื้ออาทรต่อชุมชนและพิทักษ์รักษาสีงแวดล้อม

6.6) ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยน ด้านความรู้และเทคโนโลยี

6.7) มีกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ นันทนาการ

7) สัญลักษณ์ของเครือข่าย มีลักษณะดังนี้

7.1) มีลักษณะวงกลม

7.2) มีอักษรรูปอยู่ตรงกลาง

7.3) เกลียวเชือกอยู่ข้างๆ(2ข้าง)บนเส้นรอบวง

7.4) มีคำว่า เครือข่ายองค์กรประชาชนอยู่ในส่วนบนของเส้นรอบวง

7.5) มีคำว่า จ.สตูล อยู่ในส่วนล่างของเส้นรอบวง

4.1.1.6 การบริหารเครือข่ายระดับอำเภอ

4.1.1.6.1 กลุ่มอำเภอสูง และอำเภอทำแพ

- ๕ โครงสร้างบริหารเครือข่ายระดับอำเภอ
 - 1) คณะกรรมการ
 - 2) ที่ตั้ง
 - 3) ระเบียบ
 - 4) ธุรกิจเชื่อมโยงเครือข่าย
- ๕ แนวทางปฏิบัติและการจัดเครือข่ายระดับอำเภอ
 - 1) จะต้องมียุทธศาสตร์การปกครอง องค์กรละ 1 คน ในระดับตำบล โดยให้ร่วมกับท้องถิ่น และคัดเลือกคณะกรรมการเป็นระดับอำเภอ
 - 2) คณะกรรมการระดับอำเภอ 7-15 คน
 - 3) คุณสมบัติของคณะกรรมการ
 - ถูกคัดเลือกจากระดับอำเภอมาเป็นตัวแทนระดับจังหวัด
 - วาระการทำงานคราวละ 1 ปี สามารถเลือกเข้ามาใหม่ได้
 - 4) ประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
 - 5) ประชุมใหญ่อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 - 6) กำหนดวันสิ้นสุดปีบัญชี (30 มิ.ย. ของทุกๆปี)
 - 7) รายงานผลการทำงานให้เครือข่ายทราบ
- ๕ เลือกองคืกรทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับอำเภอและจังหวัด
 - 1) ศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับอำเภอ
 - สหกรณ์การเกษตร อำเภอทำแพ
 - สหกรณ์การเกษตร อำเภอสูง
 - 2) ศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับจังหวัด
 - สหกรณ์การเกษตร อำเภอทำแพ

4.1.1.6.2 กลุ่มอำเภอควนกาหลง อำเภอทุ่งหว้า และกิ่งอำเภอมะนัง

- ๑ โครงสร้างบริหารเครือข่าย
มีคณะกรรมการ 15 คน
- ๑ กำหนดบทบาทหน้าที่บริหารเครือข่ายระดับอำเภอ
 - 1) นำเสนอผลิตภัณฑ์สู่ศูนย์ เพื่อกระจายไปยังจุดต่างๆ
 - 2) หาสมาชิกเพิ่มจากกลุ่มต่างๆ ในหมู่บ้าน
 - 3) ช่วยเหลือด้านการลงทุน
 - 4) จัดให้มีสวัสดิการต่อสมาชิกกลุ่ม
- ๑ แนวทางปฏิบัติและการจัดการเครือข่ายระดับอำเภอ
 - 1) ประชุมคณะกรรมการทุกเดือน เพื่อสรุปข้อมูลและกำหนดกิจกรรมร่วมกัน
 - 2) จัดทำแผนปฏิบัติงาน
 - 3) จัดทำข้อบังคับและระเบียบของเครือข่าย
- ๑ องค์กรที่ทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับอำเภอ
 - 1) อำเภอควนกาหลง สหกรณ์กองทุนสวนยางอุไคเจริญ จำกัด
 - 2) อำเภอทุ่งหว้า สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านนาทอน จำกัด
 - 3) กิ่งอำเภอมะนัง สหกรณ์กองทุนสวนยางนิคมพัฒนา จำกัด

4.1.1.6.3 กลุ่มอำเภอเมือง และอำเภอควนโดน

- ๑ โครงสร้างบริหารเครือข่ายระดับอำเภอ
 - 1) เลือกตั้งคณะกรรมการประจำศูนย์ โดยกำหนดตัวแทนจากแต่ละตำบลไม่น้อยกว่าตำบลละ 1 คน โดยแบ่งตำแหน่งงาน ดังนี้
 - ประธาน - รองประธาน - เลขานุการ
 - เภรัญญิก - ประชาสัมพันธ์ - การตลาด
 - ปฏิคม - ทะเบียน - ผู้ตรวจสอบ
 - 2) ศูนย์ประสานงานมีที่ปรึกษา อำเภอละ 3 คน
 - เจ้าหน้าที่ของรัฐ - ผู้นำศาสนา - ผู้นำท้องถิ่น
 - 3) คณะกรรมการ
 - อำเภอเมือง ไม่น้อยกว่า 13 คน
 - อำเภอควนโดน ไม่น้อยกว่า 5 คน

๕ บทบาทหน้าที่บริหารเครือข่ายระดับอำเภอ

1) บทบาทของคณะกรรมการ

- กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับ
- ติดต่อประสานงาน
- คณะกรรมการมีวาระการทำงาน 2 ปี
- สืบหาข้อมูล
- กำหนดแผนงานการทำงานระหว่างองค์กร
- ปฏิบัติตามแผน
- ติดตามประเมินผล

2) บทบาทของศูนย์ประสานงานเครือข่าย

- ติดต่อประสานงานระหว่างเครือข่าย
- รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตของสมาชิก
- รวบรวมข้อมูลจากสมาชิกเครือข่ายเสนอต่อที่ประชุมกรรมการ
- แลกเปลี่ยนข่าวสาร และความคิด
- ประชาสัมพันธ์

๕ แนวทางปฏิบัติและการจัดการเครือข่ายระดับอำเภอ

- 1) ประชุมเดือนละ 2 ครั้ง
- 2) ติดตามประเมินผล
- 3) ศึกษาดูงาน
- 4) ศูนย์ประสานงานด้านสินค้า
- 5) จัดหาแหล่งทุน
- 6) จัดทำบัญชีข้อมูล

๕ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับอำเภอ

- 1) อำเภอเมือง กลุ่มออมทรัพย์
- 2) อำเภอกวนโดน สหกรณ์กองทุนสวนยางกวนโดน จำกัด

ภายหลังจากได้โครงสร้างการบริหารงานเครือข่าย และขั้นตอนการบริหารงานแล้ว ได้มีการจัดประชุมประจำเดือนของเครือข่ายขึ้น โดยเริ่มครั้งแรกในเดือน กุมภาพันธ์ 2549 ณ ห้องประชุม ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด มีข้อสรุปจากการประชุม ดังต่อไปนี้

เดือน กุมภาพันธ์ คณะกรรมการเครือข่ายฯ ร่วมกันพิจารณาและมีความเห็นเป็น สองแนวทางเกี่ยวกับการเลือกศูนย์ประสานงานเครือข่ายระดับจังหวัด **แนวทางแรก** คือ สร้างองค์กรใหม่ขึ้นมารองรับกิจกรรมของเครือข่าย **แนวทางที่สอง** คือ แก้ไขข้อบกพร่องของขบวนการ การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด ให้สามารถรับองค์กรทุกประเภทเข้ามาเป็นสมาชิก หรือสมาชิกสมทบได้ พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขข้อบกพร่องข้างต้น แล้วให้นำผลที่ได้เข้าสู่ที่ประชุมในเดือน มีนาคมต่อไป

เดือน มีนาคม ภายหลังคณะกรรมการได้มีการร่างระเบียบข้อบังคับของชุมนุมฯ ว่าด้วยเรื่องการเปิดรับสมาชิกสมทบ คณะกรรมการเครือข่ายฯ ตัดสินใจเลือก**แนวทางที่สอง** เลือกให้ชุมนุมฯเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายองค์กรประชาชนจังหวัดสตูล โดยมอบหมายให้ เลขฯ เครือข่าย นำร่างระเบียบข้อบังคับของชุมนุมฯ ว่าด้วยเรื่องการเปิดรับสมาชิกสมทบ เข้าประชุมร่วมกับคณะกรรมการชุมนุมฯ ในวันที่ 5 เมษายน 2549 เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว และให้นำผลที่ได้เข้าที่ประชุมเครือข่ายเดือนเมษายน ต่อไป

เดือน เมษายน เนื่องจากการประชุมเพื่อแก้ไขข้อบังคับของคณะกรรมการชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรสตูล จำกัด มีข้อจำกัดในการแก้ไขข้อบังคับว่าด้วยเรื่องการเปิดรับสมาชิกสมทบ จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขข้อบังคับได้ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของเครือข่ายฯในขั้นต่อไป คณะกรรมการเครือข่ายฯ จึงสรุปกันว่าจำเป็นต้องมีการประชุมร่วมกันทั้งจังหวัดอีกครั้ง เพื่อทำความเข้าใจและร่วมกันศึกษาหาแนวทางร่วมกันอีกครั้งเพื่อที่จะขับเคลื่อนเครือข่ายต่อไป

ถึงแม้ว่ารูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ จะมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีกิจกรรมที่สามารถทำร่วมกันได้ ตลอดจนวิธีการ และขั้นตอนในการสร้างเครือข่ายที่เป็นรูปธรรม แต่ปรากฏว่า การเคลื่อนตัวของ ศูนย์ประสานงานเครือข่ายทั้งในระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ ซึ่งอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการที่เกิดจากปัจจัยภายใน และภายนอกองค์กร **ประการแรก** ผู้นำองค์กรฯที่เข้าร่วมประชุมเครือข่าย ขาดทักษะที่จะนำความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดให้ สมาชิก หรือองค์กรอื่นๆที่อยู่ภายในเครือข่าย ทำให้ไม่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสาร เรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายได้ทั่วถึงทุกพื้นที่ **ประการที่สอง** เนื่องจากการเชื่อมโยงเครือข่าย เป็นสิ่งใหม่ที่ผู้นำองค์กรต่างๆ ยังขาดประสบการณ์ในการดำเนินงาน กอปรกับคณะกรรมการของสหกรณ์ มีการเปลี่ยนตามวาระ ทำให้การดำเนินงานเชื่อมโยงเครือข่ายขาดความต่อเนื่อง **ประการที่สาม** คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบองค์กรแต่ละประเภท ไม่เข้ามาช่วยส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่าย น่าจะมีผลทำให้องค์กรชุมชนขาดความสนใจการเข้าร่วมเครือข่าย ด้วยเหตุผลเหล่านี้ ทีมวิจัยจึงมีแนวคิดที่จะปรับปรุงรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายที่กำหนดไว้ในแผน โดยวิธีการสร้างเครือข่ายตามกิจกรรมที่องค์กรต่างมีประสบการณ์ดำเนินการอยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่น เครือข่ายยางพารา จะดำเนินการเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับ ยางพารา ไม่ว่าจะเป็น การซื้อ ขาย ยางแผ่นรมควัน น้ำยางสด และยางแผ่นดิบ หรือ การซื้อ ปัจจัยการผลิตร่วมกัน เช่น น้ำกรด เป็นต้น จึง

ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล เพื่อสร้างเครือข่ายตามกิจกรรม โดยการประชุมครั้งนี้ได้เชิญสหกรณ์จังหวัดและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ ซึ่งปรากฏว่าทางหัวหน้าสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ก็ร่วมมือกับทีมวิจัยอย่างเต็มที่ โดยทุกท่านได้เข้าร่วมประชุมตลอดวัน อีกทั้งมีส่วนสำคัญทำให้ผลการประชุมมีข้อสรุปที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดต่อไปในหัวข้อ 4.1.2

4.1.2 การเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรม

การเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรม แบ่งเป็น 3 กิจกรรม ได้แก่ ยางพารา ข้าวสาร และป๊วย มีลักษณะการเชื่อมโยงโดยกำหนดให้มืองค์กรรับผิดชอบเป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายในแต่ละกิจกรรม และมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

4.1.2.1 เครือข่ายป๊วย

ขั้นตอนและวิธีการเชื่อมโยงเครือข่ายป๊วย

- 1) สำรวจความต้องการใช้ของสมาชิก ใช้สูตร และยี่ห้ออะไร
- 2) ชุมชุมสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการรับใบสั่งซื้อ จากตัวแทนอำเภอทั้ง 7 อำเภอ
- 3) คณะกรรมการชุดเดิม เป็นอนุกรรมการอำเภอละ 1 คน
- 4) กำหนดแผนงานในการสั่งซื้อของแต่ละกลุ่มเป็นรายปี
- 5) ในกรณีที่ยอดการสั่งซื้อเป็นจำนวนมาก แต่ไม่มีเงินเพียงพอในการจ่าย ทางชุมชุมฯ/สหกรณ์ ให้เครดิตภายใน 1 เดือน ยกเว้น ในช่วงการปิดบัญชีของชุมชุมฯ/สหกรณ์ ในแต่ละปี

แผนการดำเนินงานเครือข่ายปุย

กิจกรรมปุยเคมี และปุยชีวภาพ	ผู้รับผิดชอบ	ระยะเวลา
1. สำรวจความต้องการใช้ของสมาชิก	สหกรณ์การเกษตรในแต่ละอำเภอ และกลุ่มองค์กรต่างๆ	ภายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549
2. ชุมชุมสหกรณ์เป็นศูนย์กลางในการรับใบสั่งซื้อ	ชุมชุมสหกรณ์ฯ	ภายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549
3. คณะกรรมการชุดเดิม เป็นอนุกรรมการอำเภอละ 1 คน	ตัวแทนจากแต่ละอำเภอ 7 คน จากคณะทำงานจัดตั้งเครือข่าย	ภายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549
4. กำหนดแผนงานในการสั่งซื้อของแต่ละกลุ่มเป็นรายปี โดยให้มีการแจ้งยอดการสั่งซื้อล่วงหน้าเดือนละครั้ง	แต่ละกลุ่มองค์กร	ภายในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2549
5. การให้เครดิตแก่องค์กรในการสั่งซื้อ	ชุมชุมสหกรณ์จังหวัด/ สหกรณ์แต่ละอำเภอ	1 เดือน หลังจากรับสินค้า

4.1.2.2 เครือข่ายข้าวสาร

ขั้นตอนและวิธีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้าวสาร

- 1) กำหนดให้ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรเป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงเครือข่าย
- 2) ให้สหกรณ์ระดับอำเภอเป็นแกนนำระดับอำเภอ (มีทั้งหมด 7 อำเภอ)
- 3) สหกรณ์ระดับอำเภอสำรวจความต้องการซื้อข้าวสารจากสมาชิกแต่ละกลุ่ม
- 4) สหกรณ์ระดับอำเภอรวบรวมข้อมูลความต้องการข้าวสารส่งให้ชุมชุมสหกรณ์การเกษตร
- 5) ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการสั่งซื้อ
- 6) ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรจัดประชุมเครือข่ายระดับอำเภอ เพื่อร่างกฎระเบียบของเครือข่าย
- 7) ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรดำเนินการจัดซื้อ
- 8) สหกรณ์ระดับอำเภอเป็นผู้จำหน่ายไปยังกลุ่มสมาชิก โดยสหกรณ์ระดับอำเภอเป็นผู้กำหนดราคาในแต่ละพื้นที่เอง

แผนงานเครือข่ายข่าวสาร / โครงการ 1 ปี

กิจกรรม	ระยะเวลา	ผู้รับผิดชอบ
1. สำรวจความต้องการของสมาชิก	เดือนพฤษภาคม – 5 มิถุนายน พ.ศ.2549	สหกรณ์ระดับอำเภอ
2. จัดประชุมเครือข่ายระดับจังหวัดที่ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร	6 มิถุนายน พ.ศ.2549	ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
3. ประชุมสหกรณ์ระดับอำเภอ ประจำเดือน	ทุกเดือน	สหกรณ์ระดับอำเภอ
4. ประชุมสหกรณ์ระดับจังหวัด ประจำเดือน	ทุกวันที่ 6 ของเดือน	ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร

4.1.2.3 เครือข่ายยางพารา

เครือข่ายยางพารา ประกอบด้วยเครือข่ายย่อยสามเครือข่าย คือ 1) เครือข่ายยางแผ่นรมควัน 2) เครือข่ายน้ำยางสด และ 3) เครือข่ายยางแผ่นดิบ และคัดเลือกองค์กรรับผิดชอบเป็นศูนย์เครือข่ายย่อย ทั้ง สามเครือข่าย ดังต่อไปนี้

1) ศูนย์เครือข่ายยางแผ่นรมควัน คือ ชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด

2) ศูนย์เครือข่ายน้ำยางสด คือ มีเครือข่ายย่อยรวบรวมน้ำยาง 4 จุด

ได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด

กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยางสดควนกาหลง

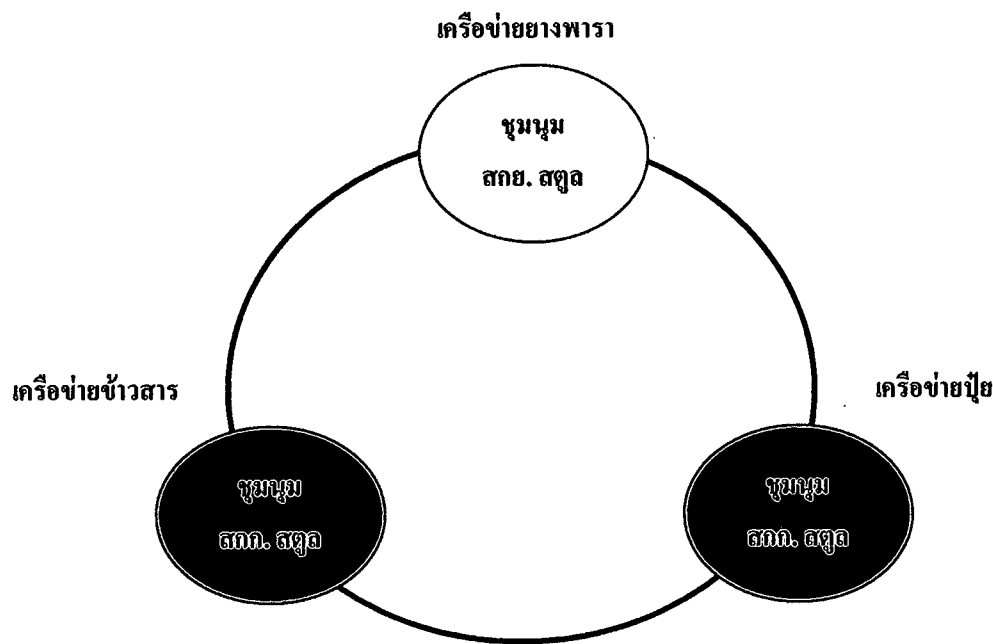
กลุ่มเกษตรกรรวมน้ำยางสดทุ่งนุ้ย

สหกรณ์รวมน้ำยางสดท่าแพ จำกัด

3) ศูนย์เครือข่ายยางแผ่นดิบ คือ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

ภายหลังจากการวางแผน และกำหนดขั้นตอนการเชื่อมโยงเครือข่ายของแต่ละกิจกรรมแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การกำหนดองค์กรรับผิดชอบในการประสานงานเครือข่ายตามกิจกรรมในระดับ จังหวัด ดังที่ปรากฏในภาพที่ 4.3

ภาพที่ 4.3 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรมที่เกิดจากการประชุมปฏิบัติการ

เพื่อให้เครือข่ายแต่ละกิจกรรมมีการเคลื่อนตัว ทางทีมวิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมย่อยแต่ละเครือข่ายกิจกรรม โดยให้องค์กรที่รับผิดชอบในกิจกรรมนั้นๆ ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน และเป็นเจ้าภาพในการประชุมแต่ละครั้ง โดยเริ่มจาก เครือข่ายปุย และข้าวสาร มี ชุมชนนุสสกรณ์ การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด ทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน และในที่ประชุมตกลงกันว่าเลือกดำเนินการเรื่องปุยและข้าวสารไปพร้อมๆกัน ทั้งนี้ในที่ประชุมได้กำหนดให้ทางชุมชนฯดำเนินการออกแบบสำรวจ ความต้องการ ปริมาณ สูตร และยี่ห้อของปุ๋ย ตลอดจนปริมาณการบริโภคข้าวสาร ที่องค์กรต่างๆ ต้องการใช้ และให้นำข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมได้ส่งกลับมายังชุมชนฯ ภายใน ระยะเวลาหนึ่งเดือน เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูล แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากการประสานงานยังขาดความต่อเนื่อง บุคลากรในสังกัดของชุมชนฯ มีเพียงคนเดียว ซึ่งภารกิจหลักที่ทำอยู่เดิม คือการรับฝากเงิน และการให้สินเชื่อ มีการซื้อปุ๋ยผ่านชุมชนฯบ้าง แต่มีจำนวนน้อย และภายหลังการเข้าร่วมประชุมเครือข่าย ก็ทำให้ปริมาณการซื้อปุ๋ยร่วมกันมีจำนวนมากขึ้น ดังปรากฏในตารางรายการซื้อปุ๋ยจากชุมชน สหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

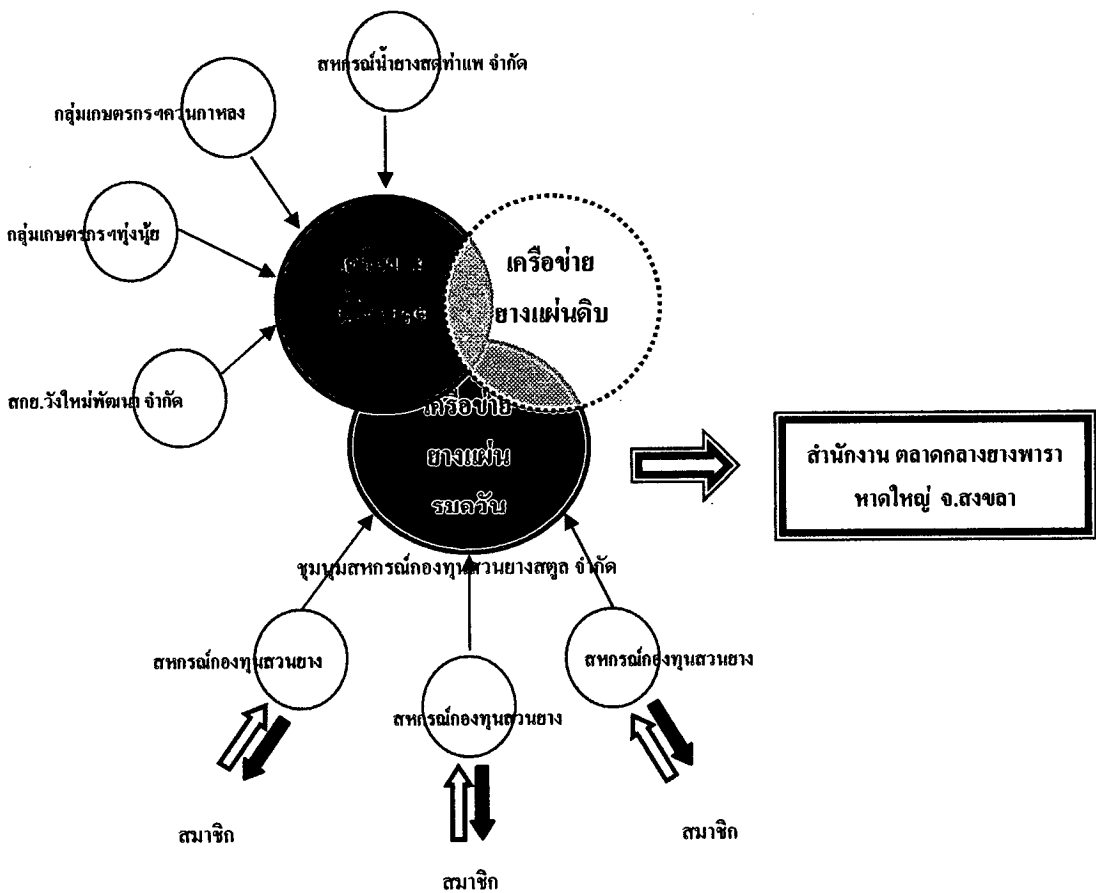
จากการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่าง สหกรณ์กองทุนสวนยาง กลุ่มเกษตรกร รวบรวมน้ำยางสด ชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด และสหกรณ์การเกษตร เมื่อวันที่ 24 เมษายน 2549 ได้ข้อสรุป และรูปแบบการดำเนินการซื้อขาย โดยแบ่งเป็นเครือข่ายย่อย ตามเครือข่าย คือ 1) เครือข่ายยางแผ่นรมควัน 2) เครือข่ายน้ำยางสด และ 3) เครือข่ายยางแผ่นดิบ จากนั้นทำการคัดเลือกองค์กรรับผิดชอบเป็นศูนย์เครือข่ายย่อย ทั้ง สามเครือข่าย ดังต่อไปนี้

- 1) ศูนย์เครือข่ายยางแผ่นรมควัน คือ ชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด
- 2) ศูนย์เครือข่ายน้ำยางสด คือ มีเครือข่ายย่อยรวบรวมน้ำยาง 4 จุด

ได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด
 กลุ่มเกษตรกรรวมน้ำยางสดควนกาหลง
 กลุ่มเกษตรกรรวมน้ำยางสดทุ่งนุ้ย
 สหกรณ์รวมน้ำยางสดท่าแพ จำกัด

- 3) ศูนย์เครือข่ายยางแผ่นดิบ คือ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

ภาพที่ 4.4 รูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่ายยางพาราในภาคปฏิบัติ

จากการกำหนดเครือข่ายออกเป็น สามกลุ่มข้างต้น ทีมวิจัยได้ดำเนินการประชุมย่อยเพื่อ กำหนดโครงสร้าง และรูปแบบการเชื่อมโยงเครือข่าย โดยได้รับความร่วมมือจากสำนักงานสหกรณ์ จังหวัดสตูล เพื่อหาแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่าย ผลปรากฏว่า ในส่วนของเครือข่ายน้ำยางสด ซึ่ง องค์กรที่รับหน้าที่เป็นศูนย์กลางประสานงาน คือ สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด ซึ่ง ในอดีตได้ดำเนินการรวบรวมน้ำยางสดอยู่แล้วเป็นทุนเดิม จึงไม่มีปัญหาในการจะขยายเครือข่ายให้ ครอบคลุมทั้งทั้งจังหวัด โดยอาศัยเครือข่ายย่อยจาก สามจุดที่เหลือ คือ กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยาง สดควนกาหลง กลุ่มเกษตรกรรวบรวมน้ำยางสดทุ่งนุ้ย และสหกรณ์รวบรวมน้ำยางสดท่าแพ จำกัด ซึ่งมีวิธีการดำเนินการ คือ ให้สมาชิกส่งน้ำยางสดไปที่จุดรวมน้ำยางทั้ง 4 จุด แล้วให้ศูนย์ ประสานงานทั้ง 4 จุดแจ้งปริมาณน้ำยางสดทั้งหมดมารวมกัน หลังจากนั้นนำปริมาณที่ได้แจ้งต่อไป ยังบริษัทรับซื้อน้ำยางในภาคใหญ่ทราบ เพื่อให้แต่ละบริษัทมาร่วมเสนอราคาเข้ามายังเครือข่าย โดย ส่วนใหญ่จะมีสาม หรือสี่บริษัทที่ให้ราคาสูงที่สุดจะได้น้ำยางสดไปในแต่ละวัน (เนื่องจากบริษัท เดียวไม่สามารถรับปริมาณน้ำยางทั้งหมดได้ จึงต้องกระจายไปสาม หรือสี่บริษัท) นั่นคือจะไม่มี บริษัทใดผูกขาดการซื้อน้ำยางสดของเครือข่าย และเครือข่ายยังได้ประโยชน์จากการได้ราคาดีซึ่ง ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น เฉลี่ยกิโลกรัมละ 2 บาท

ในส่วนของเครือข่ายยางแผ่นรมควันนั้น ชุมชนสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด ใน ปัจจุบันได้ดำเนินการรวบรวมยางแผ่นรมควันจาก 18 สหกรณ์ ในนามตลาดกลางยางพารา หาดใหญ่ สาขา จังหวัดสตูล โดยใช้พื้นที่ของสหกรณ์การเกษตรควนโพธิ์ จำกัด เป็นสถานที่ รวบรวมยางแผ่นรมควัน และคณะกรรมการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของ ชุมชนสหกรณ์กองทุนสวนยาง สตูล จำกัด เป็นผู้บริหารจัดการเครือข่าย ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนประจำปี 2548 จากผู้ว่า ราชการจังหวัดสตูล จำนวน 1,240,000 บาท โดยการผลักดันของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล เพื่อนำมาจัดซื้อ รถยก ขนาด 2.5 ตัน 1 คัน ราคา 8,000,000 บาท เครื่องซัง ขนาด 2 ตัน 3 เครื่องๆ ละ 80,000 บาท เป็นเงิน 240,000 บาท และพาหเรศ ขนาด 1x1.5 เมตร จำนวน 120 อัน เป็นเงิน 200,000 บาท ในขณะเดียวกันทีมวิจัยได้ดำเนินการจัดเวทีพบปะทำความเข้าใจแก่ผู้นำสหกรณ์ กองทุนสวนยาง เพื่อกระตุ้นให้เข้าร่วมทำธุรกิจกับเครือข่าย และตลาดกลางยางพาราจังหวัด สตูลได้เปิดดำเนินการตั้งแต่วันที่ 10 พฤศจิกายน 2548 เป็นต้นมา โดยการให้สหกรณ์กองทุนสวน ยางทั้ง 18 แห่ง นำยางแผ่นรมควันมาส่งที่สหกรณ์การเกษตรควนโพธิ์ จำกัด แล้วทำการรวบรวม ปริมาณน้ำหนักรวมที่ได้ทั้งหมด แจ้งไปยังตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ และให้บริษัทเข้ามาประมูล หากบริษัทไหนให้ราคาสูงที่สุดจะได้ยางแผ่นรมควันของตลาดกลางยางพาราสตูล โดยบริษัทที่ ประมูลได้จะมารับยางแผ่นรมควันเอง ทางตลาดกลางยางพาราสตูลจึงสามารถประหยัดค่าขนส่งได้ ประมาณ กิโลกรัมละ 30 สตางค์ หลังจากตลาดกลางยางพารา ได้ดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูลได้ขออนุมัติงบประมาณประจำปี 2549 จากผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล จำนวน 3,000,000 บาท เพื่อก่อสร้างอาคารศูนย์กลางรวบรวมน้ำยางในจังหวัดสตูลเพิ่มเติม

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการตลาดให้แก่เกษตรกรรายย่อยและสถาบันเกษตรกรระดับรายพารา และพัฒนาคุณภาพการผลิตยางพารา

เครือข่ายยางแผ่นดิบในปัจจุบันยังมิได้ดำเนินการร่วมกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ภายใต้การบริหารงานของ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด เพียงแต่จะ ต้องดำเนินการ พัฒนาการบริหารจัดการภายในองค์กรให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อที่จะรองรับการบริหารจัดการเครือข่ายได้ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ ให้สามารถเป็นศูนย์กลางการประสานงานเครือข่ายได้ครบวงจรต่อไป ซึ่งทางทีมวิจัยได้เสนอให้ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด และชุมนุมสหกรณ์กองทุนสวนยาง สตูล จำกัด มีการประชุมร่วมกันทุกๆ 2 เดือน ได้เริ่มครั้งแรกในวันที่ 17 สิงหาคม 2549 ณ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล และในที่ประชุมเห็นชอบที่จะจัดประชุมร่วมกันในทุกๆ 2 เดือน

4.2 ประเด็นสำคัญของแต่ละเครือข่าย

4.2.1 ความเป็นมาของเครือข่าย

ความเป็นมาของเครือข่ายตามโซนพื้นที่ ในอดีตองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูลทั้ง ที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียน มีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันแบบหลวมๆ ไม่ได้มีธุรกรรมอย่างต่อเนื่อง ทีมวิจัยได้จัดเวทีสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่ายให้แก่ผู้นำ ทำให้ ผู้นำที่ได้เข้าร่วมประชุมเครือข่ายเห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงเครือข่าย และได้พิจารณาว่า การเชื่อมโยงเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืน ควรทำการสร้างเครือข่ายตั้งแต่ระดับรากหญ้าไปสู่ ระดับจังหวัด จึงได้ข้อสรุปเกี่ยวกับเครือข่ายตามโซนพื้นที่ นั่นคือ แบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับตำบล 2) ระดับอำเภอ 3) ระดับจังหวัด แต่ด้วยระยะเวลาโครงการวิจัยเพียงหนึ่งปี จึงมีอาจ สร้างเครือข่ายให้ได้ครบทุกระดับ ได้เพียงแค่โครงสร้างบริหารในระดับจังหวัด แต่การพัฒนาสู่การ ปฏิบัติในระดับอำเภอ และระดับตำบลยังอยู่ในขั้นตอนการเตรียมงาน ซึ่งอุปสรรคในการสร้าง เครือข่ายตามโซนพื้นที่มีอยู่สามประการหลัก คือ **ประการแรก** ศูนย์ประสานเครือข่ายระดับจังหวัด ในที่นี้คือ ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด ขาดความพร้อมในการบริหารเครือข่าย เช่น มีเจ้าหน้าที่ประจำเพียงคนเดียว และไม่มีสำนักงานเป็นของตนเอง ต้องอาศัยสถานที่ทำการ ของ สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัดในการดำเนินงาน เป็นต้น **ประการที่สอง** ศูนย์ประสานงาน ระดับอำเภอ ในที่นี้คือสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอ จะติดภารกิจในการปิดบัญชีประจำปี ตลอดจนเตรียมงานประชุมใหญ่ของสหกรณ์ฯ ในช่วงเวลาเดียวกับแผนงานการสร้างเครือข่าย ระดับอำเภอ และตำบล ประกอบกับสาเหตุ **ประการที่สาม** คือ ระยะเวลาของโครงการวิจัยมีเพียง หนึ่งปี ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เครือข่ายในระดับอำเภอและตำบลยังไม่เกิดขึ้น นั่นคือโครงสร้างรูปแบบ เครือข่ายตามโซนพื้นที่ มีอาจสำเร็จได้ภายในระยะเวลาจำกัด ทีมวิจัยจึงพิจารณาเห็นว่าหากเน้นไป

ที่กิจกรรมเป็นหลัก อาจเป็นไปได้ที่จะสร้างเครือข่ายในช่วงเวลาที่กำหนด จึงเกิดรูปแบบโครงสร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายตามกิจกรรมขึ้นมาอีกหนึ่งเครือข่าย

ความเป็นมาของเครือข่ายตามกิจกรรม เนื่องจากการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่จำเป็นต้องใช้เวลาและครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด ทำให้ระยะเวลาวิจัยที่มีอยู่หนึ่งปีมีอาจเห็นผลได้ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ทีมวิจัยจึงได้จัดประชุมเพื่อระดมสมอง หาแนวทางที่จะทำให้การเชื่อมโยงเครือข่ายเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ผลสรุปจากการประชุมทีมวิจัย และการประชุมร่วมกับผู้นำองค์กรต่างๆ เห็นตรงกันว่า ควรสร้างเครือข่ายโดยอาศัยกิจกรรมเป็นตัวยึดโยงผูกสัมพันธ์กัน โดยได้คัดเลือกในเบื้องต้น สามกิจกรรม ได้แก่ ขางพารา ปูย ข้าวสาร

4.2.2 การดำเนินการของเครือข่ายในปัจจุบัน

เนื่องจากเครือข่ายตามโซนพื้นที่ยังไม่สามารถเกิดได้ครบทั้ง สามระดับ ประกอบกับ ชุมชนุสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด ซึ่งเป็นศูนย์ประสานงานระดับจังหวัด ของโครงสร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่ และในขณะเดียวกันก็เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่ายปูย และข้าวสาร ในที่นี้จึงสรุปการดำเนินการของเครือข่ายเฉพาะเครือข่ายตามโซนกิจกรรม ได้ เครือข่ายปูย ข้าวสาร และขางพารา

เครือข่ายปูย

รายการซื้อปูยจากชุมชนุสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด
ระหว่าง มกราคม – 31 กรกฎาคม 2549

ที่	ชื่อสหกรณ์	กระสอบ	จำนวนเงิน
1	สหกรณ์การเกษตรเมืองสตูล จำกัด	730	390,360.00
2	สหกรณ์การเกษตรทุ่งหว้า จำกัด	4,535	2,266,360.00
3	สหกรณ์การเกษตรควนกาหลง จำกัด	6,052	3,133,592.00
4	สหกรณ์การเกษตร กรป.กลาง นพค. สตูล จำกัด	2,590	1,297,510.00
5	สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด	19,885	9,296,365.00
6	สหกรณ์การเกษตรละงู จำกัด	4,695	2,379,560.00
7	สหกรณ์การเกษตรควนโดน จำกัด	9,740	5,150,917.00
8	สหกรณ์กองทุนสวนยางควนโพธิ์ จำกัด	1,880	926,530.00
9	สหกรณ์กองทุนสวนยางทำนน้ำเค็มพัฒนา จำกัด	140	58,690.00
รวม		50,247	24,899,884.00

จากตาราง พบว่า ในปัจจุบันมีเพียงสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกเท่านั้นที่มาใช้บริการของชุมชนฯ แต่ทางทีมวิจัยร่วมกับคณะกรรมการชุมชนฯ ได้ประชุมร่วมกันเพื่อเสนอแก้ไขข้อบังคับให้สามารถเปิดรับสมาชิกสมทบ ในที่นี้หมายถึง องค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนเข้ามาเป็นสมาชิกชุมชนฯ ได้ และเพิ่มมีผลบังคับใช้ไปเมื่อ เดือน กรกฎาคม 2549 หากเป็นเช่นนี้จะทำให้ในอนาคต ยอดขายปุ๋ยของชุมชนฯจะครอบคลุมไปยังกลุ่มต่างๆ ในจังหวัดสตูลทั้งที่จดทะเบียน และไม่ได้จดทะเบียน

เครือข่ายข้าวสาร

ในปัจจุบันอยู่ระหว่างการเก็บข้อมูลความต้องการบริโภคข้าวสาร ขององค์กรต่างๆ และกำลังดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ กลุ่มองค์กรต่างรับทราบ ซึ่งคงจะดำเนินการค้าขายข้าวสารได้ภายในเร็วๆนี้

เครือข่ายยางพารา

ผลการดำเนินการเครือข่ายยางแผ่นรมควัน จังหวัดสตูล

เดือน/ปี	จำนวนองค์กร	ปริมาณน้ำหนักยาง (ตัน)	รวมจำนวนเงิน (ล้านบาท)	หมายเหตุ
พฤศจิกายน/2548	15	167.02	10.29	
ธันวาคม/2548	14	246.86	16.38	
มกราคม/2549	13	338.07	24.09	
กุมภาพันธ์/2549	13	215.36	16.29	ใกล้หมด ฤดูกรีดยาง
มีนาคม-พฤษภาคม/2549	หยุดดำเนินการ(ปิดฤดูการกรีดยาง)			
มิถุนายน/2549	11	117.66	11.73	ช่วงเริ่มฤดู กรีดยางใหม่
กรกฎาคม/2549	12	148.78	12.91	ช่วงเริ่มฤดู กรีดยางใหม่
รวม		1,233.75	91.69	

รายงานผลการรวบรวมน้ำยางสดในจังหวัดสตูล

ที่	กลุ่ม	น้ำหนัก (กิโลกรัม)	จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ
1	สหกรณ์กองทุนสวนยางวังใหม่พัฒนา จำกัด	128,838.90	11,141,615.00	ข้อมูล เม.ย.-มิ.ย. 49
2	กลุ่มเกษตรกรฯ หุ่น้อย	223,109.00	19,180,659.00	ข้อมูล เม.ย.-มิ.ย. 49
3	สหกรณ์กองทุนน้ำยางสดท่าแพ จำกัด	1,158,397.00	88,020,809.00	ข้อมูล ก.พ.-ก.ค. 49
4	กลุ่มเกษตรกรฯ ควนกาหลง	ยังไม่มีข้อมูล	ยังไม่มีข้อมูล	เปิดดำเนินการ 27 ก.ค. 49
รวม		1,510,344.90	118,343,083.00	

4.2.3 วัตถุประสงค์เป้าหมายของเครือข่าย

เครือข่ายปุย และข้าวสาร

มีวัตถุประสงค์เพื่อลดรายจ่ายให้แก่องค์กรสมาชิก ตลอดจนสมาชิกของแต่ละองค์กรที่เข้าร่วมเครือข่าย และสามารถแก้ปัญหาความยากจนได้ในอนาคต

เครือข่ายยางพารา

มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กรที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับยาง ได้เข้ามาทำกิจกรรมร่วมกัน ตลอดจนเพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายให้แก่องค์กรสมาชิก และ นำไปสู่การกินดีอยู่ดีของสมาชิกขององค์กรที่เข้าร่วมเครือข่ายในอนาคต

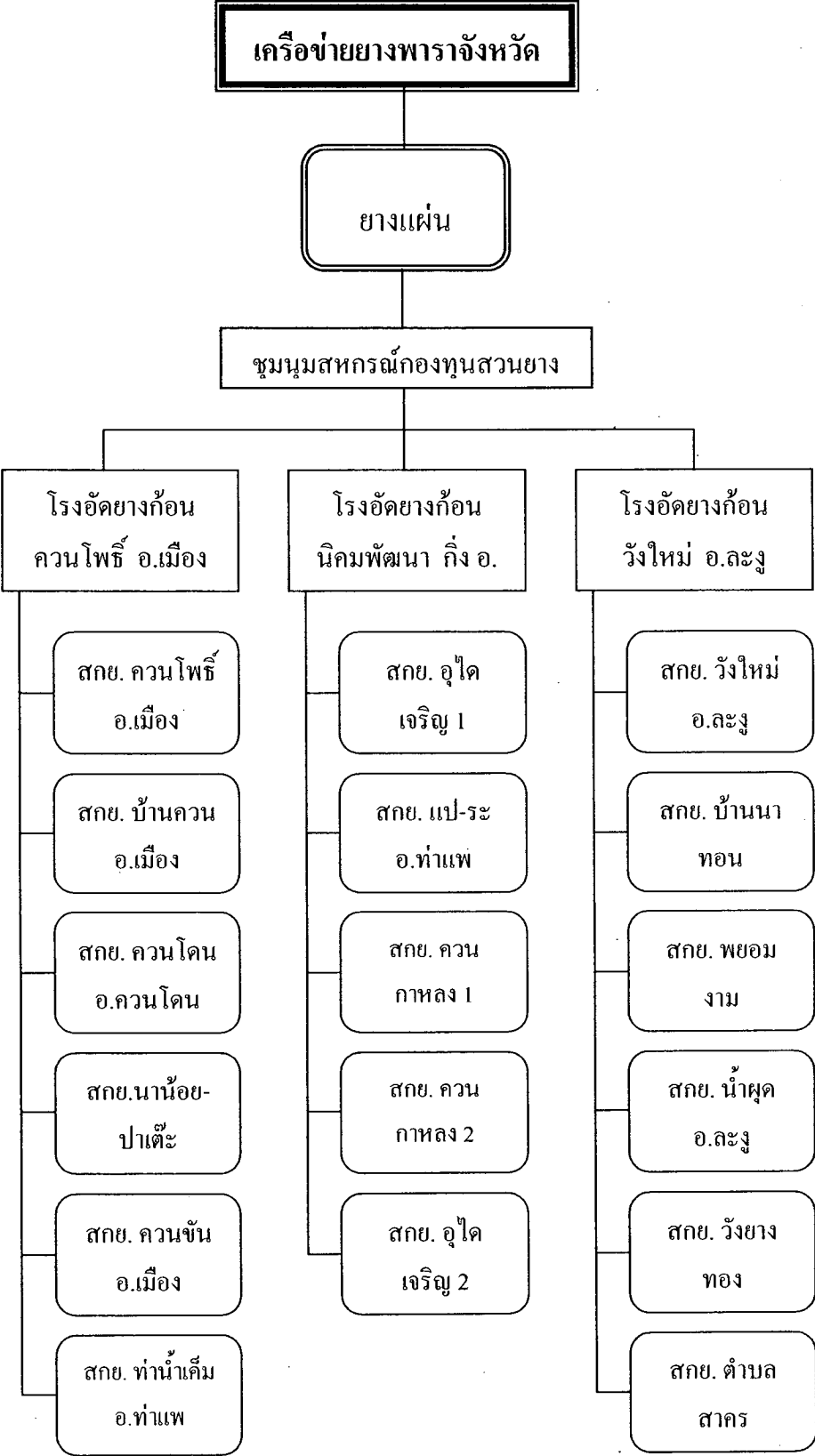
4.2.4 แนวทางการดำเนินการของเครือข่าย

เครือข่ายตามโซนพื้นที่ ทีมวิจัยได้กำหนดโครงสร้างไว้ สามระดับ และมีเพียงระดับจังหวัดที่มีโครงสร้างชัดเจน ในการดำเนินการต่อไปจะต้องขยายเครือข่ายลงสู่ระดับอำเภอ และ ตำบล ซึ่งจะต้องเป็นหน้าที่ของศูนย์ประสานงานระดับอำเภอ ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรในทุกอำเภอ ต้องดำเนินการสร้างเครือข่าย ประชุมสัมพันธ์ให้กลุ่มองค์กรต่างๆที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของแต่ละอำเภอ รับทราบเรื่องการเชื่อมโยงเครือข่าย และเริ่มดำเนินการเครือข่ายโดยเสริมกันกับเครือข่ายกิจกรรมที่ได้มีการดำเนินการไปแล้ว

เครือข่ายปุย และข้าวสาร ในปัจจุบันชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด รับหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงาน แต่มีบุคลากรเพียงหนึ่งคน จึงอาจไม่สามารถขยายธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ทางทีมวิจัยจึงเสนอให้ ชุมชนฯ เพิ่มบุคลากร ทั้งในด้านการตลาด และธุรการ อีกอย่างน้อย 2 คน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และการตลาดของชุมนุมฯ โดยหลังจากนี้มีแผนงานให้ทางชุมนุมฯ เน้นการประชาสัมพันธ์ให้ กลุ่มองค์กรต่างๆที่ไม่ได้จดทะเบียน

รับทราบว่า ปัจจุบันทางชุมชนฯ สามารถเปิดรับสมาชิกสมทบซึ่งเป็นองค์กรที่ไม่ได้จดทะเบียนแล้ว เพื่อรับสมาชิกเพิ่มเติม แล้วหลังจากนั้นจึงค่อยมุ่งเน้นการทำธุรกิจ

เครือข่ายยางพารา มีการทำธุรกิจร่วมกันอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของยางแผ่นรมควัน และน้ำยางสด แต่สำหรับยางแผ่นดิบยังไม่ได้ดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามทางทีมวิจัย ร่วมกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดได้วางแนวทางการเชื่อมโยงเครือข่าย ของทั้ง สามกิจกรรมไว้ ดังต่อไปนี้

เครือข่ายยางพาราจังหวัดสตูล

น้ำยางสด

สทกย.วังใหม่

- กลุ่มพัฒนาฯ หุ่นใหญ่
- กลุ่มพัฒนาฯ หัวยบัว
- กลุ่มพัฒนาฯ นาขำแก้วหน้า
- กลุ่มพัฒนาฯ เขาน้อย
- กลุ่มพัฒนาฯ ป่าสว่าง
- กลุ่มพัฒนาฯ ประสานมิตร
- กลุ่มพัฒนาฯ ป่าแก้ม.1
- กลุ่มพัฒนาฯ ร่วมเจริญทรัพย์
- กลุ่มพัฒนาฯ ถ้ำโกบ
- กลุ่มพัฒนาฯ สะพานวา

ท่าแพ

- สหกรณ์ สทกย.สาคร จำกัด
- กลุ่มพัฒนาฯ ปลักจิก
- กลุ่มพัฒนาฯ พรตื้นอ้อ 1
- กลุ่มพัฒนาฯ พรตื้นอ้อ 2
- กลุ่มพัฒนาฯ สวนเทศ
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองบัน 1,2,3
- กลุ่มพัฒนาฯ นาโต๊ะขุน
- กลุ่มพัฒนาฯ ปลักว่า
- กลุ่มพัฒนาฯ แป-ระ ใต้
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองหมังใต้
- กลุ่มพัฒนาฯ ทางยาง
- กลุ่มพัฒนาฯ บนควน
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านมุด
- กลุ่มพัฒนาฯ วังปริง
- กลุ่มพัฒนาฯ สวนไทย
- กลุ่มพัฒนาฯ ป่าใหญ่
- กลุ่มพัฒนาฯ ควนนาโน

ทุ่งนุ้ย

- กลุ่มพัฒนาฯ เกษตรก้าวหน้า
- กลุ่มพัฒนาฯ บ่อน้ำร้อนนาโศก
- กลุ่มพัฒนาฯ ป่าหนันสามัคคี
- กลุ่มพัฒนาฯ ทุ่งนุ้ย
- กลุ่มพัฒนาฯ ในพรุ
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านโคก
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านน้ำหระ
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านค่ายรวมมิตร
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านบูเกะตามู
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านนาปรัก
- กลุ่มพัฒนาฯ แร-กอด
- กลุ่มพัฒนาฯ บ้านควน

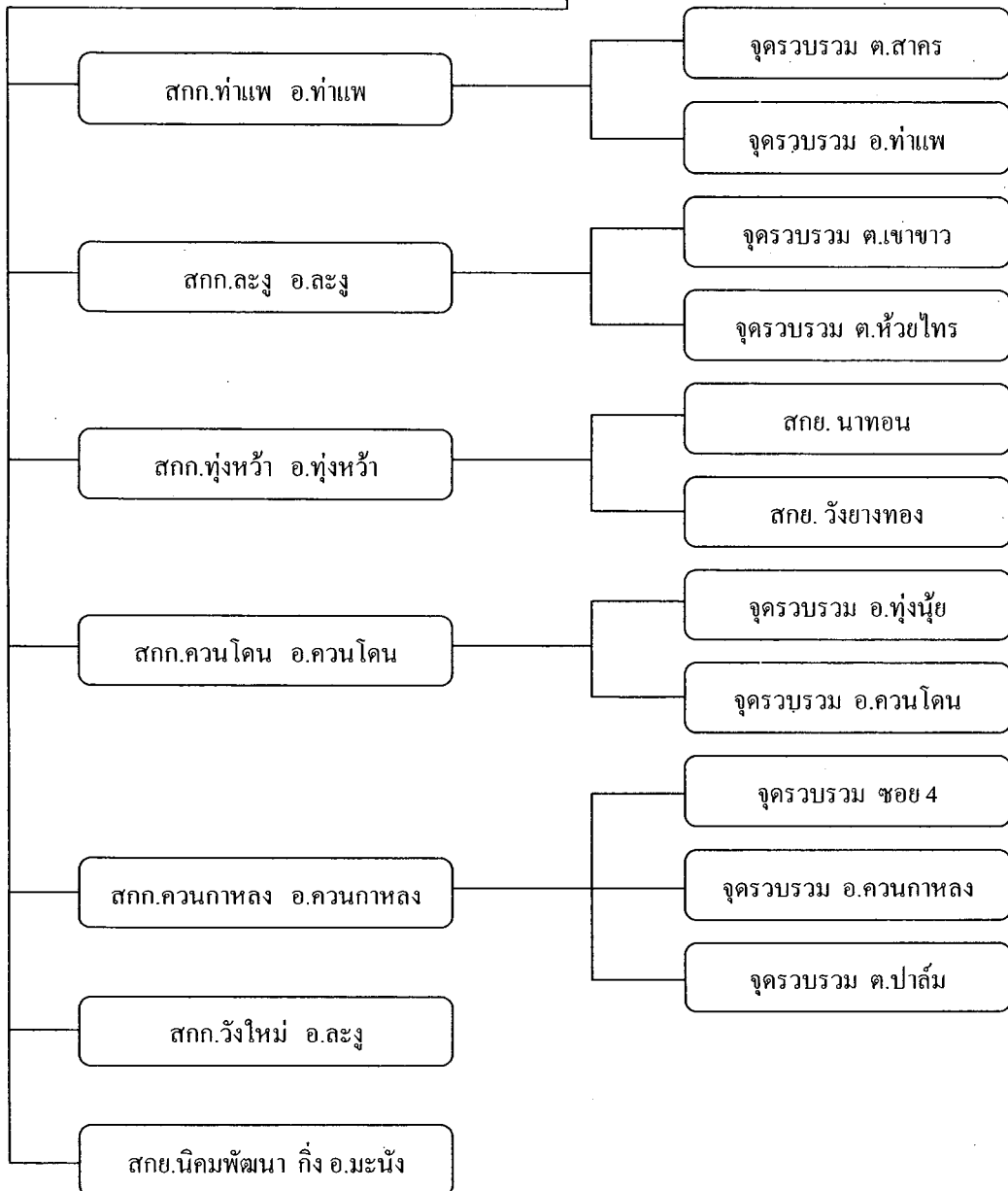
ควนกาหลง

- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 7
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 3
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 3(2)
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 4
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 4(2)
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 6
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองปูโล๊ะ 1
- กลุ่มพัฒนาฯ คลองปูโล๊ะ 2
- กลุ่มพัฒนาฯ ซอย 10

เครือข่ายยางพาราจังหวัดสตูล

ยางดิบ
(แผ่นดิบ/เศษยาง)

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด

4.2.5 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของเครือข่าย

ในการสร้างเครือข่ายของทีมวิจัย ตลอดหนึ่งปี มีปัจจัยหลายประการในการจะสร้างเครือข่ายให้ประสบความสำเร็จในจังหวัดสตูล หากพิจารณาในภาพรวมอาจสรุปได้ว่า เครือข่ายยางพารา มีความสำเร็จในระดับหนึ่ง อาจเป็นเพราะว่า **ประการที่หนึ่ง** คือ ทุนเดิม กล่าวคือยางพารา เป็นธุรกิจที่สหกรณ์กองทุนสวนยาง หรือกลุ่มรวบรวมซื้อขาย ต่างๆ มีประสบการณ์ และความรู้ความสามารถอยู่แล้วเป็นทุนเดิม จึงทำให้ง่ายต่อการเชื่อมโยง ประกอบกับมี ชุมชนสหกรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด มารองรับการบริหารจัดการเครือข่ายอยู่แล้ว **ประการที่สอง** เป็นการผลักดันของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ตลอดจนผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล เล็งเห็นถึงประโยชน์จากการเชื่อมโยงเครือข่าย ตลาดกลางยางพารา จึงได้อนุมัติงบประมาณทั้งในปี 2548 และ 2549 รวมกันกว่า สี่ล้านบาท เพื่อมาพัฒนาศักยภาพของเครือข่าย ทำให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและสามารถยกระดับคุณภาพการผลิตยางพารา รวมถึงประสิทธิภาพทางการตลาด **ประการที่สาม** เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด นั่นก็คือผู้นำองค์กร ซึ่งจากการประชุมเครือข่ายหลายๆ ครั้ง ทีมวิจัยสังเกตเห็นภาวะผู้นำ และความกระตือรือร้นในการสร้างเครือข่ายร่วมกัน ผู้นำทุกท่านต่างเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ และมีใจเสียสละ ตลอดจนพร้อมที่จะรับการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่การสร้างเครือข่ายที่ประสบผลสำเร็จ และเกิดผลประโยชน์ต่อมวลสมาชิก

บทที่ 5

บทสังเคราะห์เครือข่ายคุณค่ากับการแก้ปัญหาความยากจน

แนวทางการสร้างเครือข่ายในจังหวัดสตูลที่ได้จากการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเกิดรูปแบบโครงสร้างตามพื้นที่ จากบทที่ 4 ปรากฏว่าได้รูปแบบเครือข่ายตามโซนพื้นที่ ระยะเวลาวิจัยมีอย่างจำกัด ผลลัพธ์จากการเชื่อมโยงเครือข่ายตามโซนพื้นที่มีเพียงกิจกรรมเดียว จากกิจกรรมที่กำหนดไว้ 3 ชนิด คณะวิจัยจึงได้จัดเวทีแลกเปลี่ยนเพิ่มอีก 2 ครั้ง ทำให้เกิดเครือข่ายตามกิจกรรมคือ เครือข่ายยางพารา ดังนั้น รูปแบบในการวิเคราะห์จึงนำเสนอทั้งสองรูปแบบดังนี้

5.1 รูปแบบโครงสร้างตามโซนพื้นที่

จากรูปแบบโครงสร้างเครือข่าย ได้กำหนดให้ชุมชนสหกรณ์การเกษตรจังหวัดสตูล จำกัด (ชสท.สตูล) เป็นศูนย์ประสานงานเครือข่าย แต่จากการลงไปทำงานร่วมกับ ชสท.สตูล ก็พบว่า ชสท.สตูล ยังขาดความพร้อมที่ทำงานเต็มรูปแบบ ทั้งนี้เพราะ ชสท.สตูล มีพนักงานเพียงคนเดียว อาศัยที่ทำการของสหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด ทำให้ศูนย์เครือข่ายระดับจังหวัดมีข้อจำกัดในการทำงาน จึงทำได้เพียงการเชื่อมโยงร่วมกันในช่วงเดือน มกราคม ถึง กรกฎาคม 2549 จำนวน 50,247 กระสอบ คิดเป็นเงิน 24.9 ล้านบาท

ชสท.สตูล ได้มีการขอแก้ไขข้อบังคับเรื่องการรับสมาชิกสมทบ เพื่ออนุญาตให้องค์กรที่ทั้งจดทะเบียนและไม่จดทะเบียนสามารถเป็นสมาชิก ชสท.สตูลได้

5.2 รูปแบบเครือข่ายตามกิจกรรม

ในช่วงที่คณะนักวิจัยได้ทำวิจัยสร้างเครือข่ายในพื้นที่จังหวัดสตูล ร่วมกับนักวิจัยที่เป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ทำให้ทราบว่าทางสำนักงานสหกรณ์ก็มีโครงการตลาดกลางยางพารา โดยได้รับงบประมาณกลางปี พ.ศ.2548 จากงบผู้ว่า ซีอีโอ จำนวน 1.24 ล้านบาท จัดหาครุภัณฑ์เพื่อใช้ในตลาดกลางยางพารา คณะนักวิจัยจึงมีโอกาสนับสนุนคิดตามการดำเนินงานของตลาดกลางยางพารา ร่วมกับสำนักสหกรณ์จังหวัด โดยมี ชสท.สตูล เป็นผู้บริหารงาน ซึ่งเริ่มดำเนินงานในวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2548

นอกจากนี้ยังได้ลงพื้นที่ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวขนานยางสดร่วมกันของเกษตรกรชาวสวนยางทั่วทั้งจังหวัดสตูล โดยสภาพการดั้งเดิมก็มีการรวบรวมยางสดขายร่วมกันเป็นกลุ่มขนาดเล็ก แต่ละกลุ่มแยกอิสระจากกัน จากการลงพื้นที่จัดเวทีทำให้เกิดความคิดร่วมกันที่จะกำหนดให้มีจุดรวบรวมขนานยางให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วทั้งจังหวัด แต่ละจุดจะ

บริหารรวบรวมเป็นอิสระกัน แต่บริหารด้านการตลาดร่วมกัน ทำให้แต่ละเดือนมีปริมาณน้ำยางสดที่รวบรวมได้เฉลี่ย 503.45 ตัน ซึ่งเป็นยอดของ 3 กลุ่มเท่านั้น เพราะกลุ่มที่ 4 คือกลุ่มเกษตรกรทำสวนยางควนกาหลง เริ่มดำเนินการวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2549 การรวบรวมน้ำยางสดขายร่วมกันจึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกมากในอนาคต

5.3 บทบาทของเครือข่ายในการแก้ปัญหาความยากจน

โดยที่เกษตรกรนำน้ำยางมาส่งที่กลุ่มที่อยู่ใกล้ที่สุด ไม่จำเป็นต้องขนส่งน้ำยางไปยังโรงงานโดยตรง ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายลงไป นอกเหนือราคาที่ทางผู้ซื้อให้เพิ่มในฐานะที่สามารถส่งมอบน้ำยางสดปริมาณมากเพิ่มขึ้นอีกอีกโลกรัมละ 2 บาท เดิมเกษตรกรชาวสวนยางมีจำนวนน้อยที่รับประโยชน์จากการรวมตัวอนาคตก็น่าจะขยายตัวกลุ่มพื้นที่ได้ทั่วทั้งจังหวัด

ส่วนยางแผ่นรมควันที่สามารถรวบรวมได้ปริมาณมากก็สามารถขายให้ทางโรงงานในราคาที่สูงขึ้นประมาณอีกโลกรัมละ 0.30 สตางค์ ซึ่งส่วนนี้ส่งผลตรงให้เกษตรกรขายได้ราคาสูงขึ้น และยังได้รับปันผลจากสหกรณ์ที่ตนสังกัด ที่สามารถมีผลประกอบการกำไรเพิ่มขึ้น

สำหรับปฏิกิริยาที่ซื้อร่วมกันก็จะทำให้ต้นทุนต่อกระสอบลดลงประมาณ 5-10 บาทต่อกระสอบ ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนแก่เกษตรกรได้ส่วนหนึ่ง

คณะวิจัยเชื่อมั่นว่า เมื่อเกษตรกรเรียนรู้ประโยชน์ที่เกิดจากการรวมตัวกัน ย่อมสร้างความมั่นใจ และเกิดความรู้สึกศรัทธาที่จะหาทางร่วมมือกันยิ่งขึ้น ทักษะคิดดังกล่าวย่อมทำให้เกิดเครือข่ายเกิดโอกาสในการทำธุรกรรมร่วมกันเพิ่มขึ้นได้

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ สรุปผลของการดำเนินการจำแนกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

6.1 ผลการวิจัยเมื่อเทียบกับแผน และปัญหาอุปสรรค

6.1.1 ผลการวิจัยเมื่อเทียบกับแผนพร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่สามารถบรรลุผลได้ตามแผน

การวิจัยครั้งนี้คาดว่าเครือข่ายจะสามารถดำเนินงานได้ตามโครงสร้างเครือข่ายตามโซนพื้นที่ แต่ผลที่ได้สามารถดำเนินการได้เพียงกิจกรรมเดียว คือ การซื้อปุ๋ยร่วมกัน ส่วนกิจกรรมซื้อข้าวสารร่วมกัน และรวบรวมยางแผ่นดิบม้วนยังไม่สามารถดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการดำเนินการที่นอกเหนือจากแผน คือ การสร้างเครือข่ายตามกิจกรรม ซึ่งสามารถดำเนินการได้ผลเป็นอย่างดี ทั้งการรวบรวมยางแผ่นม้วน และน้ำยางสด

6.1.2 ปัญหา อุปสรรค

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

- 1) ทีมวิจัยไม่ได้ทำการประสานงานกับหน่วยราชการอื่นในพื้นที่ เช่น พัฒนาชุมชนจังหวัด สำนักงานเกษตรจังหวัดสตูล เป็นต้น ทำให้บางกลุ่มองค์กรไม่ได้รับข่าวสารการเข้าร่วมเครือข่าย
- 2) องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเครือข่ายระดับจังหวัด มีศักยภาพค่อนข้างน้อย ขาดทั้งสถานที่ อุปกรณ์ และกำลังคน
- 3) สหกรณ์ต่างๆ มีการเปลี่ยนถ่ายกรรมการ ทำให้ช่วงเวลาทำแผนงานสู่ภาคปฏิบัติติดขัด ชะงักงัน เพราะกรรมการอย่างให้รอกรรมการชุดใหม่
- 4) ระยะเวลาดำเนินโครงการเครือข่าย ระยะเวลา 1 ปี สั้นเกินไป

6.2 ประโยชน์ที่นักวิจัยและทีมวิจัยได้รับ

6.2.1 ความรู้ใหม่

- 1) เรียนรู้จากความไม่สำเร็จของรูปแบบโครงสร้างเครือข่ายตามโซนพื้นที่ การจะขับเคลื่อนเครือข่ายทั้งจังหวัดจะต้องมีศูนย์ประสานงานเครือข่ายที่มีศักยภาพ
- 2) การขาดการประสานงานกับส่วนราชการที่กำกับดูแลองค์กรชุมชนในพื้นที่ ทำให้การสร้างเครือข่ายก้าวหน้าล่าช้า และอาจมีประสิทธิภาพต่ำกว่าการเข้ามามีส่วนร่วมสร้างเครือข่ายจากส่วนราชการทุกภาคส่วนที่ทำงานร่วมกับองค์กรในชุมชน

6.2.2 ประสพการณ์ที่นักวิจัยได้รับ

- 1) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทีมวิจัยและข้าราชการในสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล ผู้นำองค์กรชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการสร้างเครือข่าย
- 2) การมีส่วนร่วมด้านความคิดเห็น การออกแบบขั้นตอนการดำเนินงาน โดยผู้นำสหกรณ์และองค์กรชุมชน จะนำไปสู่ภาคปฏิบัติการเป็นไปได้อย่างราบรื่น
- 3) การจะใช้โครงสร้างแบบโซนพื้นที่ หรือนำโครงสร้างกิจกรรมในการสร้างเครือข่าย ก็น่าจะประสบความสำเร็จได้ทั้งสองรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับศักยภาพขององค์กร การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กรต่างๆ ที่เป็นต้นทุนเดิมอยู่แล้ว
- 4) เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสหกรณ์จังหวัดได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทำวิจัยแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมสหกรณ์ยิ่งขึ้น

6.3 ประโยชน์ที่องค์กรประชาชนที่เข้าร่วมเครือข่ายได้รับ

- 1) ทำให้ผู้นำองค์กรฯ เกิดการตื่นตัว และตระหนักถึงประโยชน์จากการเชื่อมโยงเครือข่าย ทั้งนี้สังเกตได้จากการเข้าร่วมประชุม และการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างจริงจัง ตลอดระยะเวลาการจัดประชุม
- 2) ผู้นำองค์กรฯ มองเห็นถึงโอกาสใหม่ๆ ในการทำธุรกรรมเพิ่มเติม อาทิ การแปลงสภาพน้ำยางสดให้เป็นน้ำยางข้น/ก้อน เพื่อยืดอายุน้ำยาง และสามารถส่งขายต่างประเทศได้
- 3) โอกาสในการขยายธุรกิจขององค์กรฯ เช่น การที่ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรสตูล จำกัด แก้อับังคับเพื่อให้องค์กรทุกประเภททั้งที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนสามารถมาเป็นสมาชิกสมทบได้ ทำให้ชุมนุมฯ มีโอกาสขยายธุรกิจได้เพิ่มขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก
- 4) องค์กรฯ มีการตื่นตัวที่จะปรับโครงสร้างการบริหาร เพื่อรองรับการเข้าร่วมเครือข่าย และเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการเชื่อมโยงเครือข่ายต่อไปในอนาคต

6.4 ข้อเสนอแนะ

6.4.1 การปรับปรุงกระบวนการวิจัย การวิจัยสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายควรมีระยะเวลาดำเนินการ 2 ปี การออกแบบโครงสร้างองค์กรบริหารเครือข่ายควรเลือกองค์กรที่มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการทำหน้าที่ประสานงานเครือข่าย

6.4.2 การออกแบบโครงสร้างจะต้องนำสู่ภาคปฏิบัติ และมีการปรับแก้ระบบกลไก ของโครงสร้างที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม คล่องตัว ง่ายต่อการปฏิบัติตาม เกิดผลประโยชน์ต่อทุกฝ่าย และโปร่งใส เรื่องเหล่านี้ควรจะต้องทำการวิจัย ด้วยการติดตามประเมินผล ปรับแก้ให้ครบกระบวนการ PDCA แต่ปัจจุบันทำได้แค่ PD ยังขาด C และ A

6.4.3 การวิจัยขยายเครือข่ายให้ครอบคลุมองค์กรต่างๆ ทั้งหมดในพื้นที่จังหวัด

6.4.4 ควรมีการทำวิจัยเพิ่มศักยภาพของชุมชนนุสสรณ์การเกษตรพัทลุง จำกัด

6.5 สรุปผลที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

6.5.1 เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างข้าราชการ และผู้นำองค์กรชุมชน และทุกฝ่ายมีความตื่นตัว

6.5.2 ทำให้ชุมชนนุสสรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด มีความมั่นใจในการดำเนินงาน และสามารถรวบรวมยางแผ่นรมควันเพิ่มขึ้นอย่างมาก

6.5.3 เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริหารงานในองค์กรแล้ว ดังนี้

1) ชุมชนนุสสรณ์การเกษตรสตูล จำกัด ทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานเครือข่ายปุยข้าวสาร และยางแผ่น

2) ชุมชนนุสสรณ์กองทุนสวนยางสตูล จำกัด ทำหน้าที่ศูนย์ประสานงานรวบรวมผลผลิตยางแผ่นรมควัน และซื้อน้ำกรดมาจำหน่ายแก่สมาชิก

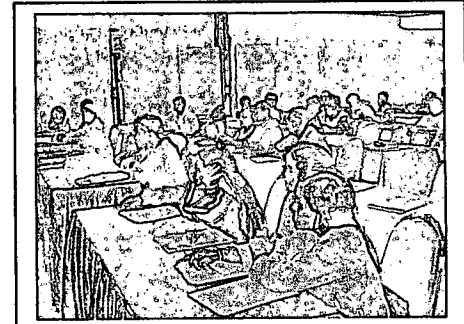
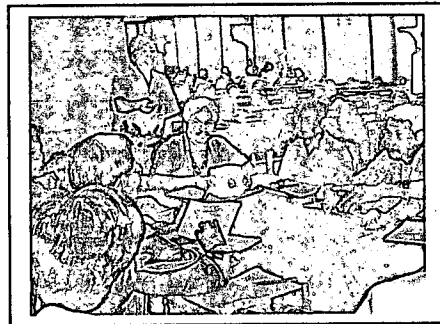
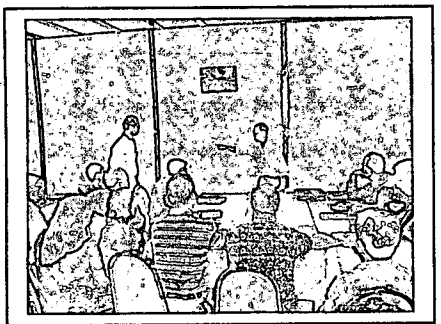
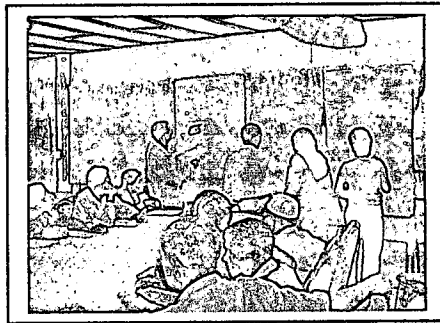
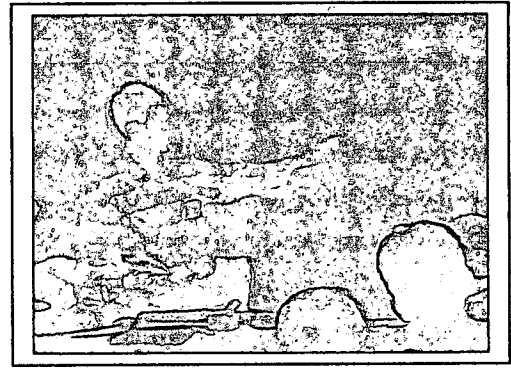
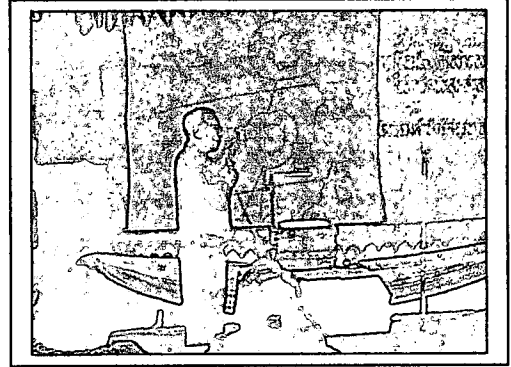
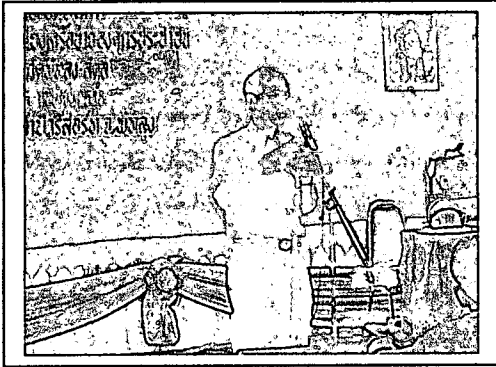
3) กลุ่มรับซื้อน้ำยางสดมีการขยายฐานสมาชิกเพิ่มขึ้น

4) ตั้งกลุ่มรับซื้อน้ำยางสดเพิ่มอีกหนึ่งกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรรับซื้อน้ำยางสด

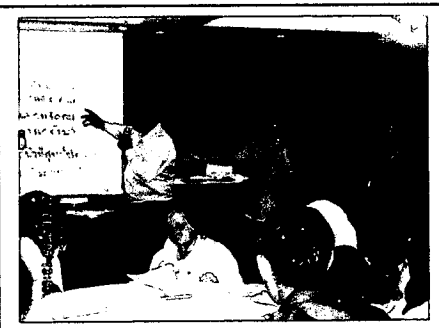
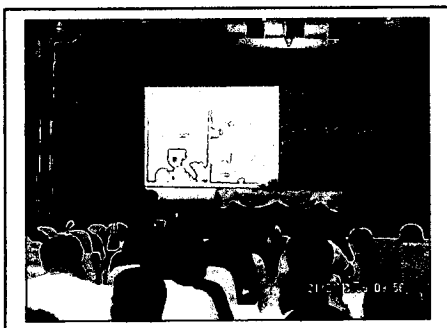
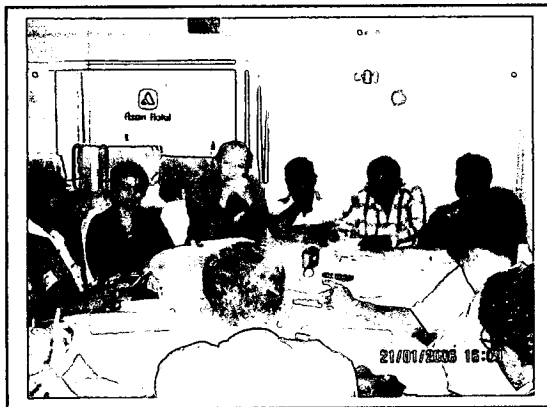
5) กลุ่มรับซื้อน้ำยางสดทั้งสี่แห่ง ทำการตลาดร่วมกัน

ภาคผนวก

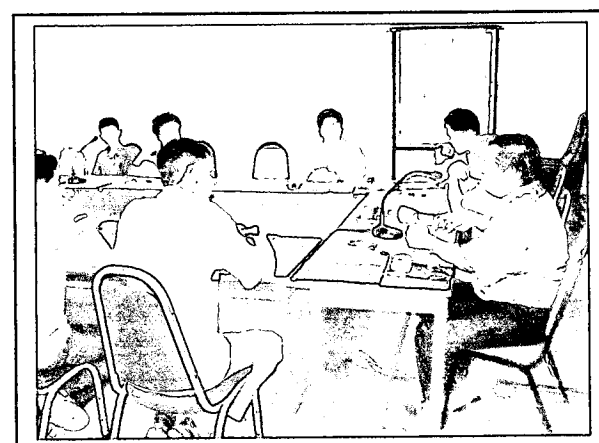
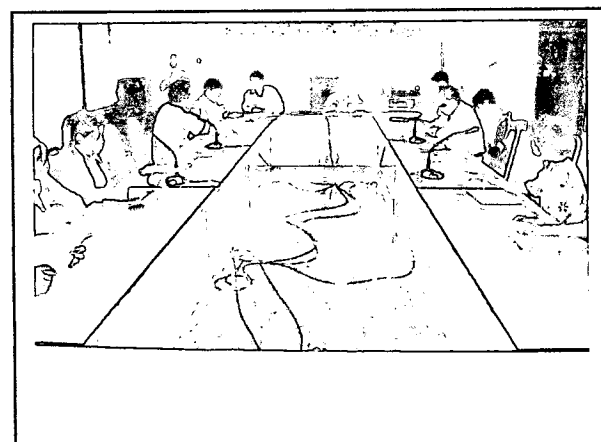
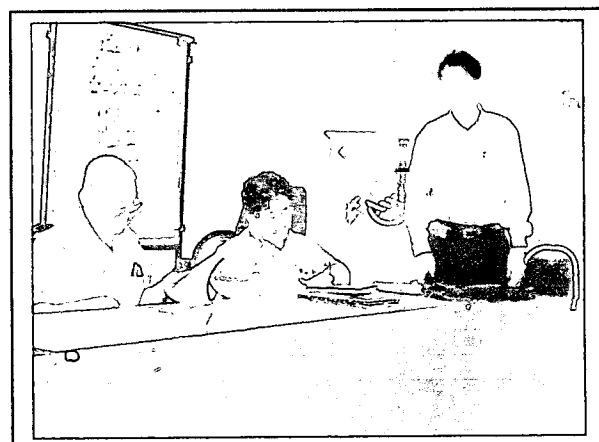
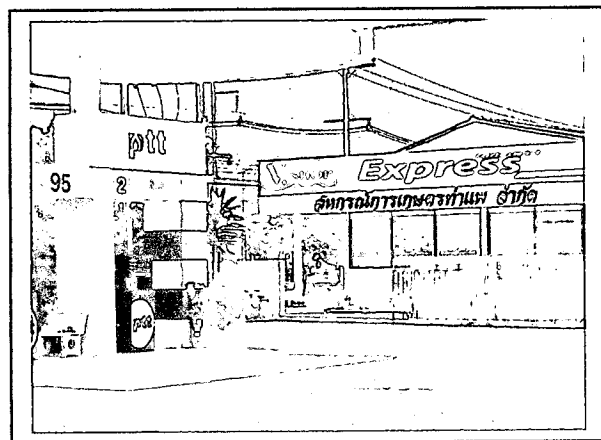
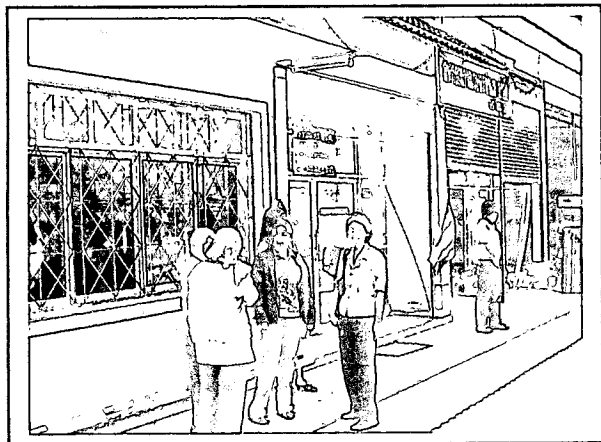
ภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 เรื่อง
 “แนวทางการเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล”
 วันที่ 24-25 กันยายน 2548 ณ โรงแรมลำปำ รีสอร์ท จังหวัดพัทลุง

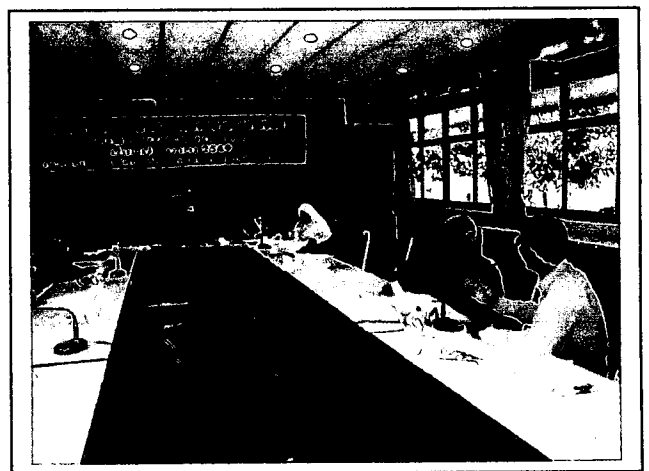
ภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 2 เรื่อง
 “ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล”
 วันที่ 21-22 มกราคม 2549 ณ โรงแรมเอเซียเน หาดใหญ่

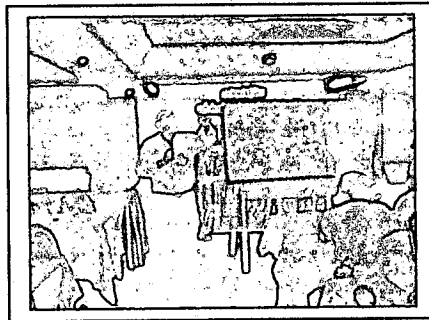
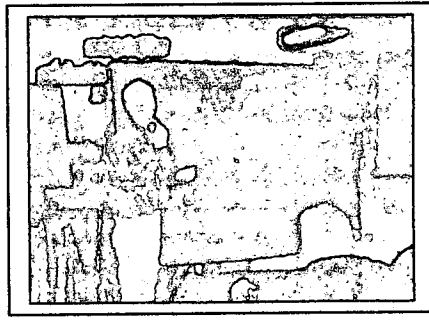
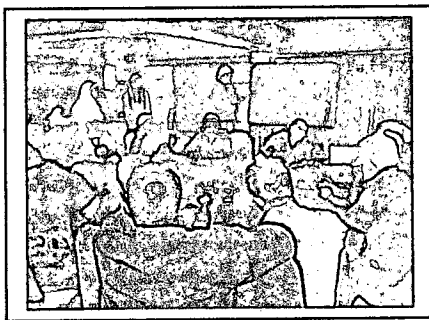
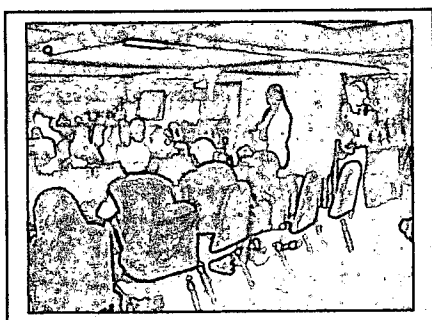
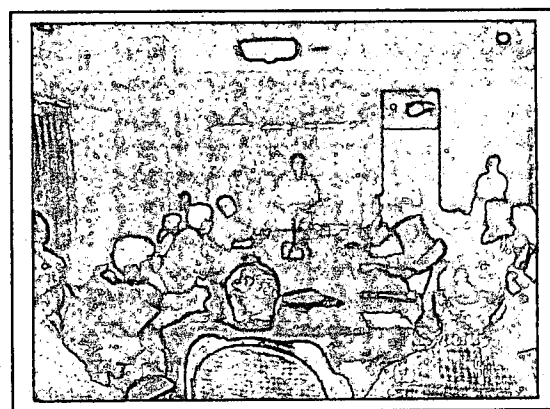
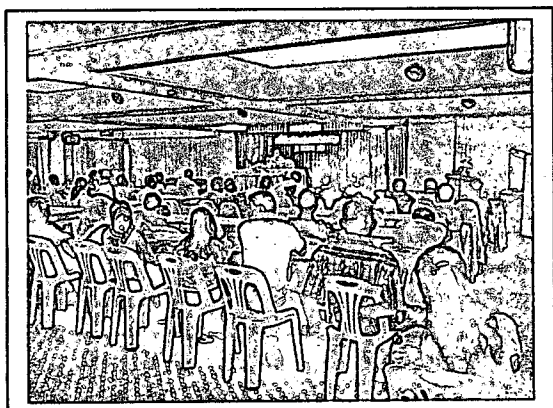
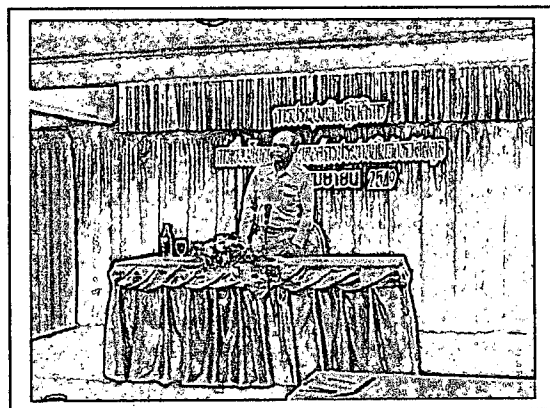
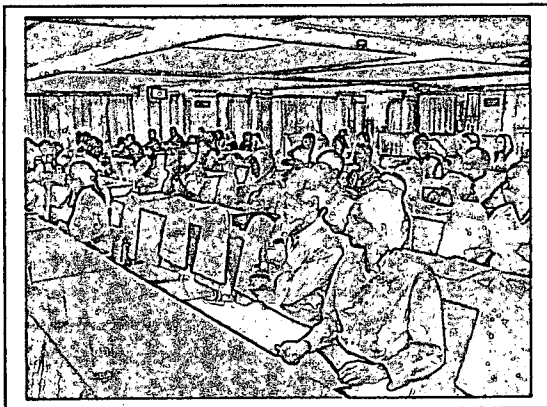
ภาพการประชุมประจำเดือนของเครือข่าย
วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2549 ณ สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด

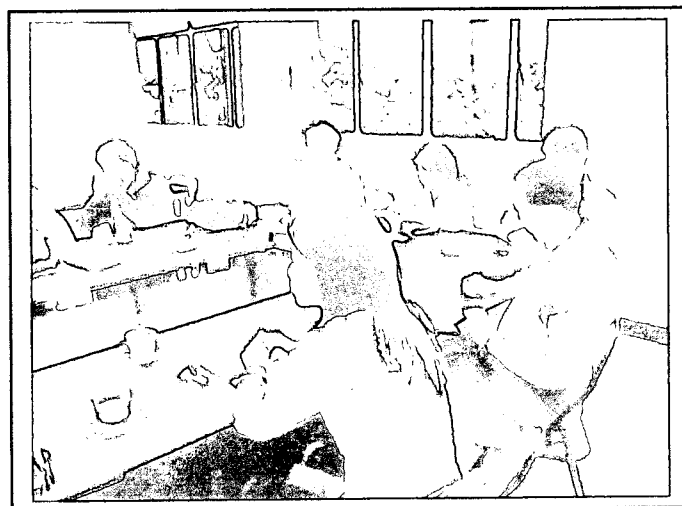
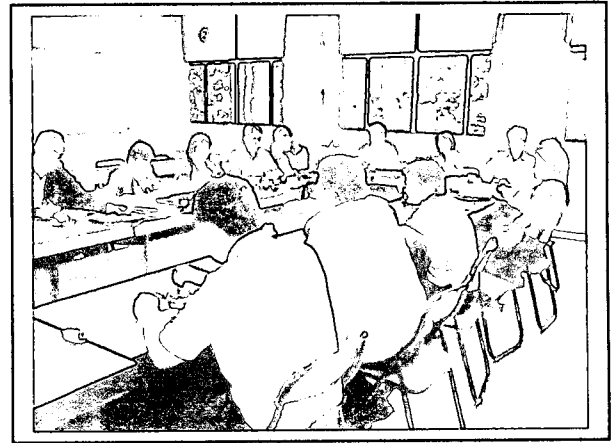
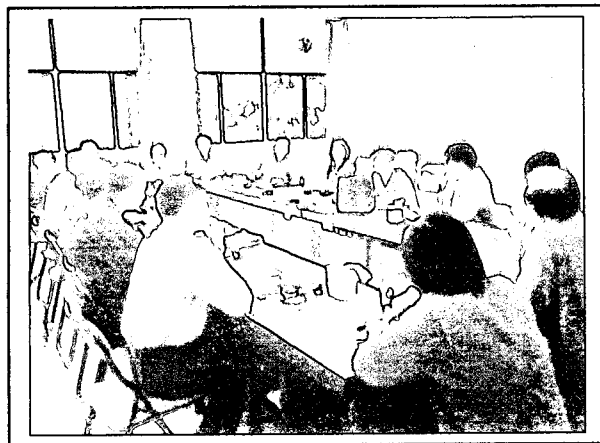
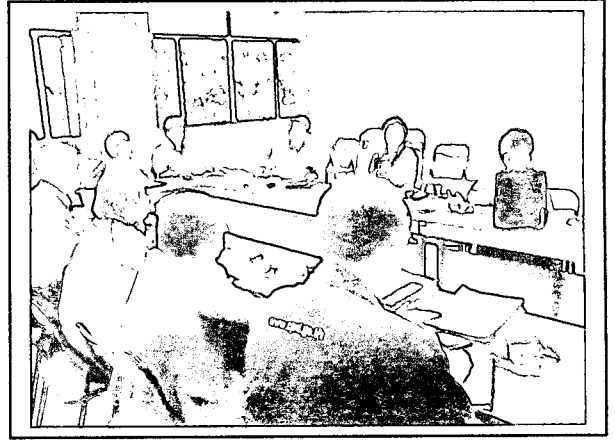
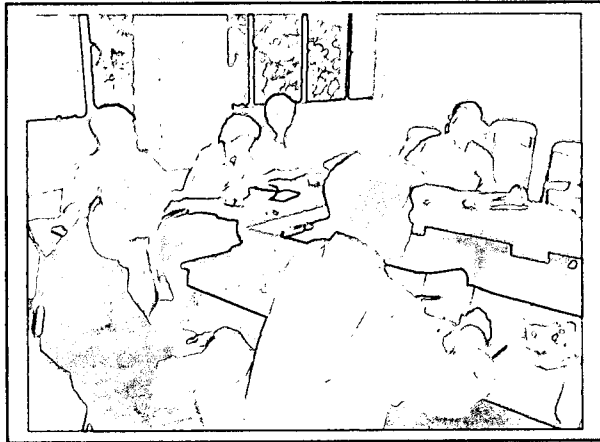
ภาพการประชุมประจำเดือนของเครือข่าย
วันที่ 15 มีนาคม 2549 ณ สหกรณ์การเกษตรท่าแพ จำกัด

ภาพการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 เรื่อง
 “การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรประชาชนในจังหวัดสตูล”
 วันที่ 24 เมษายน 2549 ณ โรงแรมพินาเคิล วังใหม่ จ.สตูล

ภาพประชุมทีมวิจัยร่วมกับสำนักงานสภรณจังหวัดสตูลและพัทลุง
วันที่ 14 กรกฎาคม 2549 ณ ห้องประชุมภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่

ภาพการประชุมเครือข่ายร่วมกันระหว่างชุมชนสหกรณ์การเกษตร
และชุมชนสหกรณ์กองทุนสวนยางจังหวัดสตูล
วันที่ 17 สิงหาคม 2549 ณ ห้องประชุมสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสตูล

